

לקראת שבת מלאכתא

Dirshu

דרשו ד' ועוזו

קרן עולמית לחיזוק
ועידוד לימוד התורה

אוגדן עלוני השבת

פרשת קרח

כהשמלצר שפך רוטב על הגרח"פ שיינברג

פ"ת	צפת	ב"ש	אלעד	ב. שמש	אשדוד	חיפה	מודיעין	בני ברק	ירושלים	עיר
19:10	19:25	19:29	19:20	19:19	19:28	19:25	19:32	19:31	19:13	כניסת שבת
20:32	20:33	20:30	20:32	20:31	20:33	20:34	20:31	20:33	20:30	יציאת שבת
21:02	21:07	21:03	21:02	21:01	21:02	21:07	21:04	21:04	21:05	ר"ת

לקראת שבת מלכתא

Dirshu
דרשו ד' ועוזו
קרו עולמית לחיזוק
ועידוד לימוד התורה

להצטרפות לרשימת התפוצה שלחו מייל ל - Dirshu@dirshu.co.il

יום חמישי כ"ד סיון תשע"ו | פניני פרשת השבוע פרשת קרח | תקציר שבועי ה'דף היומי בהלכה'

כיצד ניסה פרופסור מוריץ הילדסהיימר מוינה, לרפאות את 'הפרופסור' הנודע מלייפציג!

הרב בנימין בירנצוויג

"ויקח קרחה... חמישים ומאתים נשיאי עדה" (במדבר ט"ז א'-ב')

כיצד הצליח קורח להקהיל מאתיים וחמישים ראשי סנהדראות כנגד שני גדולי הדור משה ואהרן? מבאר רש"י: 'מה עשה עמד וכנסם, והלבישם טליתות שכולם תכלת, באו ועמדו לפני משה, אמרו לו טלית שכולה תכלת חייבת בציצית או פטורה מציצית? אמר להם חייבת, התחילו לשחוק עליו, אפשר טלית של מין אחר, חוט אחד של תכלת פטורה, זו שכולה תכלת לא תפטור את עצמה? וכך המשיכו בעוד טענות שטות והבל כנגד משה ואהרן.

היתכן?? בכמה דברי שטות והבל לאגד מאתיים וחמישים ראשי סנהדראות, ועוד כנגד מי? נגד משה ואהרן, בחירי ה'?

מבאר הגה"צ רבי לייב חסמן זצוק"ל בעל 'אור יהל', שמכאן אנו למדים מהו כוחה של ליצנות! ליצנות אחת דוחה מאה תוכחות! יתכן כי יעמדו מאה אנשים בעלי דעת ותבונה ויאמרו דברי דעת והשכל, ומולם יבוא ליצן אחד ובאמרת כנף מתלוצצת אחת, יבטל דברי כולם. כך הצליח קורח להטות ליבם של מאתיים וחמישים ראשי סנהדראות כנגד משה ואהרן - בכח הליצנות שהורסת כל חלקה טובה של בינה ודעת.

אבל מעתה יש לנו להבין וכי קורח שפיקח היה מה ראה לשטות זו? כדברי המדרש תנחומא, כיצד יתכן שקרח שהיה פיקח ונבון, הפך להיות שוטה הכפר כשהוא מארגן הפועה נכבדה של מאתיים וחמישים ראשי עם למופע ליצנות ברחובה של עיר כנגד משה ואהרן?

אלא שכח הליצנות הוא כח הרסני, עד שהלץ עצמו לא מרגיש כמה הוא נדחה לשאול תחתית, וכמו שכותב המסילת ישירים ש'הליצנות מסלקת מהאדם את כח ההתעוררות וההתפעלות, עד שטובע הוא בים הגדול שאין להיחלץ ממנו, הליצן נהנה בדברי ליצנותו ובסובבים הנהנים מהלצותיו, אבל בינתיים הוא מפסיד את רגש הדעת וההגיון, עד שמוצא עצמו בשאול תחתית של השתטות והתבזות לעין כל, שאין דרך חילוץ ממנה רח"ל.

גם האדם הפיקח והנבון, כשהוא משתמש בכח הליצנות, סופו שמשתטה הוא ללא דרך מילוט. קורח שפיקח היה, התלוצץ והליץ אחרים, ובזה נאבד מן העולם!

סיפור נפלא בעניין זה הופיע בספר 'מאורות הדף היומי':

בעיירה לייפציג היה שוק ובו סוחרים רבים היו עושים עסקיהם, בעיר זו היה אדם בשם לייבל שנודע בשם 'לייבל הלץ' או בלשון העם 'לייבלץ', כל אדם אשר חזר מלייפציג היה מעלה על שפתותיו חיך רחב כשהיה נזכר בלייבלץ ובחידודיו המופלאים, עמד לו לייבלץ במרכז השוק כשמסביבו מתקהלים עוברי אורח העומדים מרותקים למקומותיהם, מלהט הוא בלשונו ועובר מנושא לנושא, מתלוצץ על קשיי הפרנסה ועל בעיות החיים ותלאותיהם ונראה שהכל בעיניו הבל ואין דבר שיצליח להעכיר את בדיחות דעתו, אדם מר נפש כי יבקר בלייפציג יחזור לעירו שמח, ומירות נפשו נשכחה כלא הייתה כשבאמתחתו היתולים ודברי חידוד מבית מדרשו של לייבלץ, והלצותיו ובדיחותיו התפרסמו ועשו להם כנפיים בכל מקום.

בעיר וינה התפרסם שמו של הפרופסור הגדול מוריץ הילדסהיימר, שהיה מומחה עולמי למחלות הנפש, ורבים היו משחרים לפתחו מכל העולם למצוא מזור למכאובי נפשם, יום אחד יושב פרופסור הילדסהיימר במרפאתו הגדולה והמדופלמת בוינה, והנה נכנס לחדרו אדם השרוי בדיכאון עמוק, מתנה הוא את צרותיו מבכה את מר גורלו ומצטער על חייו חסרי התוכן, ד"ר הילדסהיימר הכיר את סוגי מחלות הנפש, אך מקרה כה קשה של דיכאון לא פגש בכל שנות טיפוליו, ניסה שיטת טיפול מסוימת אך לשווא, עבר לסדרת מפגשים ושיחות והחל בבירור יסודי של המועקה שממנה סובל החולה, אך לא הצליח לעמוד על טעמה ואף טיפול תרופתי לא העלה ארוכה לדיכאונו של החולה.

פרופסור הילדסהיימר שלא הצליח בדרכים הרגילות, ניסה לפתור זאת בצורה מקורית, פנה אל החולה, ויעץ לו כי יסע ללייפציג וישמע מדברותיו של לייבלץ אשר אומרים עליו שלא היה ליצן ובדרך כמוהו מאז ומעולם, הפרופסור סיים את דבריו אל החולה שלפניו כשנימת תקווה נסוכה בהם "בטוחני שהדבר ישפר פלאים את מצב רוחך!"

לתדהמתו פרץ החולה בבכי מר כשדיכאון עמוק פרוש על פניו, "האם הרופא התיימש ממני כך שאין תקווה לרפא את מחלתי?", "אני בטוח שבדיחותיו והיתוליו יעלו מזור לדיכאונו כפי שהעלו מזור לאלפי חולים", ניסה הפרופסור המפורסם להרגיע את החולה, אך היה זה לשווא.....

"אני הוא לייבל מלייפציג! השיב החולה".

מדוע בירר רבי מיכל יהודה אם מקומו הטבעי של עציץ הוא על הרצפה או על השולחן?

ומה גרם לרבי מיכל יהודה לחזור על עקבותיו?

אתה הראשון שמאחל לי 'שבת שלום!' - והחל שופך את לבו ומספר את קורות חייו: "אוד מוצל מאש אנכי, מברנוביץ עיר מולדתי. שם הייתי אדם מוכה, אבי עליו השלום היה מנכבדי העיר, וכולם היו מכבדים אותי. וכאן איש אינו מכיר אותי, איש אינו מתייחס אלי - אתה, הרב, הראשון שמאחל לי שבת שלום".

אמירת שלום המלכבת של רבנו לכל אדם, האירה לבבות רבים של אנשים שחשו בודדים ונדכאים.

היה זה בשבת קודש בכלל חזון איש, עם תום התפילה, כשרבנו עשה את דרכו ביציאה מהיכל בית המדרש, וכדרכו האיר פניו באיחולי שבת שלום לכל מי שנקרה בדרכו, גם ליהודי האלמוני והבודד שעמד מן הצד. עיני היהודי האלמוני החלו זולגות דמעות: "כבוד הרב, אתם הראשונים שאומרים לי כאן 'גוט שבת'... אף אחד לא מכיר אותי ולא יודע ממני מאומה... שנים רבות התגוררתי באמריקה, בשנים שלא ידעו שם כמעט מאידישקייט, ניסיון השבת, היה ניסיון קשה ומר - כל מי שביקש לשמור שבת, התקשה למצוא מקור להתפרנס ממנו ונידון לעניות מנוולת ולרעב מחפיר. יהודים רבים לא עמדו בניסיון... ואני, אמנם יהודי פשוט אנכי, תורה לא למדתי מנעורי, אבל בניסיון שמירת השבת עמדתי בעוז! וכאן - אף אחד לא מבין לרוחי ולא מעריך את גודל מסירות הנפש שהקרבת למען שמירת השבת".

כשבידה עציץ פורח, עמדה האשה קשת הלב בפתח הבית. הרבנית מכניסה אותה במאור פנים, היא מכירה אותה זה זמן רב, אשה זו מגיעה תדיר לשפוף את לבה בפניה, והרבנית מאזינה לה ברוב קשב, מבינה ללבה, מייעצת לה ומטיפה אגלי נוחם לנפשה. עתה מצאה הזדמנות להשיב מעט לרבנית, ולהביע את הערכתה בעציץ זה לקראת שבת הקרבה.

הרבנית בלבה הרחב, הכניסה את האשה אל החדר הפנימי, המפה הלבנה כבר פרוסה היתה על השולחן לכבוד השבת, וכשהיא מודה לה על התשורה הנפלאה, הציבה הרבנית את העציץ במרכז השולחן.

לבה השבור של האשה התרחב מרוב אושר, אור עלה בעיניה, למראה החשיבות שהרבנית מייחסת למתנתה.

אך יצאה האשה מן הבית, נכנס רבנו אל החדר וראה את העציץ על השולחן, שיבח את המתנה, אך העיר: "אבל מה נעשה בשבת? הרי אסור להסירו מעל השולחן, איך נאכל כך?" - אך להוריד את העציץ, לא יעלה על הדעת - "הרי אם היא תכנס ותראה שהורדנו את המתנה הכל כך יקרה בעיניה, היא עלולה להיפגע. מה הפתרון? מה נעשה?" - שאל ספק את עצמו ספק את הרבנית.

והרבנית משיבה כנגדו: "עציץ אפשר להניח גם על הרצפה, בפינת החדר. זה דבר מקובל ומכובד בהחלט".

"האמנם כן? אכן בטוח שכך מקובל?" - ביקש רבנו לוודא.

"אין ספק" - השיבה הרבנית - "בטוחני בלא כל ספק, שהיא תשמח גם כשתראה את העציץ על הרצפה".

רק לאחר שהתברר כי אין כאן כל חשש וסרך של פגיעה, רווח לו, והסכים להצעה להניח את העציץ בפינת החדר.

הרב ישראל ליוש

בשבת זו יחול יום הזיכרון למרן ראש הישיבה הגאון הגדול רבי מיכל יהודה ליפקוביץ זצ"ל, להלן כמה סיפורי הוד המספרים יותר מכל את גדלותו העניקת באהבת ישראל, ובדבקותו הבלתי מתפשרת בדרכו של אהרן הכהן 'אוהב את הבריות ומקרנן לתורה'.

כאשר שב רבנו מברית מילה, ואחד המשתתפים התנדב להשיבו ברכו. הנהג צירף לנסיעה גם את בנו בן החמש שישב במושב האחורי, שהתבשם מהנסיעה במחיצת הרב, וחקק בלבו הרך דמות מרוממת של גדול בישראל.

משהגיעו למחוז חפצם, העתיר רבנו כדרכו ברכות ותודות על הנהג, ופנה לביתו. אך פסע פסיעות אחדות, סב על עקביו ושב אל הרכב, כשמפניו ניכר כי הוא מוטred משהו... לתדהמת הנהג, פתח רבנו את הדלת ופנה אל הדרך שישב במושב האחורי, והתנצל על ששכח לומר לו שלום, העתיר גם עליו ברכות לבביות, ובברכת שלום פנה לביתו.

גם בפי מקורבו של רבנו מעשה דומה שבדיו הוה: פגישה הראשונה עם רבנו, היתה לפני שנים רבות במהלך הכנסת ספר תורה בתל אביב. אבי - שהיה ממיודעיו - זכה להכניס ספר תורה ורבנו בא להשתתף בשמחה.

הייתי אז אברך צעיר ולא היתה לי שום היכרות מוקדמת עם רבנו. עם כניסתו, נתתי לו את ידי לשלום וברכה, והצגתי את עצמי כבנו של בעל השמחה.

רבנו התיישב לכתובת האותיות, ברך את הנוכחים בחום, פנה לדרכו ויצא מן הבית. לאחר דקות אחדות, חזר לבית - להפתעת הנוכחים, שמיד התעניינו על מה ולמה. והוא השיב בפשטות, כי הוא מחפש אותי - כי כאשר יצא מן הבית לא הבחין בי ולא נפרד ממני. כי אכן, בעת שעזב את הבית שהייתי באחד החדרים.

רבנו זכר את נתינת היד החפוזה של בן בעל השמחה, בכניסתו - ונזכר כי לא נפרד מאותו אברך צעיר בצאתו - וטרח לעלות שוב אל הבית, חיפש אותו במיוחד כדי לתת לו שלום.

אווירת השבת השלוה נסוכה על רחובות בני ברק. רבנו שב מן התפילה בישיבת 'תפארת ציון', כשטליתו הלבנה מוסיפה הוד לפניו המאירות. שקוע במחשבות של תורה, אך דעתו אינה מוסחת מהעוברים והשבים. והנה צועד מולו איש פשוט למראה, צעדיו כבדים ועיניו כבויות.

רבנו מרים את עיניו, במאור פנים ובקול ענוג ורך מאחל לו: "שבתא טבא ר' יהודי, גוט שבת!"

האיש תמה לרגע, האמנם אליו כוונה הקריאה?! הוא סבב לאחור, בהיותו סבור כי לבטח אל האיש שמאחוריו נועד האיחול... אך לא, איש לא נראה בכל הרחוב מלבדו.

משהבין כי רבנו התייחס אליו אישית, פנה נרגש כולו ואמא: "כבוד הרב,

מעשה באדם שהתקוטט מאד עם אשתו ולא התנהג כראוי, אבא זצ"ל (הסטייפלר) קרא לו ולא בא, עד שהתגרש, אח"כ באו לשאול את אבא זצ"ל על הגירושין...

מרן הגר"ח קנייבסקי שליט"א מספר מזה אמר אביו הסטייפלר זצ"ל על אברך טוב מאוד כשהוא מגיע למחלוקת

האב רכב על החמור והבן הלך רגלי, פגש אדם אחד את האב ואמר לו: ואיך לא תרחם על בנך? ירד מהחמור והעלה עליו את בנו, פגש אדם שני ואמר לבן: וכי זה כיבוד אב? ועלו שניהם על החמור, פגש אדם שלישי ואמר: וכי איך לא תרחם על החמור? וירדו שניהם. פגש ברביעי ואמר לו: שלושה חמורים הולכים ואין אחד רוכב על חמורו? סוף דבר היה שלקחו החמור ושמוהו על שכמם... זה הסוף של מי שמתפעל ממה שאומרים לו.

עד כמה עמוק "הגיהנום"

אמר הרב שליט"א: שמעתי מהגה"צ רבי אליהו דושניצר זצ"ל (ב"ועד" שאמר בישיבה בפ"ת), בא וראה עד כמה נורא הוא עומק הגיהנום, כי הנה בתלמוד ירושלמי (סנהדרין פרק י' סוף הלכה ד'): "כך היתה עדתו של קורח שוקעת ויורדת (בגיהנום) עד שעמדה חנה ונתפללה עליהן", והנה מזמן קורח ועדתו ועד חנה עברו כמה מאות שנים. ובכל זאת ירדו וירדו, עמוק עמוק, ואם לא שבאה חנה ונתפללה עליהן" היו ממשיכים לירד עמוק יותר ויותר. הרי לנו מכאן עד כמה עמוק הגיהנום, והוא נורא למתבונן!

(מתוך דרך שיחה)

מרן הסטייפלר זצ"ל

שאלה: און בן פלת אשתו הצילתו בחכמתה (סנהדרין ק"ט, ב'), מהי החכמה הגדולה?

ושמעתי בשם הגר"ח שמואלביץ זצ"ל, כי בתקופה של מחלוקת כשאחד מדבר לעניין חכמה גדולה היא!

תשובה: (נהנה הרב מאוד מהנ"ל והוסיף) מעשה באדם שהתקוטט מאד עם אשתו ולא התנהג כראוי, אבא זצ"ל קרא לו ולא בא, עד שהתגרש אח"כ. באו לשאול את אבא זצ"ל על הגירושין (לצורך שידוך) ואמר שהוא אברך טוב מאוד, רק כאשר מגיע למחלוקת מאבד את עצמו, ובאמת התחתן והיה בסדר. טענות רבות היו עליו, ובכ"ז אבא אמר עליו כה, והיה פלא שאמר כן. לא להתפעל מביקורת

דיבר פעם הרב שליט"א שלא להתפעל מביקורת של בנ"א, ואמר: אבא זצ"ל אמר לי על הפסוק (תהילים ק"ז, ט"ז) "ויקנאו למשה במחנה לאהרן קדוש ה'". משה היה מופרש ומובדל ועלה לשמים - טענו עליו שצריך להיות במחנה, ואילו אהרן שהיה רודף שלום וכו' והיה במחנה - טענו עליו כי קדוש ה' צריך להיות מובדל ומופרש!

ישנה מליצה, וכמדומה שכתובה בקדמונים: פעם אחת הלכו אב ובנו,

באיזה הר געש נמצא פתח הגיהנום?

ובירושלים, הוא בשער שקורין היום שער השבטים מדושן העפר שלפני מחוץ לעיר, והוא לקרן מזרחית צפונית להר הבית, ע"כ.

(קב ונקי)

הרב צבי וינברג

וירדו הם וכל אשר להם חיים שאלה (טז, לג) בעירובין (יט) אמרי' שלשה פתחים יש לגיהנום, אחד במדבר, ואחד בים,

ואחד בירושלים, במדבר, דכתיב "וירדו הם וכל אשר להם חיים שאלה", בים, דכתיב "מבטן שאול שועתי שמעת קולי",

בירושלים, דכתיב "נאם ה' אשר אור לו בציון ותנור לו בירושלים", ותנא דבי רבי ישמעאל "אשר אור לו בציון" זו גיהנום, "ותנור לו בירושלים" זו פתחה של גיהנום.

וכתב הכפתור ופרח (פרק ו'), מסתברא אותו שהוא בים, הוא באי סצילאה בהר שמו מונטגביל (הוא הר געש הנקרא "אתנה" הידוע בשם מונגיבלו).

בכל מקום ובכל זמן

קו השיעורים של 'דרשו'

077-261-3337

היו אנשים מסוימים שרדפו את אאמו"ר בענין המקוואות שלא נהג כמותם. אאמו"ר היה מאוד כאוב מכך. באותה תקופה הוא נסע לשבת בבית חלקיה כדי לנוח קצת ולברוח מהסערה

הגאון הצדיק רבי חיים מאיר הלוי וואזנר שליט"א, מספר על אצילותו ומידותיו התרומיות של אביו בעל ה'שבט הלוי'

בשנים בעת קריאת התורה. צווח מאן דהוא בצעקות נוראות וקריאות גנאי נגד אאמו"ר ה' ירחם, דברים שבלתי ניתן להעלותם עלי גליון כלל. אולם אאמו"ר עמד ושתק ולא ענה דבר וחצי דבר, כך התנהג כל שנותיו בהבלגה מדהימה בכל זמן ומצב.

אספר בזה עובדה נוספת. בזמנו, לפני למעלה מארבעים וחמש שנה, היו אנשים מסוימים בב"ב שרדפו את אאמו"ר בענין המקוואות שלא נהג כמותם. אאמו"ר היה מאוד כאוב מכך. באותה תקופה אמר לי אאמו"ר שלשבת קודש הוא רוצה לנסוע לשבות בבית חלקיה כדי לנוח קצת ולברוח מהסערה שעוררו גורמים שונים כנגדו.

באותה שבת בעת רעווא דרעוין, התבטא הרה"ק ה"אמרי חיים" מויז'ניץ זי"ע בחריפות יתר ויצא בקול חוצב כנגד אותם שפגעו באאמו"ר, כדברי קודשו אמה: היתכן שיהודים חרדים יפגעו בגדול בתורה כהרב וואזנר המוסר נפשו כל ימיו למען התורה הקדושה בב"ב. וממש יצא מגדרו בדיבורים לא שגרתיים במשאו הנלהב. למרות שבדרך כלל לא היה מדבר בסגנון זה, וכפי הידוע מאהבתו היוקדת לישראל.

זכורני שבמוצ"ש כאשר שמע אאמו"ר על המחאה של ה"אמרי חיים" שיצא להגן על כבודו, אמר לי אאמו"ר שהוא רוצה ללכת לבקרו ולהודות לו על מחאתו.

ואכן הלכנו יחדיו במוצ"ש לשיכון ויז'ניץ, נכנסנו לחדרו, והנה להפתעתנו ראינו ש"האמרי חיים" יושב יחד עם בנו הרה"ק "הישועות משה" זי"ע שאז כיהן כמרא דאתרא של שיכון ויז'ניץ ויחד עסקו בלימוד שו"ע הלכות מקוואות ללבן את העניין שעל זה היתה המחאה הגדולה. אאמו"ר התיישב על ידם לדון עמם ביחד על כך.

אאמו"ר אף הוקיר והעריך יהודים יראי ה' מכל החוגים ממש. מעולם לא בדק בציציותיו של פלוני לאיזה חוג הוא שייך. כולם היו שווים בעיניו לטובה ולברכה מבלי להעדיף חלילה חוג אחד על משנהו, וכך שינן באוזנינו תמיד שחלילה להפלות יהודי באשר הוא.

(מתוך רב רבן בעריכת הרב יעקב הייזלר)

וְלֹא הִרְעֵתִי אֶת אֶחָד מֵהֶם (במדבר ט"ז ט"ו)

עובדא ידענא, שפעם שאלוהו: 'במה הארכת ימים, והשיב: 'במשך חמישים שנה לא איחרתי רגע אחד לתפילה או לשיעור תורה. ולמותר לומר שבודאי לא אמר זאת כדי לייחס לעצמו גדולה חלילה, אלא כדי להדריך וללמד דעת ולהקנות את הרעיון הנאצל הזה. אכן, פעם אמר לינו כשבא לקבל אצלו הדרכה לאחר נישואיו: חמישים שנה לא איחרתי התפילה לאחר השעה שבע בבוקר.'

ולדעתי זכה לאריכות ימיו ושנותיו מחמת סיבות נוספות. האחת, שעסק בתורה ללא הרף, ועל התורה נאמר, 'כי הם חיינו ואורך ימינו ובהם נהגה יומם ולילה' והשניה, משום שמעולם לא דיבר סרה באנשים אחרים, ובכלל אנשים לא היו נושאי השיחה שלו, הוא פשוט לא דיבר על הזולת מאומה. והרי על זה נאמה: 'מי האיש החפץ חיים, אוהב ימים לראות טוב נצור לשונך מרע ושפתך מדבר מרמה'...

מעביר על מידותיו

אצילותו ומידותיו התרומיות, הן הן שעמדו לו כנראה ומכוחם זכה להנהיג ולהורות את ישראל תורה והוראה. הוא היה סבלן, טוב לב ומעביר על מידותיו, מאלו שאמרו עליהם חז"ל (שבת סח) "הנעלבין ואינם עולבים שומעים חרפתם ואינם משיבים עליהם הכתוב אומר ואוהביו כצאת השמש בגבורתו", וממש עד ימיו האחרונים אחרי שכבר היה מוכר כרבן של ישראל, כאשר אי מי פגע בכבודו האישי, כשהדבר לא נגע לכבוד התורה או לציות לקול דברי חכמים, היה מעביר על מידותיו באופן מבהיל. וכנראה שזה מה שעמד לו לזכות להנהיג את ישראל.

מוחל על עלבונו

מעולם לא דיבר ולא ראה רע באיש מישראל. גם אם היו שהשפילו אותו או ביזו את כבודו, מעולם לא השיב ולא נטר להם דבר. הוא מעולם לא ראה לנכון לבקר את הזולת על מעשיו. ובמקרים בהם ראה לנכון להעיר לאי מי על התנהגותו, הרי שהדבר נעשה מתוך אהבה ודאגה ולא חלילה מתוך זלזול והקפדה.

אהבתו לישראל חצתה חוגים ועדות. זכורני, בימים מקדם לפני עשרות

קבל את הגיליון ישירות למייל

<<< שלח מייל: dirshu@dirshu.co.il >>>

"ברית כרותה לפני הקב"ה שכל מי שמתבונן ואומר פרשת הקטורת ינצל מכל רע"

הגה"צ רבי יחזקאל בינג, ראש ישיבת המקובלים 'דברי שלום',
בשיחה מיוחדת על גודל מעלת אמירת פרשת הקטורת שבכוחה להציל ממות ומכל דבר רע.

המעלות האמורות, וכדאי מאוד לדקדק בה. אבל כשאומרים קטורת צריך לומר אותה מתחילתה ועד סופה, את הפסוקים ואת הברייתא שמפרטת את סממני הקטורת ואת הלכות הקטורת העיקריות. וצריך לומר הכל מילה במילה, עם התבוננות במילים שאומרים, כדי שיהיה אמירה עם כוונה ולא מצוות אנשים מלומדה.

הגה"צ רבי יחזקאל בינג שלי"א

ובספר 'סדר היום' לרב משה בן מכיה, מוסיף שיש גם עניין גדול לומר את הקטורת מתוך קלף כשהוא כותב זאת כעצה טובה למי שחושש עליו ועל נפשו, ומוסיף שזה דבר גדול לבטל כל נגע וכל פגע, "ואני ערב בדבר" כלשון קודשו.

מובא גם בקיצור השל"ה, שטוב לומר את פרשת הקטורת במוצאי שבת אחרי הבדלה. ראיתי צדיקים שנוהגים כך, וזה מנהג חשוב מאוד. הקיצור השל"ה כותב שאמירת הקטורת במוצאי שבת, בכוחה לשבור את כל הקליפות, וזאת גם סגולה להצליח בעסקים בכל ימי השבוע.

וכן בספר הקדוש 'נועם אלימלך', בפרשת כי תשא, כותב הרבי רבי אלימלך מליזענסק, שעל ידי הקטורת אמירת הקטורת אפשר לפעול ישועות ולזכות לבני חיי ומזוני.

יעקב לוסיטיג

הזוהר הקדוש בפרשת 'ויקהל', מבאר את גודל מעלת אמירת הקטורת. דברי הזוהר נסובים על מה שכתוב בפרשתינו, שמשם רבינו אומר לאהרן הכהן, "קח את המחטה ותן עליה אש מעל המזבח, ושם קטורת". התורה גם מסבירה לנו למה צריך קטורת: "כי יצא הקצף לפני ה', החל הנגף". מבאר הזוהר הקדוש, שאם דבר ששובר את כל הטומאה והסטרא אחרא, כמו הקטורת, כי שום דבר אינו חביב לפני הקב"ה יותר מהקטורת. בכוח של הקטורת לבטל כל דבר רע, כשפים, מרעין בישין, דינים וכוחות הטומאה, הכל מתבטל לפני הקטורת.

אומר הזוהר הקדוש בדף ר"ח, ברית כרותה לפני הקב"ה שכל מי שקורא ומתבונן במעשה הקטורת ינצל מכל דברים רעים שבעולם, והאדם הקורא את פרשת הקטורת לא ייזק כל היום, ואף אחד לא יוכל לשלוט עליו.

מוסיף הזוהר הקדוש שאם אנשים היו יודעים כמה פרשת הקטורת חשובה לפני ה', הם היו לוקחים כל מילה מפרשה זו ועושים ממנה עטרה לראשם כמו כתר של זהב.

אם אדם רואה שהדין רודף אחריו, ממשיך הזוהר הקדוש, יעשה תשובה ויאמר את פרשת הקטורת, ואמירה זו תעזור שיסתלק ממנו כל הדינים. ואפילו כשאין בית המקדש קיים, ובעוונותינו הרבים אין לנו מזבח מקטר קטורת, עצם אמירת פרשת הקטורת מצילה מכל דבר רע, מבטלת מגיפות ומיתות. במקום שבו אומרים קטורת, כל הדברים הרעים מתבטלים.

ובספר 'כסא מלך' ממפרשי הזוה"ק, מבאר את דברי הזוהר ואומר שאמירת הקטורת מתישה את כח הסטרא אחרא, ומסירה ממנו את כל חיותו, ואפילו מי שכבר נגזרה עליו גזירה שימות, בכוחה של אמירת הקטורת להצילו ממייתה לחיים.

רואים מכאן את חשיבותה העצומה של אמירת הקטורת, ולא זו בלבד, אלא את חשיבותה של כל מילה לפני הקב"ה. כל מילה שיהודי אומר יש לה כח והשפעה בעולמות העליונים ובעולם הזה בו אנו חיים. נמצאנו למדים עד כמה צריך להיזהר על הפה, ולהשתמש בו בצורה מושכלת בכל עת.

ועוד יש לדעת, שהזוהר הקדוש בכלל לא מדבר על אמירת קטורת מתוך קלף. עצם אמירת הקטורת, גם מתוך הסידור יש לה את כל

אולי לא תהיה מיליונר מהמלגה...

אבל תדע לחיות כמו יהודי!

מצטרפים ללימוד 'הדף היומי בהלכה'

"וכי אתה רב' בישראל? וכי זוהי התנהגות ראויה...?" אחר הדברים האלה המשיכו כל אחד ואחד בדרכו, לא עברו רגעים אחדים והרכב הגדול התהפך והתדרדר אלי תהום

הגה"צ רבי אלימלך בידרמן בלקט סיפורים מיוחדים על הזהירות בבין אדם להכירו

שראה עשיר תם וישה אחד מתושבי העיר איזמיר שבטורקיה כחודש לאחר פטירתו, כשהוא לבוש בבגדים נאים והוא שש ושמת, והתפלא על כך מאוד, וכששאלו איך ומדוע זכה לחיי העולם הבא ענה לו, על אשר לא נשתעבד במשרתי באכזריות ובקושי, כי אם ברחמנות, שלא היה מכביד עליהם.

סיפר נהגו של הגה"ק רבי מאיר אבוחצירא זי"ע (בנו של ה'בבא סאלי' הגה"ק רבי ישראל אבוחצירא זי"ע) פעם אחת נסעתי עם רבי מאיר מעיר לעיר, באותה שעה נסע לפנינו רכב גדול מלא במשקאות שונים (להעבירם לבעלי חנויות) לפתע פקד עלי רבי מאיר שאמהר ואקדים ליסע לפני אותו רכב גדול, ואף שהיה הדבר כמסוכן שמעתי לקול רבי ומיד עקפתי, מיד קפץ הנהג

הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א

של הרכב הגדול, וזעק עלי ב'קולי קולות' על שהעזתי פני ל'קפוצ' לפניו, ואף ניגש אל רבי מאיר בזעקותיו, "וכי אתה רב' בישראל, וכי זוהי התנהגות ראויה..."

בכל עת זעקותיו הגדולות ישב רבי מאיר בשלוות נפש והקשיב לקולותיו. בגמר דבריו ביקש רבי מאיר בקול שקט ושפה רפה וברורה, יקירי, אנא ממך, צמא אנכי עד מאוד, הבה לי בקבוק משקה קטן. הנהג שזעמו וקצפו עדיין לא שקטו ונרגעו, הוסיף לשאוג עליו, לא די שסכנת את חיי עוד תוסיף לבקש ממני כזאת, ואף כששב להתחנן שהינו 'צמא' לא הועילו לו לרבי מאיר כל תחנוניו והלה לא הסכים להעניק בקבוק קטן ביותר. אחר הדברים האלה המשיכו כל אחד ואחד בדרכו, לא עברו רגעים אחדים והרכב הגדול התהפך והתדרדר אלי תהום, ופרחה נשמת הנהג.

וביאר רבי מאיר את כוונתו קודשו שבנסוע הרכב לפניו ראה ש'מלאך המוות' מרקד מעל ראשו של הנהג לקחתו מן העולם, על כן מיהרתי בדחיפות לעקוף אותו ולזכותו בחסד ובצדקה תציל ממות, ומה אעשה שהלה לא אבה לגמול עמדי חסד.

(מתוך באר הפרשה - אמור)

"וְלֹא הִרְעִיתִי אֶת אֶחָד מֵהֶם" (במדבר ט"ז ט"ז)

מספרים על הגאון רבי אליהו אליעזר דסלר זצ"ל, שכל ימיו נהג לקדש על הכוס בשיעור הקטן יותר (המוכר כפי שיטת רבי חיים נאה), ולא הקפיד לקדש על השיעור הגדול (המוכר כפי שיטת ה'חזון איש' זצ"ל), ורק לאחר פטירת הרבנית ע"ה התחיל לקדש על כוס בשיעור גדול,

והיה הדבר לפלא בעיני מקורביו, עד שהוברר טעמו, כי אותו גביע קטן קיבל במתנה מחמיו אבי הרבנית, וכדי לכבד רצונה השתמש בגביע זה וקידש בו על היין, כי העדיף להדר בזה מאשר להדר ב'שיעור הכוס'...

כע"ז מסופר על אחד מחסידאי קמאי בעיה"ק טבריה שאחר פטירת הרבנית ביקש מנכדו שיסיר את ה'מראה' הגדולה שהיתה תלויה על הארון בביתו, כי בכל השנים היתה מראה זאת

לצנינים בעיניו אלא שלא אבה לומר מאומה אחר שהבין כי רצון הרבנית במראה זאת, רק מיד לאחר שהשיבה נשמתה ביקש להעבירה משם.

עוד העידו על הרב דסלה, שמעודו לא היה מבקש בנסיעתו באוטובוס (בלחיצת כפתור 'עצור') שיעצרו עבורו במיוחד- בתחנה שעליו לרדת, ולא ירד רק במקום שהיו אחרים מבקשים לרדת, ונמצא שפעמים רבות היה עליו לכתת רגליו מתחנה מרוחקת (שהרי לא עצרו במקום הנצרך לו), פעם נשאל לפרש הנהגתו זו, והשיב, כי במשך השנים ראה שלרוב הנוסעים אצה הדרך, כי כל אחד ממה, פלוני מפחד מ'ראש כולל' וממהר שלא לאחר לכולל, וזה ממהר לעבודתו, אחד ממהר לביתו בגמר עבודתו, ורעהו כבר מזמן פקעה סבלנותו. "והאיך אגרום לעכב את כל הנוסעים מפני שליזר דסלר רוצה לרדת דווקא במקום זה..." הבט וראה עד כמה יגעו ענקי הרוח בטוהר המידות ומחשבתם יומם ולילה להיטיב עם הזולת.

בעניין זה יש להסמיך מה שהביא הגאון רבי חיים פלאגי זצ"ל בספרו 'תוכחת חיים' (פרשת וארא, דף לד:) מה שנתגלה לו בחזיון הלילה,

גלגולי הנשמות של 'קין', 'איש מצרי' ו'קרח'

ובכמה שנים היה גדול משה מקרח?

תפצה את פיה לבלוע אויבי השם". והנה ברמב"ן (שמות ב, כג) כתב שביום שהכה משה את המצרי היה כבן שתים עשרה שנה, כאשר הזכירו רבותינו (מדרש רבה שמות א, ה), ועל כל פנים לא הגיע לעשרים.

נמצא לפי האמור למעלה, שבאותו יום שנהרג המצרי נולד קרח, א"כ משה רבינו גדול מקרח ב"ב שנה.

(קב ונקי)

הרב צבי וינברג

"וַיִּרְדּוּ חַיִּים שְׂאֵלָה וַיְדַעְתֶּם כִּי נֶאֱצַנּוּ הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה אֶת ה' (במדבר טז ל)

במגיד מישרים (פרשת שמות), מובא שאמר המגיד לבית יוסף, שקין נתגלגל באיש המצרי שהכה משה וקברו באדמה, ובאותה שעה שנהרג המצרי נולד קרח והתגלגל המצרי בקרח.

ובכתבי מהר"ח"ו מובא כמה פעמים עניין זה, ובשער הפסוקים (פרשת בראשית - דרוש ד') כתב "והנה בקרח נתקן, שבלעו הארץ, לתקן מה ששפך דם הבל אחיו, ונבלע דמו בארץ".

ובאור החיים מבואר שבבליעת קרח גם היה תיקון לאדמה וז"ל שם "ואולי כי זה היה לה תיקון למה שפצתה לבלוע איש צדיק (הבל) עתה

כשהמלצר שפך כלי עם רוטב על בגדו של הגאון רבי חיים פנחס שיינברג זצ"ל

על זהירותו המופלגת בבין אדם לחבירו של הגר"ח פ"ש שיינברג

עד היכן הגיעו הדברים, סיפר תלמיד שהיה יחד עם רבינו בחדרו בישיבה, וכאשר רבינו נעמד ממקומו, סבר התלמיד שקם ללכת ולכן הזיז ממנו את הכסא מאחוריו, רבינו לא הבחין בכך ושב להתיישב, ונפל... כשקם והתיישב על כסאו, הבין את הרגשתו הנוראה של התלמיד וקרא מיד לעברו, "הכל משמים לא קרה לי ב"ה שום דבר", והוסיף בבדיחותא, "לא משנה מה עם הראש, העיקר מה שיש בפנים". באותה תקופה כאשר באו לספר את שיער ראשו ביקש להימנע, הם יתפלאו למה לא הסתפר כהרגלו, אך אותו מקורב הבין היטב, הוא חשש שמא תתגלה המכה ואותו תלמיד יתבייש על שגרם כזאת לרבו, לכן נמנע מלהסתפר עד שהמכה חלפה.

מדוע הסתיר את עניבתו

עד כמה היתה לו רגישות אפילו לחשש צער קטן של הזולת, פעם נזקק לחבוש פלסטר על אצבעו ובאותו זמן כובד בסנדקאות, קודם שנסע לברית ביקש להוריד שמא זה יהיה מאוס בעיני בעל הברית. כמו כן כאשר נכנס לחתונות בבית אדמורי"ם ומשפחות חסידיות היה מכניס העניבה מתחת לטלית קטן, כדי לכבד את מנהגם ולהיות כמה שפחות שונה מהם. פעם ניגש אדם בטעות לעמוד התפילה של הישיבה להתפלל, זאת מחוסר ידיעה שרבינו מקפיד להתפלל את כל התפילות בעצמו לפני העמוד. רבינו ביקש להניח לו שלא יפגע. נכנס אדם והציג עצמו שהוא אלמוני, תלמיד ותיק מימים ימימה. רבינו לא זכרו וכנראה חשש שיפגע ולכן החל להתנצל וסיפר שהחליף כמה פעמים משקפיים וחוש הראיה לא במיטבו, והכל כדי שהלה לא יפגע. מהאי טעמא לא סבל שיחכו לו, בביתו היתה הדלת פתוחה בכל שעות היממה ואילו כאשר היה מאן דהו נוקש על דלת חדרו בישיבה ביקש לפתוח לו מיד, ואפילו שעסק אז בענייניו הפרטיים.

(מתוך מגדלתו ומרוסמתו)

"ולא הרעתי את אחד מהם" (במדבר ט"ז, ט"ז)

בפסקי ההלכה שלו נתן דגש חזק ל'בין אדם לחבירו', וכמה פעמים כאשר פסק הלכות שיכולות לגרום צער לזולת, לא אחת היה דואג להסביר מלבד הפסק, איך לנהוג בעדינות שלא יגרם כתוצאה מהפסק צער או עכ"פ לצמצמו. הג"ר שמואל רוזנגרטן ראש ישיבת בעלזא סיפר שפעם שאל שאלה מסוימת ורבינו ענה את שנהג והדגיש שפסק הלכה זה שהוא פוסק לו, הוא בתנאי שלא יגרם מזה צער לזולת, אך בהלכה זו, הדין ישתנה אם זה יגרם צער. דוגמא נוספת, כאשר היה עונה לגבי איסור רחצה בתשעת הימים היה מדגיש לשואלים שלמרות שבדרך כלל אין להתרחץ, יש להקפיד שלא לצער הרבים בריח בלתי נעים, כגון על ידי פיזור ריח נעים וכדו'.

להפוך מידת הדין לרחמים

כמה פעמים ארע שגרמו לו נזק ונזהר שלא ירגישו בזה שהכאיבו והזיקו לו. בשמחת מצוה אחת, תוך כדי שהמלצר חילק את המנה הראשונה מעדה ידו וכלי עם רוטב נשפך על בגדו של ראש הישיבה. כמובן שהמלצר נתקף בבושה עצומה שגרם לרבינו דבר כזה ולא מצא את המילים לבקש את סליחתו. רבינו הפך את המצב, הוא החל מיד לומר לו שהוא זה שהכשילו בלי משים והחל מבקש את "סליחתו" על כך, ולא נתקררה דעתו בפיוסו, עד שכמה פעמים במהלך השמחה קרא לו וביקש את סליחתו המפורשת.

בערוב ימיו, כאשר היו מעלים אותו בכיסא, ארע שתוך כדי שהעלו אותו נתקעו אצבעותיו והמשיכו לעלות תוך שאצבעותיו נתונים במעקה עד ששמו לב. מיד בקשו סליחה ורבינו פטרם בחיך ואמירה שכלום לא קרה. מספר אחד מבני הבית, כל עוד היו הבחורים שהעלוהו בבית נראה היה שכלום לא קרה. ברגע שעזבו החל מביט על היד שנפגעה, ולפתע ניכר היה שהוא כאוב.

הגאון רבי חיים פנחס שיינברג זצ"ל

הצטרף עוד היום

הניוזלטר היומי

>>> dirshu@dirshu.co.il: שלח מייל: <<<

הינך מוזמן לבירור בפני בית דין של מעלה, בעניין המקרה של הר"מ שפגע בך לפני 43 שנים. זה מה שאירע לאחד מתושבי רמת אהרן, שהודעו ונחרד אל ליבו כשהוריו המנוחים הודיעו לו על כך בחלומו

השתלשלות הדברים עברה דרך מרן הגר"ח קנייבסקי שליט"א,

והמסקנה היוצאת היא חשובה מכל: כמה חמורה היא פגיעה ביהודי, על אחת כמה וכמה כשמדובר בתלמיד

שיצא מפי אבי ז"ל שביקשו להזמין כבר לפני שנתיים גם הוא נכון, וכפי שאספר להלן.

לא הייתי צריך להתאמץ כדי לזכור את פרטי המעשה עם הר"מ שלי בשיבה. המקרה המסעיר רודף אחריי במשך כל השנים, ולא עזבני לרגע אחד. ומעשה שהיה כך היה:

יום אחד נכנסתי ל'סדר' בוקר בשיבה. כל 300 הבחורים היו כבר באולם, ופתחו בלימוד. לפתע ניגש אליי אחד החברים וטען שהגמרא שאני לומד בה היא שלו, ודרש שאחזירנה לו. כיון שידעתי בוודאות שהוא טועה, והגמרא שייכת לי, סירבתי לשמוע לדבריו.

הבחור פונה אל הרב היושב בקצה האולם, והנה הרב קורא לי ומבלי לשאול שאלות ומבלי לברר את האמת דורש ממני להשיב לחברי את הגמרא. 'אבל הגמרא היא שלי', ניסיתי לטעון, אולם בטרם סיימתי את המשפט, נחתה עליי סטירה אדירה, הסטירה היתה כל כך חזקה, עד שהועפתי ממקומי למרחק כמה מטרים. זכורני שקול ההד של הסטירה היה כה חזק, עד שכל התלמידים הפסיקו ללמוד, ובאולם שרר שקט מוחלט.

מרן הגר"ח קנייבסקי שליט"א

לא סיפרתי לאף אחד

שוו בנפשכם באיזו פגיעה מדובה, 300 בחורים רואים בחרפתי, ובטוחים שעשיתי את שלא יעשה, ולכן קיבלתי סטירה בעוצמה שכוז. הרי לא יתכן אחרת! ---

כמובן שנעלבתי ונפגעתי עד עמקי נשמת, והאירוע פגע בי עד לאימה. יצאתי מהיכל השיבה, והנה ניגש אלי ראש השיבה, וכשמע במה מדובה, הבין את העוול הנורא שנעשה לי, והחל להרגיעני בהיותו אדם חכם, עשה זאת ראש השיבה בתבונה, ולא ניסה לסגור על הר"מ ההוא, אלא אמר 'אני מאד מאד מבין לליבך, אבל בטוחני שהיתה כאן אי הבנה'. לאחר שהוסיף עוד אי אלו דברי הרגעה, ביקשני שלא להוציא את הסיפור החוצה, ולא להעבירו לאף אחד. הוא הדגיש שאינו דורש זאת ממני, 'אבל אם יעלה הדבר בידך, אבקשך שלא לספר את הדברים'.

באותו רגע גמלה בי ההחלטה לציית לדבריו של ראש השיבה, וגם כשחזרתי לביתי לכמה ימי מנוחה, וההורים שאלוני מה אירע, התחמקתי, ולא סיפרתי להם מילה וחצי מילה. השארתי את הסיפור בתוך ליבי, ובמבט לאחור באמת איני יודע כיצד הצלחתי לעשות זאת. היה זה אירוע כל כך טראומטי שאיני מבין כיצד עמדו לי כוחותי לא לספרו לאיש. אבל המציאות היא שמאז ועד עתה, לאורך כל 43 השנים, לא סיפרתי את הדבר ממש לאף אחד. עד החלום בליל שבת, לא שיתפתי בכך גם את קרובי המובהקים ביותר.

אני יודע את הסיבה...

הרב לא ביקש ממני סליחה, ואני השתדלתי לחזור לחיי שגרה, ולשכוח מהסיפור. לא אוכל לומר שהדבר עלה בידי בקלות, אבל כיון שטבעם של חיים שהם שוטפים וזורמים, המשכתי גם אנכי את זרם החיים, והגעתי

במעשה המופלא שלפנינו, שסופר לנו על ידי בעל המעשה המתגורר בשכונת רמת אהרן, יש מסר חד כתעה, עד כמה חמורה היא הפגיעה ביהודי, בן למלך מלכי המלכים, ועל אחת כמה וכמה כשמדובר בתלמיד. על המלמדים והר"מים, וכל מי שמתעסק בחינוך, לקרוא את השורות הבאות בעיון רב, ולהחדיר את הלקח והמסקנות לליבם, ולהבין שהדברים אינם פשוטים כלל ועיקר.

כל הפרטים שיסופרו כאן הינם מדויקים ביותר, וגם בעל המעשה שסיפר לנו את הדברים השתדל לדייק בדבריו ובמילותיו, ולא לסטות

כהוא זה ממה שאירע. הסיפור כולו עבר בביתו של מרן הגר"ח קנייבסקי שליט"א, ובכל מהלך ההתרחשות ובכל שלב ושלב הקפיד בעל המעשה לשאול את פי מרן שליט"א מה לעשות וכיצד לנהוג.

האיש המתגורר כאמור ברמת אהרן, מספר לנו את המעשה בקול נרגש עד מאד. למרות שעברו כבר מספר ימים מאז המקרה/החלום, הוא נשמע נסער עד עמקי נשמתו. 'חשוב לי שהדברים יועברו לציבור, כיון שאפשר להקיש מהם על מעשים רבים הנעשים בזמננו, הוא אומר.

נרעדתי אל ליבי

לילה אחד, הוא מספר, והנה אני רואה בחלומי את הוריי, את אבי ואימי יחדיו, יחד עם סבתי ובני משפחה נוספים שכבר נפטרו לבית עולמם. פניהם היו מאירות, ואבי המנוח פונה אלי ואומר כהאי לישנא: 'רוצים להזמין אותך לבירור בב"ד של מעלה, בעניין מי שפגע בך לפני 43 שנים: לפני שהספקתי להחזיר תשובה, ממשיך אבי ואומר שביקשו להזמין אותך כבר לפני שנתיים, אבל אז היית רק בן 58. עכשיו, משמלאו לך 60 שנה, רוצים להזמין לבירור'.

בשומעי את הדברים, נרעדתי אל ליבי, ואמרתי להם שאיני רוצה להגיע, כי חוששני שישאירו אותי שם.

ההורים הרגיעו אותי ואמרו לי בפנים מחייכות, 'כל כך טוב כאן, שיתכן שכשתגיע - תרצה להישאר, אבל עדיף שתישאר למטה' - - - כך, במדויק, היו הדברים.

השבתי לאבא שלי שאיני רוצה להגיע, אבל הוא, שם למעלה, אמר שבכל אופן רוצים להזמין לבירור, 'כיון שהאדם היחיד שיוודע את הפרטים במדויק, זה אתה, בהיותך בעל המעשה'.

'אז מה אעשה?' - שאלתי.

'תפנה לרב ותשאל מה לעשות', אמר אבי.

'לאיזה רב לגשת?'

'להרב קנייבסקי', החזיר אבא.

שקט מוחלט השתרר באולם

התעוררתי בשעה 4 בלילה, והנה חלום, ורק אז הבנתי את פירוש הפסוק שנאמר אצל פרעה 'ויקץ והנה חלום'. בעתה אחזנתי, ולא ידעתי כיצד לצאת מזה, במיוחד כשזכרתי היטב את פרטי המעשה ההוא שהתרחש לפני 43 שנים, בהיותי לומד בשיבה, וגם ידעתי שהמשפט

בס"ד עד הלום. אבל לא שכחתי מהסיפור, ולו לרגע אחד. הסטירה האדירה היא ליוותה אותי בכל צעד שעשיתי.

לפני כ-4 שנים התגעגעתי לישיבה שבה למדתי בנעוריי, והלכתי לבקר בה, ואף העזתי לדפוק על דלתו של הר"מ ההוא. אשתו פתחה את הדלת, ואמרה שהוא אינו מרגיש בטוב, אבל כשהתעקשתי להיפגש עימו, הכניסה אותי לחדרו, ואז הזדעזעתי לראות שהוא זורק את ראשו כל הזמן אנה ואנה, בתנועות מפחידות. התמונה שהצטיירה בפניי היתה שכאילו מאן דהוא עומד לפני האיש, מימינו ומשמאלו, וסוטר כל העת על שתי לחיי, וזו היא הסיבה לתנועתו התכופה של הראש לפני הכיוונים.

כשיצאתי אמרו לי בני הבית שתנועות הראש הללו החלו לפני זמן מה בצורה פתאומית, ללא כל הסבר היינו אצל כמה רופאים, והם לא אבחנו שום מחלה, לא פרקינסון, ולא שום מחלה דומה, ולא ידעו להסביר את פשר התופעה. רציתי לומר להם שאני יודע את הסיבה, אבל התאפקתי, ועצרתי את עצמי, ולא הוצאתי מילה מפי.

'אם היית מגיע בעוד הצני שעה'...

לפני שנתיים, ממשיך האיש מרמת אהרן ומספר, כמה ימים לאחר שמלאו לי 58 שנים, הרגשתי כאבים בחזה, וכשמייהרתי לקופת החולים אמרו לי שאני בעיצומה של התקפת לב חזקה, והזעיקו נט"ן שהבהיל אותי לית'ל השומר, שם אמרו לי שאם הייתי מגיע מחצית השעה מאוחר יותר, יתכן שלא היה כבר מה לעשות! והנה לפתע בא החלום על 'ההזמנה לבירור בפני בית דין של מעלה, ועל כך שיכבר לפני שנתיים ביקשו לקרוא לך... הרגשתי שיש דברים בגו, ומיד כשהתעוררתי בשעה 4 בבוקרו של יום השבת, מיהרתי לביתו של מרן הגר"ח קנייבסקי שליט"א, והתפללתי ותיקין ב'לדרמן'.

לאחר התפילה ביקשתי להתקבל מיד אצל הגאון שליט"א, אבל בני הבית רצו לדחותני בטענה שאין זו שעת קבלת קהל. כשאמרתי להם שימן השמים שלחוני אליי, ותיארתני את שהיה בחלום, ושאבי המנוח אמר שאתייעץ עם הגר"ח, הכניסוני לחדרו. כששמע הגר"ח את הדברים אמר שחלומות שווא ידברון. אמרתי לו שלמרות זאת אני מרגיש שיש כאן משהו אמיתי, הורה לי לכנס בית דין ולומר שאני מוחל לאותו רב במחילה גמורה.

ואכן, הגר"א מן כינס עוד 2 תלמידי חכמים, ואמרתי לפנייהם שאני מוחל. ועדיין לא הרגשתי רגוע. אמרתי להגר"א מן שאני רוצה לנסוע אל הר"מ ההוא, ולומר את בקשת המחילה בפניו. הגר"א נכנס אל מרן, ושאלו האם יש טעם בדבר, והסכים.

הלב החסיר פעימה

מיד ביום ראשון נסעתי לביתו של הר"מ המתגורר בירושלים. אני דופק על דלת ביתו, ואין קול ואין עונה. אחד השכנים ששמע את הדפיקות הרצופות, יצא ואמר לי שבליל שבת הבהילו את שכנו לבית החולים, והוא שוכב שם במחלקת טיפול נמרץ. ליכי החסיר פעימה. רצתי לבית החולים, והגעתי היישר למיטתו של החולה, שם עמדו אשתו ובניו. התברר לי שהרופאים הזעיקו אותם, כיון שמצבו קשה, ושעותיו ספורות. ניגשתי אל בן הזקונים שלו ואמרתי לו שאני רוצה להיכנס לרגע לאביו, ולומר לו משהו. הבן דחה את בקשתי בכל תוקף, ואמר שאביו אמנם מצוי בהכרה מלאה, אבל מצבו כל כך קשה שפשוט לא שייך לדבר איתו. הוספתי ואמרתי לבן שברצוני להזכיר לאביו מעשה פלוני שבו הוא [האב] חָטָא כנגדי, והבן נבהל עוד יותר; 'האם זה הזמן לדבר איתו על חטאים!'

הרי הוא עלול לקחת את הדברים לליבו, ולהסתכן עוד יותר! ואז סיפרתי לו בקצרה את החלום, ואמרתי שהגר"ח הסכים שאגיע, ואולי דווקא זה יתרום לשיפור במצבו. בני המשפחה הסכימו להכניסני.

התקרבותי למיטתו וראיתי שהוא מחובר למכשירים רבים, ומצבו אכן קשה מאוד. במאמצים עליונים שאלתי אותו האם הוא זוכר את המעשה ההוא שפגע בי מאוד, והחולה נענע בראשו לאות הסכמה. אמרתי בקול שהנני מוחל לו על כך, ואף הוספתי שגם אני מבקש מחילה ממנו על שלא שמעתי בקולו כשביקש שאתן את הגמרא לחבר ההוא [למרות שכאמור הגמרא היתה שלי]. החולה אמר במפורש שהוא מוחל לי על כך, ואז ראיתי שהוא אכן הבין את כל הדברים שאמרתי לו, ומעמד המחילה הצליח בצורה יוצאת מן הכלל. הרגשתי שהוקל לי, וחזרתי לביתי. והנה, אני רק דורך על מפתן הבית, והטלפון מצלצל.

על הקו היה אחד מילדיו של הר"מ, וקולו נשמע נרגש במיוחד. אל תשאל מה קרה מיד לאחר שיצאת, הוא אומה מצבו של אבא הוטב לפתע פתאום, והרופאים שרק לפני זמן קצר הודיעו לנו את הגרוע מכל נדהמו אף הם לראות את השיפור הדרמטי שחל במצבו, ולא הבינו איך זה קרה.

הנס הבלתי יאמן

לא חלפו 48 שעות והחולה שב לביתו, אבל בכך לא נגמר הסיפור. בני הבית סיפרו לי על מופת נוסף שהתרחש, כשתנועות הראש המוזרות של אביהם פסקו לחלוטין, והוא חזר להיות כאחד האדם. וכשם שאף אחד לא הבין על מה ולמה החל הראש לזוז, כך גם הפעם לא היתה להפסקת התזוזה כל הסבר טבעי.

ביקשתי מהגר"א מן שישאל את מרן הגר"ח האם אפשר לתלות את הנס שקרה לר"מ שלי בתנועות הראש - בבקשת המחילה, והוא השיב בחיוב, ואמר שיתכן בהחלט לתלות את הדברים זה בזה.

כעבור שבוע ימים נסעתי שוב לבקר את הר"מ בביתו, ומצאתי לפני אדם בריא ושמח. חזרנו שוב על בקשת המחילה, והכל הלך למישרין. צריך לזכור, מוסיף איש שיחננו, שהר"מ שלי הוא בן 87, ולמרות הכל הוא שב בס"ד לאיתנו, מה שמוכיח שהחולשה הגופנית הגדולה, והמחלה שבאה עליו, היתה בגלל האירוע ההוא, לפני 43 שנים.

זמה קרה עם הצלע השלישית?

במהלך הביקור נזכרנו לפתע שיש גם צלע שלישית בכל הסיפור, והוא החבר שבגללו קרה מה שקרה. הרגשנו צורך לחפש גם אותו, ולשתפו במה שהתרחש בימים האחרונים. זמן רב לקח עד שמצאנו אותו, ואז התברר להוותנו שמזה שנים רבות האיש הזה אינו בקו הבריאות, ודעתו השתתה עליו. הגענו לביתו וניסינו לתמוך בו, ולהזכיר גם לו את מה שהיה עם הגמרא בהיכל הישיבה, אבל הוא לא ידע מה נעשה איתו. ומי יודע אם לא הענישוהו מן שמיא.

עד כאן פרטי הדברים כפי ששמענו מבעל המעשה, המתגורר בשכונת רמת אהרן. דומה שבאמת אין צורך להאריך בפרטי המסקנות והלקחים שאפשר ללמוד מכך. יש דין ויש דיין, וגם לאחר כל כך הרבה שנים, כשהאדם עלול לחשוב אולי החטא כבר 'נשכח', דואגים להזכיר לו שהכל הכל כתוב וחתום.

(מתוך קול ברמה, גליון 285 תשע"ב)

קבל את הגיליון ישירות למייל

<<< שלח מייל: dirshu@dirshu.co.il >>>

התשובה של מרן הגר"ח קנייבסקי הדהימה את כל הסובבים, אף שרבינו הגר"ח שליט"א מידי יום ביומו עונה בקלות ובמהירות על מאות שאלות קשות הנוגעות אף בחיי אדם, נעצר למשך כמה דקות וחשב רבות מה עושים במקרה שכזה

קניית דירה לכלה צעירה • כשמרן הגר"ח קנייבסקי שליט"א שלח לשאול את השאלה למרן הגראי"ל שטיינמן שליט"א

הגראי"ל שטיינמן שליט"א אבי הכלה רץ מהר לרבינו שליט"א והציג בפניו את השאלה, ורבינו התחיל בעצמו למנות את היתרונות שבדירה: המיקום, המחיר, הדירה והרי אם לא תרכשו אותה יקח אותה מתוך ומחירה יעלה, ואז עצר הרב והחל להרהר ארוכות, לאחר זמן מתמשך אמר רבינו בהתרגשות: אבל איך אפשר לדקור את ליבה של החברה המבוגרת המתגוררת בבנין זה! וחשב עוד מעט ואז פסק: "אני מציע שלא לרכוש את הדירה, צריכים להתחשב בחברה ההיא ובאחותה, לא לגרום להן צער".

המחותנים עשו כדברי מרן וירדו מההצעה לקנות את דירת המציאה הנדירה. לאחר זמן מה שאלו המחותרים את רבינו שליט"א האם יכולים הם לרכוש את הדירה אך ישכירו אותה לאחרים עד שאותן אחיות מבוגרות תינשאנה. ונענה רבינו שאפשר לעשות כן. וההורים של החתן והכלה שהיו יראי שמים ובעלי חסד שראו את מצוקת הכלה, ועוד יותר את מצוקת האחיות מעוכבות השידוך, קיבלו על עצמם להתפלל על האחיות האלה שיזכו למצוא את זיווגן בנקל.

ואכן! בליל חתונת הבת הצדיקה שויתרה על הדירה, קרה הבלתי יאמן והאחות המבוגרת של חברתה התארסה ביום חתונתה, ואחרי זמן קצר גם חברתה התארסה. הזוג נכנס לדירה הנדירה תוך כמה ימים וחי בה עד היום, ואין לתאר את השמחה הכפולה והמכופלת שהיתה בבנין זה באותו שבוע.

כשמע זאת רבינו שליט"א הפטיר בשמחה: נער הייתי וגם זקנתי, ומעולם לא ראיתי אדם שויתר והפסיד מכך.

(כאיל תערוג קרח תשע"ה)

יהודי הממונה על ענייני הצדקה של קופת העיר בבני ברק אירס את בתו במזל"ט, ויום אחד נודע לאבי הכלה על דירה למכירה במחיר מציאה בתוך העיר בני ברק והלך לראות את הדירה, וחזר בבשורה טובה כי הדירה בתוככי העיר נראית ממש מעולה ובמחיר מציאה. והזמין את המחותר שיבוא אף הוא לראות את הדירה הנדירה, ושניהם הביעו הסכמה לסגור מהר את העסקה, לפני כן הם קראו לכלה שתבוא לראות בעצמה את דירת המציאה.

הכלה הגיעה והחלה לעבור בחדרי הדירה, היא התרשמה מאד והתלהבה,

אך אז לפתע היא קוראת לאביה לצד ואומרת שיש לה התלבטות קשה, כי אכן היא מתפעלת מהדירה היפה והזולה והיא ממש נהדרת, "אך אני מתלבטת מאוד" והסבירה: במחזור שלי בסמינר ישנן כמה בנות מבוגרות שעדיין לא זכו למצוא את חתנן המיועד, ואחת מהן מתגוררת בבנין הזה ממש, ולא זו בלבד שחברתי מאותו בנין עדיין לא זכתה להתארס יש לה עוד אחות מבוגרת ממנה שגם היא יושבת עדיין בבית ומשתוקקת למצוא את זיווגה, האם לדעתך אבא ראוי שנקנה את הדירה

בבנין זה? הרי בכל פעם שאצא מהבית, חברתי תראה אותי ומראות אלו יגרמו לה לדקירות בנשמתה ובוודאי יהיה לה צער ועוגמת נפש.

אבי הכלה העביר את המעשה אל מרן הגר"ח קנייבסקי שליט"א בשאלה מה עושים במקרה כזה שחברתה המבוגרת של הכלה מתגוררת באותו בנין שהם רוצים לרכוש. התשובה של מרן הגר"ח קנייבסקי הדהימה את כל הסובבים שאף שרבינו הגר"ח שליט"א מידי יום ביומו עונה בקלות ובמהירות על מאות שאלות קשות הנוגעות אף בחיי אדם, נעצר למשך כמה דקות וחשב רבות מה עושים במקרה שכזה, לבסוף אמר "אינני יודע מה לעשות, יש כאן שאלה קשה וצריך לשאול את מרן

מרן הגראי"ל שטיינמן שליט"א

עדכונים

שיעורים

מידע

עכשיו בקו התוכן של דרשו

077-2613337

העשירות של קרח שהביאה אותו לחלוק על משה

ומה המשותף בין משה רבינו, רבינו הקדוש, ורב אשי?

והביא שהמהר"ם ש"ף שם (גיטין נט. בהספד על רבו מוהר"ר חיים כ"ץ זצ"ל בפ' וארא) כתב: שהמשותף בין משה, לרבי, ולרב אשי, הוא ששלשתם סיימו חלק אחד מג' חלקי התורה, משה סיים את המקרא, ורבי סיים את המשנה, ורב אשי סיים את הגמרא, ולכן כל מי שנשלם חלק תורה על ידו באופן שלא יהיה ראוי לחלוק עליו בשום אופן צריך שיהיה משולם בתורה וגדולה מכל ישראל, ע"כ.

ולפי"ז ביאר החת"ס את עניין מחלוקתו של קרח, שכיון שקרח היה עשיר מאוד, חשב הוא שעשיר הוא יותר ממשה, וא"כ אין מתקיים אצל משה "תורה וגדולה במקום אחד" - יותר מכל ישראל, ויכול לחלוק גם על תורתו.

(קב ונק)

הרב צבי וינברג

"וַיִּקַּח קִרְחָן בֶּן יִצְחָר בֶּן קֵהֶת בֶּן לֵוִי" (טז א) במשלי (יא, כח) כתוב: "בוטח בעשרו הוא יפול", ודרשו חז"ל (ילקוט שמעוני משלי רמז תתקמז) "בוטח בעשרו הוא יפול - זה קרח".

והחתם סופר (חי' עה"ת פ' תרומה עמ' קיח ד"ה במס' גיטין) הקשה מה קשור הנושא של עשירות לעניין מחלוקתו של קרח שבטח בעשרו והתגאה בזה.

ופירש הדבר לפי הגמ' בגיטין (נט.) שמימות משה ועד רבינו הקדוש לא

מצינו תורה וגדולה במקום אחד, ומימות רבינו הקדוש ועד רב אשי לא מצינו תורה וגדולה במקום אחד.

וברש"י שם כתב ש"תורה וגדולה במקום אחד" פירוש שגדול בתורה ובעושר יותר מכל ישראל,

מה הם התנאים המתירים דיבור לשון הרע על בעל מחלוקת?

והאם מותר לדבר או לקבל לשון הרע על 'בעל מחלוקת' בצורה חופשית?

תועלת זו, ועל כרחך אתה למד שההיתר הוא מחמת שמדובר בשליח בית הדין.

ברם, אף באופן שדיבור לשון הרע על בעלי מחלוקת יביא להמעטת המחלוקת, ישנם שלשה תנאים להיתר: 1. ברור לחלוטין כי מדובר בבעל מחלוקת; 2. כוונת המדבר לתועלת האמורה; 3. אין דרך חלופית להפקת התועלת, כגון שיחה עם בעל המחלוקת עצמו וכדומה. ויש שהעיר כי אם מדובר בכמה בעלי מחלוקת, יש לבדוק תחילה אם לא ניתן להפיק את אותה תועלת מדיבור על חלקם בלבד.

ואף דברי גנאי שאינם מעניין המחלוקת, אך יביאו להמעטת המחלוקת - מותרים. ויש שנראה מדבריו כי ההיתר אמור רק לגבי דברי גנאי השייכים למחלוקת עצמה; ויש שכתב כי ההיתר הוא רק להודיע שאיש

פלוגי הוא בעל מחלוקת, ותו לא. ולדעת כמה ראשונים יתכן שלא קיים כלל ההיתר לדבר לשון הרע אף לשם השקטת המחלוקת. ובנוגע לקבלת לשון הרע על בעלי מחלוקת - אם לצורך השקטת המחלוקת די בכך שהשומע יחשוש לדברים, יתכן שאסור לו להאמין להם.

[חפץ חיים ה' לה"ד כלל ח, ס"ח, ובמ"ח ס"ק טז וכו'; ביאורים ומוספים דרשו, 20-23]

הרב יהודה יעקבזון

הגמרא במסכת מועד קטן לומדת מפרשת קרח ועדתו כמה הלכות בנוגע לשליח בית דין, ואחת מהן היא, שאם הנתבע מחרף את בית הדין ושליח בית הדין, רשאי השליח לומר זאת לדיינים, ואין בכך איסור לשון הרע. הלכה זו נלמדת מכך שבתורה מובאים דברי הגנאי והזלזול

שאמרו דתן ואבירם לשליח ששלח משה רבנו לקרוא להם: "הַמַּעֲטֵי כִי הַעֲלִיתֶנּוּ מֵאֶרֶץ זָבַת חֶלֶב וְדָבַשׁ לְהַמִּיתֶנּוּ בְּמִדְבָּר כִּי תִשְׁתַּבְּרוּ עָלֵינוּ גַם הַשְׁתַּבְּרוּ... הַעֲיִנֵי הַאֲנָשִׁים הָהֵם תִּנְקַר לֹא נַעֲלָה"; ורש"י מפרש את ההוכחה - שאם השליח לא אמר למשה רבנו, והוא קיבל את דבריו, מנין ידע משה רבנו שכך אמרו.

ושואלים האחרונים, הרי מפורש בתלמוד ירושלמי שמותר לדבר לשון הרע על

בעלי מחלוקת, ודתן ואבירם בעלי מחלוקת היו, ואם כן אין הוכחה מהפסוקים הנ"ל להתיר לשליח בית דין לדבר לשון הרע על נתבע שאינו בעל מחלוקת. והחפץ חיים ואחרונים נוספים מתרצים שההיתר לדבר לשון הרע על בעלי מחלוקת הוא רק כאשר יש בכך תועלת להשקטת המחלוקת או המעטתה, ובמקרה של דתן ואבירם לא היתה קיימת

האם מותר להוציא מגירה ממקומה? והאם בכל מקרה שמותר להוציאה מותר גם להחזירה?

הרב יהודה יעקבזון

ארון שיש בו מגירה המורכבת על גבי מסילה, אין להוציא את המגירה או להחזירה בשבת, משום חשש איסור 'בונה'. וזאת דווקא כשנפח הארון 'ארבעים סאה' (573-331 מ"ק) ויותר, או שהוא מחובר לקרקע או לקיה שאז דינו כקרקע לעניין מלאכת בונה, אבל ארון שאין בו ארבעים סאה ואינו מחובר - דינו ככלי, ומותר להוציא ממנו את המגירה, כיון שחיבורה לארון רפוי.

אולם, אם יש במגירה חלל של טפח (9.6-8 ס"מ) על טפח בגובה טפח מלבד החפצים שבמגירה - יש אומרים שאסור להחזיר את המגירה

למקומה אף לארון קטן ובלתי מחובר, משום איסור עשיית 'אוהל' בשבת, שהרי יוצר אוהל מתחת למדף או המגירה שמעל המגירה המוחזרת. ויש מתיירים. ואם במקום המגירה יש מדף או רצפה, באופן שהחלל היה קיים שם קודם לכן, וכאשר מחזירה למקומה לא נוצר אוהל חדש - יש אומרים שלכל הדעות מותר להחזירה למקומה; אך אם יש תחתיה מגירה, הגם שהיה קיים שם אוהל קודם לכן, אסור להחזירה - לדעת האוסרים הנ"ל - כיון שחולק את האוהל לשניים.

[משנ"ב שטו, מח; ביאורים ומוספים דרשו, 101]

שאלות בפרשת השבוע

- היאך נפל אדם גדול כקרח בחטא של כפירה?
- מדוע נזכר בתהילים רק מעשה דתן ואבירם, ולא מעשה קרח?
- כיצד סבר קרח שכולם ראויים להיות כהנים, בזמן שראה מה אירע לנדב ואביהו?
- מדוע דווקא שוטרי בני ישראל נבחרו למנהיגים?

כל התשובות בספר 'דרש דוד על התורה' לרכישה התקשרו 02-5609000

הצטרף עוד היום

הניוזלטר היומי

קבל את הגיליון אליך ישירות למייל

<<< שלח מייל: dirshu@dirshu.co.il >>>

**מבצע שבוע הספר: שני כרכי 'שבת טיש' ב-100 ש"ח בלבד! בהנחות "ביתן הספר"
ובן במשלוח עד הבית הנם! ספרא: 054-8539022**

גיליון מס' 171
שנה 3

פרשת קורח, כ"ו בסיון תשע"ו

שבת טיש

וקראת לשבת ענג

ספורים ואגדות פנינים ופרפראות מדות והליכות

פנינים

ויהיו המתים במגפה ארבעה עשר אלה ושבע מאות מלבד המתים על־דבר־קרח (יז, יד) - זה השבון המתים במגפה: מנין בני ישראל היה 603,550 איש, ומפני שתרומה בעין יפה היא אחד חלקי ארבעים ובעיני דרתהא נדונו בעין פזו, לכן היו צריכים למות חלק הארבעים ממנין זה, והחשבון הוא 15,088 אנשים. מספר המתים במגפה היו 14,700 וחסרים אפוא 388 כדי שתמלא הסאה, ולכן מזכיר הכתוב את המתים על־דבר־קרח, שהיו 250 איש, ויחד עם קרח, דתן ואבירם, הרי הם 253 איש, ועדין חסרים 135 כמנין קהל שאותם הציל אהרן על־ידי הקטרת, כמו שאמר לו משה והולך מהרה אל־העדה והוא רץ אל תוך הקהל כמנין 135 שנצלו בזכותו, והמספר מזיק אפוא להפליא. (טיב הפרשה)

השבון המתים במגפה הוא 14,700 שהם 147 מאות, כנגד 147 שנות חייו של יעקב אבינו, שהרי הוא צוה לפני מותו שבנו לוי לא ישא את ארזו, מפני שהוא עתיד לשאת את ארון הברית במשכן, ואם בני ישראל חלקו על בחירת שבט לוי, מפני שקל העדה כלם קדושים, כפרו בקדש גם בצואתו של יעקב אבינו, ולכן נענשו במספר מזיק כזה כנגד שנותיו של יעקב אבינו. (משח חכמה)

ראשיתם אשר־יתנו לה' (יח, יב) - זו תרומה גדולה. וחז"ל נתנו לה שלש מדות, עין יפה אחד מארבעים, עין בינונית אחד מחמשים, ועין רעה אחד מששים. ואמרו התוספות שמדת עין בינונית רמוזה בפסוק "ממחצת בני־ישראל תקח אחד אחד אחז מריהמשיים" שנאמר במטות לגבי המקם של יוצאי הצבא, לרמוז שצריך להפריש אחד מחמשים. ורמז נאה יש בתבת מק"ם לשלש המדות, כי מקם במלוי הוא מ"ם = 80, ומחציתו 40 עין יפה, כ"ה = 100, ומחציתו 50 עין בינונית, סמ"ה = 120, ומחציתו 60 עין רעה. (טיב הפרשה)

בכורי כלי־אשר בארצם אשר־יביאו לה' (יח, יג) - בגימטריה שאין מביאים לביכורים קדם הגעצרות, לרמוז לנאמר במסכת בכורים שאין מביאים בכורים קדם הגעצרות. (מגדנות)

ספורים בפרשה

ומדוע תתנשאו על קהליה' (ג, טז)

אמר רבי מנחם מנדל מקוצק: "דבר פלא הוא, שכל החולקים על הצדיקים בודים עליהם דברי הבל ועלילות שוא, שהם ההפך הגמור ממהותם, כמו על משה רבנו שהתורה מעידה עליו שהיה ענו מפל־אדם, ובני קרח אמרו עליו שהוא בעל גאווה, וטענו נגדו ומדוע תתנשאו על קהליה'..."

ואהרן מה הוא־פי תלינו עליו (טז, יא)

רבי מאיר אריק מטורנא באר פסוק זה באופן נפלא. ידועים דברי חז"ל, שהאדם נפר בשלשה דברים, בכיסו, בכוסו ובכעסו. אולם בני ישראל לא היו יכולים לטהות על קנקנו של אהרן ולבדק את מהותו, שכן 'בכיסו' לא היה בדור המדבר, שכלם התפרנסו מהקן וקבלו עמר לגלגלת, ואף לא 'בכוסו', שהרי שתויי יין אסורים בעבודה ואהרן לא שתה יין. מה נותר אפוא? רק 'בכעסו', וזו פונת משה: "ואהרן מה הוא" - אם תרצו לדעת טיבו של אהרן, "פיר־תלינו עליו" נפו להכעיסו והפירו את מהותו..."

ולא־יהיה בקרח ובקדתו (יז, ה)

באר פעם רבי חיים מבריסק ואמר, שלא תהיה עוד בעולם מחלוקת כזו כמו מחלוקת קרח, שצד אחד היה בלו לשם־שמים, והצד השני היה להפך.

בימיו של ה"ייטב לב" מסייגט, פרצה מחלוקת קשה בעניי הנהגת העיר, והוא מנע את עצמו בכל האפשר שלא להתערב במחלוקת. למקורביו ספר ואמר כך: "דעו לכם, כי יקני ה'ישמח משה' מאוהל, ספר לי פעם שהוא זוכר את גלגול נשמתו הקודם כשהיה מיוצאי מצרים והיה במחלוקת קרח, וכששאלתי אותו לאיזה צד נטה, לצד משה או לצד קרח, השיב ואמר לי, שבמחלוקת קרח היו שלש פתות בישראל. פת אחת היתה עם משה רבנו והיתה להם מסירות נפש בעדו, ולכן לא נכנסו כלל בדיו ודברים עם קרח ועדתו. הפת השנייה היו מתנבחים עם קרח ונסו להוכיח להם בטענות שהצדק עם משה רבנו, והפת השלישית עמדה מרחוק ולא התערבו כלל במחלוקת, והוא עצמו היה מאותה פת שלישית. ומשום כך איני רוצה להתערב בשום מחלוקת כמו שזקני עמד מן־הצד ולא התערב בה."

רבה האחרון של וילנא בימיו של הגד"א מוילנא, היה רבי שמואל, חתנו של ה"סו"ד, רבי יהודה ספרא ודינא. אחריו לא נתמנה יותר רב לעיר, מפני מחלוקת קשה שפרצה בעיר עוד בימיו של רבי שמואל על דבר פסא הרבנות, ושונאיו מררו את חייו ונסו לפטר מתפקידו הרם. בפטירתו, הספידו מורים רבי נח מיינדס, מגדולי העיר ומחתנו של הגד"א, ובדבריו אמר כך: "במסכת אבות אמרו רבותינו שכל מחלוקת שאינה לשם שמים אין סופה להתקיים, זו מחלוקת קרח וכל עדתו! ולכאורה הדבר תמוה, שכן היה צריך לומר 'מחלוקת משה וקרח? אלא, שבכל מחלוקת יש שני צדדים חלוקים ביניהם, אולם מחלוקת קרח היתה חד צדדית, מצדו של קרח בלבד, ואלו משה רבנו לא נטל חלק במחלוקת כלל". "והוא הדין במנוח שלפנינו" סים הספדן ואמר, "שהיה צדיק תמים וגאון מפרסם, ובמחלוקת הנוראה שנהלה נגדו בידי בני קרח שבודונו, השתתף רק הצד שבנגדו ואלו הוא עצמו לא נטל בה חלק באצבע קטנה, ונותר בגאונותו וצדקותו".

היה היה

בי נאצנו האנשים האלה אתיה

"משפטר רבי שלמה, בטל כבוד התורה", אמרו במרוקו לאחר פטירתו של רבי שלמה אבר-עמר, כפי שמספר החיד"א, שכן גאון מפלג היה בתורה, ואת רבנותו נהג ברמה. ידידו רבי חייא הכהן בעל "משמרות כהנה" מכנהו "מאור הגולה", וכותב עליו שהיה "רב על-פלי האפריקא". יחד עם רעו רבי אברהם אזולאי ממרקש, למד אצל רבי יצחק דלויה, מצאצאי גולי ספרד. פעם, בעת שישבו שני התלמידים לפני רבם רבי יצחק ולמדו תורה, הגיע אליהם מכתב מירושלים, בו פרטו גאונים הנודעים של ירושלים דאז את מכוונתם בסגיה מסוימת בש"ס, ובקשו את חות דעתו של רבי יצחק דלויה בפתרון הענין. בששה דרכים נסו חכמי ירושלים לבאר את הסגיה, אלא שהרב המגיד, הוא רבי משה גלנטי השני, דחה את כל הדרכים וסלל דרך שביעית בבאור הסגיה. ישב רבי שלמה אבר-עמר כל הלילה והתעמק בסגיה, פשהו מונע שנה מעיניו והגנומה מעפעפיו. כדי שהדברים יהיו ברורים, רשם את כל שבועת הדרכים בבאור הענין על-גבי גליון והניחו בין דפי מסכת הגמרא שלמד בה. בבקר, הגיע רבי יצחק אל הישיבה, וכשנטל את הגמרא ופתחה, השתומם לגלות בה את הגליון הערוף, בו בארו כל הדרכים לבאור הסגיה באופן נפלא. "מי כתב את הגליון?" תמה הרב באזני שמושו, וכשהלה אמר לו כי "תלמידך רבי שלמה כתב זאת", אמר הרב: "לא תלמיד ראוי לקרא לו, אלא רב!" ומיד צוה לשמושו להכין לו אצטלא דרבנן פראוי לרום מעלתו, ויחד עם הבגדים החדשים, הכין לו כתב רבנות מפאר, ומאז נעשה לרב בעיר מרקש ושמו יצא לשם ותהלה.

המעשה ארע בשנת תפ"ח, בימים הסמוכים לחג הפסח. רבי שלמה אבר-עמר פהן אז פרצה של מקנס, ומספה בלשיה נקלע לעיר הגדולה פס שבמרוקו, כשפיסו ריק ואין גידו פרוטה להוצאות החג. לא רצה רבי שלמה לעשות תורתו קרדם לחפר בו, ולכן לא גלה לאיש את זהותו, עד שמצא שם יהודי פשוט אחד, שהתפרנס בתופר עורות והרויח לחמו בישור. "שלום עליך", פנה היהודי אל רבי שלמה בסבר פנים יפות, והזמינו לביתו לסעד עמו את סעדת החג. מנהג היה היהודי פס בימים ההם, לקנות בימים הסמוכים לחג כבש משבח, ואת בשרו היו אוכלים בליל החג ובימי המועד. אף היהודי מוכר העורות רכש מבעוד מועד כבש אחד, אותו גדל בחצרו בפרוס הפסח. והנה כבר הגיע ערב החג, ועדין הכבש לא נשחט כדי להכין את בשרו לכבוד יום טוב. "מדוע אינך מוליך את הכבש לשחט?" תמה רבי שלמה באזני מארחו, וכשהלה ספר לו כי הוא ממתיך לשוחט שיבוא אליו, אלא שהלה מכבד ללכת קדם לכן אל בתי עשירי הקהלה שמעניקים לו בשכרו מתנה מרבה, אמר: "מה לך להמתין לשוחט הלזה? גם אני יכול לשחט את הכבש, שכן בקי אני בשחט"ה". אמר ועשה, ועד מהרה נשחט הכבש בידי רבי שלמה, ולאחר שדקו במימנות, קבע פי פשוט הוא ואין בו שום חשש ופקפוק. שחח האיש על האורח הנכבד שנפל בחלקו, אוכל לאחור זמן-מה, כשהגיע השוחט אל ביתו ומצא שהכבש כבר נשחט בידי אדם אחר, התמלא חמה וכעס על מוכר העורות שלא המתין לו. ספר לו האיש על האורח הנכבד שבא לביתו ועל-כך שהוא שחט לו את הכבש, וכשהשוחט רצה לראותו, ספר לו המארח כי האורח יצא זה עתה מן-הבית כדי להתכונן לחג. רוחו של השוחט היתה קצרה מטודות היום, ומרב פעסו לא שלט ברוחו, והודיע בקול רם כי האורח מחרם ועומד הוא ואסור לו לבוא בקהל. בהלה אחרת את בני הבית לשמע דבר החרם, ובטרם ספק היה בידם להתעשת ולבקש מהשוחט להסיר לטותא דרבנן מאורחם הנכבד, כבר יצא הלה בחרי-אף, אף יצא יצא השוחט מן-הבית, ורבי שלמה אבר-עמר נכנס וראה כי פניו של בעל-הבית זועפים. תמה האורח על הדבר, וכששמע על דבר החרם, קנא את קנאת התורה ורשם על גליון ניר, כי הוא מחרם את הקהל בלו באחד מפני כבוד התורה, וחתם את שמו. "קח עמך ניר זה", אמר רבי שלמה למארחו, "והעבר אותו מיד אל רב העיר". הציץ הרב בניר שלפניו, וכשראה את שמו של רבי שלמה אבר-עמר מתנוסס עליו, התמלא חיל ורעדה. הוא לא שת לבו לחג הקרב ובא, והשפוח מלבו את כל ההכנות לקראת יום טוב, ומיד אץ לביתו של מוכר העורות, והשתטח מלוא קומתו לפני רבי שלמה, כשהוא מחלה את פניו להסיר את הקפדתו מבני העיר. נענה לו האורח הנכבד, והתיר מיד את החרם שהטיל על בני העיר, אוכל סרב להענות להפצרותיו של הרב להתארח בביתו בחג, והעדיף לחגג את המועד בבית מארחו, מוכר העורות.

מנהג היה בעיר פס, שביום טוב ראשון היה אחד מדרשני העיר נושא דרשה בהלכה, וכששמע רבי שלמה את דבר המנהג, הלך ברב ענוותנותו אל בית הכנסת כדי לשמע את הדרשה. עם הכנסו לבית הכנסת, ספר מארחו לראש הקהל על האורח הדגול ועל כחו הגדול בדרשו, ומפיון שהדרשן שהזמן לא הגיע עדין לבית הכנסת, כבד ראש הקהל את רבי שלמה לעלות אל הבימה ולהגעים מדבריו לקהל הנאספים. אף החל רבי שלמה לדרש, והנה הגיע הדרשן אל בית הכנסת, וכשראה שאורח בלתי קרוא נואם במקומו, התמלא עברה וזעם, ובעזות מצח גרשו מעל הבימה ועלה לדרש במקומו. מן השמים תבעו את עלבונו של רבי שלמה, ומיד כשהתחיל אותו עז פנים לדרש, נשמעה פתאום חבטה אדירה, ולחרדת הנאספים נפלה לפתע התקרה מעל ראשו של הדרשן ורוצצה את מוחו. מלבדו, לא נפגע אף אחד מהנאספים בבית הכנסת, ויהי המקום לחרדת אלקים, וכלם ראו עין בעין מהו עונשו של הפוגע בכבוד חכמים, שלחישתן לחיטת שרף.

מאורות

רבי רפאל יוסף ב"ר יהודה אפררובי זצ"ל ליום ההולולא ב"ו בסיון תקנ"ה או תקנ"ח

מגדולי רבני ירושלים בדרו של הר"ש, דין בבית-דינו של מהר"ט אלגזי וחברו של החיד"א. פעל רבות למען ישוב ארץ ישראל, ונסע כמה פעמים לגולה לטובת עניי ירושלים. בשנת תקמ"ב יצא לאירופה המערבית, כדי לגייס משאבים להצלת הר החיטים, לאחר שהתפרסם בקש להרסו ולהפקיעו מיד היהודים. בשנת תקמ"ו, הדפיס בליוונו את ספרו "דרך המקל" העוסק בהלכות רבות שקרמב"ם וביחוד בהלכות נדרים. בראש הספר נדפסה הסקמת המהר"ט אלגזי, וכאשר בקש המחבר מידו החיד"א הסקמה, כתב לו שאין הוא יוקו להסקמה: "מר יהוה רבא נודע בשקרים שמו כי רב הוא, וספר תורה בידו משבח ומפאר מאיר עיני חכמים, דרך המקל אין לו שעור", ובמקום הסקמה שלח אליו תשובה בהלכה על אחד הענינים שבספרו. פעם נכנס ברב-לעיל אהד לביתו ודרש מפני תרומה, נתן לו כפי יכלתו אולם האיש לא הסתפק ודרש מפני מכתב שליחות שכתב ר"ש של ירושלים. סרב רבי רפאל לעשות זאת, אלא שהאיש דרש זאת בחזקה ואיים להכותו נפש. התחכם רבי רפאל וכתב לו שטר שליחות, כשהוא מסיים כי "הוא נזקק מצד עצמו ואחיו מת". כשהגיע האיש לליוונו התפלאו על סיום המכתב "ואחיו מת" שהרי אין מסמיים בדרך רע ולא הבינו מה ענין זה אצל שטר השליחות. הלכו אל החיד"א והוא הראה להם מיד את דברי רש"י על הפסוק "ואחיו מת" - "מפני היראה היה מוציא דבר שקר מפיו", וכך התגלה קלונו של האיש...

יוסיף דעת

במחלוקת קורה, נאמר 'וידתו ואבינו בני אליאב ואון פן פלת בני ראובן' שאף הם הניסרו למחלוקת, אלא שאשתו של און בן-פלת הצילתו בחכמתה. רש"י מדייק שדתי ואבירים וגם און בן-פלת היו מבני ראובן בני-יעקב, וכך אמרו חז"ל שנמשכו למחלוקת מפני שבני ראובן חנו בצד ודרם סמול לקורח, אי לישע ואוי לשכנו. אך לפלא אלאיב מבני פלוא בן ראובן, אך פלת לא נזכר שם. מסיבה זו כתב רמ"ל שחור בספרו "אבני שהם", שפלת אינו שם אבי און, אלא אמו שהיתה משבת ראובן ואביו היה משבת אחר, ונקרא על-שם אמו שהיא גידלתו. כעין זה כתב גם בספר "מי מנחות", והוסיף שנקרא על-שם אמו מפני שחולקל המוקלקל, אולם הוא מתרץ עוד ש'פלת' אבי און הוא 'פלוא' בן ראובן, ויוצא אפוא שהיה דודם, אח אבירים, של את אבירים שהיו בני אליאב בן פלוא, ומביא ראיה לדבריו מהפסוק בפרשת פינחס 'ובני פלוא אליאב', שכתוב ובני לשון רבים, שהיו לו שני בנים און ואליאב, ולא רצה להזכירם שם מפני שפרש מדתן ואבירים, ואחרים פירשו שלא נזכר בפינחס מפני שניצל ולא היה מהנבגלים. והאמת שכבר הקדימו האברבנאל וכתב שפלת הוא פלוא, והיו לו שני בנים און ואליאב. יש הטועים וכותבים 'פלת' בהשפעת ההגייה הספרדית, ואחרים כותבים 'פלט' בהשפעת ההגייה האשכנזית, והנכון הוא 'פלת'. בסדר הדורות מובא, ש'הצ'לפוני' אשת מנוח, היא גם אשת און בן-פלת, ומפני שהצילה את בעלה לכן זכתה לראות את המלאך, דהיינו שאון ומנוח הם איש אחד. וכנראה הכוונה לגלגול נשמתם, שהרי לא ייתכן שאון בן-פלת שחי בזמן משה רבנו, היה חי עד זמן משמונו, וכן משמע מדברי הרמ"ע מאנן שהכוונה לגלגול נשמתם, וכך גם מהמשך דברי בעל סדר הדורות, שהצ'לפוני אשת מנוח ואם משמונו, היא שני צללים, צילה למן חזנה אשת אלקנה, ולכן הייתה חנה עקרה בתחילה. מפני שצילה שתתה כוס של עיקרון.

ולא־יהיה בקרה ובעדתו

גאון בנגלה ונסתר היה רבי אברהם בן-מוסא, מגדולי חכמי מרוקו. מקום מושבו היה בעיר סאלי, ובה נודע שמו כגאון בתורה ובאיש קדוש הבקי בקבלה מעשית. באותם ימים, סבלו יהודי מרוקו מגזרות קשות שנתכו עליהם בידי המלך. לאחר שבאשתו המלכה יקדה תבערה של שגאת ישראל והיא הסיתה את בעלה להצטרף את צעדי יהודי המדינה. היו חייהם של יהודי מרוקו קשים כלענה, והגזרות הקשות נחתו עליהם חדישים לבקרים, עד שלא היה יום שאין קללתו מרבה מחברו. אף רבי אברהם בן-מוסא הניסר ביסורי אחיו, וכאשר ראה מי בלו כלי-הקצין ואין מנוס מידה הארבה של המלכה, החליט להשתמש בדיעותיו בקבלה מעשית, עשה מה שעשה, ומאז החלה המלכה לחוש ריח של סרחון מכל מאכל שהגיש לפניו. לשון נפו טבחי בית המלוכה לשבר את-אונה כי אין שום מגרעת במאכלים הערבים המגשים לפניו, אולם היא דחתה את התבשילים מלפניה בטענה שהם מדיפים ריח צחנה שלא נתון לעמד בפניו, והדבר חזר ונשנה כל העת. דרשו המלך והמלכה בראים, התעצו עם חרטמים ומכשפים, אך לשון היה כל עמלם. הלכה המלכה ונחלשה, גופה נעשה כחוש וכמעט שנסמטה פחה מגופה. כיון שפך, לא נותרה ביד המלך הבררה, והוא שלח לזמן לפניו את ראשי קהלת היהודים, כדי לבקש מהם תעלה ומזור, והללו הצביעו על המקובל רבי אברהם בן-מוסא. באדם היחיד שיוכל להציל את המלכה מרדת שחת. שלח המלך אחרי רבי אברהם, אולם הוא התנה את רפואת המלכה עם הפסקת הדיפה של יהודי הממלכה, והמלך קבל על-אתר את התנאי. שוב עשה רבי אברהם מה שעשה, ובכבת אחת הפסיקה המלכה לחוש את תחושת הקבס שהיתה חשה עד עתה מהמאכלים, ושבה לחיות כאחד האדם. מיד לאחר מכן, החליט רבי אברהם לעזוב את מרוקו, בחשש שמא יתנקם בו המלך על הניקן שגרים למלכה בכל אותה תקופה, והגר לתוניס יחד עם בני משפחתו.

דרך ארבה עשה רבי אברהם עד שהגיע לתוניס, וכאשר הגיע אליה לא הכירו איש. בהתאם לדברי חז"ל במסכת נדרים, שמרר לו לאדם להודיע את זהותו בפני חכמי העיר כבוד התורה, התענין אצל תושבי המקום על גאוניה של תוניס, ולשמחתו נודע לו, כי בערבו של אותו יום, עתידה להתקיים חתונה גדולה של אחד מעשירי העיר, ובה עתידים כל בני הקהלה לקחת חלק. הודמנות זו היא אפוא, לפגש בחתנה את כל רבני העיר ונכבדיה, ולערך עמם הפרות. אמר רבי אברהם את העצה הנבונה, ולאחר שברר על מקום עריכת החתנה הגדולה, הגיע אל המקום בשעה מקדמת. עם הגיעו, ראה את השלחנות הערוכים ביד המלך ועליהם מיטב המעדנים. מכיון שהשעה היתה מקדמת, שהו במקום אורחים מעטים, ורבי אברהם שהיה עירף מעמל הדרך, התישב בירפתי האולם כדי לנוח מעט. והנה החלו האורחים הראשונים להפגס אל האולם רחב הידים, כאשר המתנים מקבלים את פניהם בסבר פנים יפות ומגישים לפניהם ממיטב המאכלים. לפתע, הבחין המתן העשיר באורח הבלתי מר שישב בידפתי האולם, ופליאה מלאה את לבו על ההלך הבלתי קרוא שהתישב ללא רשות בסמוך לשלחן הפועדים. בגדיו של רבי אברהם היו קרועים ומאבקים מעמל הדרך, שערוותיו היו מפוזרות ונפר היה פי זה עתה הגיע מדרך ארבה, והעשיר הביט עליו בסלידה ונתעב. "האם אתה מכיר את ההלך הזה?" פנה אל מחתנו בשאלה, "שמא מקרובי משפחתך הוא, או אחד מידידיך?" אולם אף המתן לא הכיר את ההלך ולא ידע מהו. "ראה נא", אמר העשיר למחתנו, "הלך בלתי קרוא זה, מביש את החתנה המפארת בבגדיו הבלויים והמאבקים, ואינו מבין כיצד מהין הוא בנפשו לבוא לכאן כדי לפגס בשמחתנו". את דבריו אמר העשיר בקול רם באפן מכון, כדי שיגיעו לאזניו של האורח הבלתי קרוא, וכשפלה שמע את הדברים, קם מיד ממקומו בצער ועלבון, ועזב את המקום ללא אמר ודברים.

העשיר הספיק לשכח עד מהרה את המאורע, אולם לחרדתו גלה לפתע פי הוא הפך בסגורים ואבד את יכלת הראיה שלו. תחלה חשב, כי אין זה אלא סתרהרת וחלשה מחמת רב ההתרגשות, אולם לאחר שנסה שוב ושוב להביט נכחו ולא ראה מאומה, הבין כי אסון מר קרה לו. במבוכה ובאין אונים עמד העשיר תחתיו, כשהוא ממשש בידיו בקיר שלצדו, ולא יודע את נפשו מרב פחד ואימה. "חוששני", אמר לו מחתנו שגלה את האסון שארע לעשיר, "כי נענשת מן-השמים על פגיעתך באורח הך. שמא תלמיד חכם הוא, ומכיון שהקב"ה תבע את עלבונו, לכן הפית בסגורים כענש". "צודק אתה" אמר העשיר, "שלח נא לחפש אחריי ואפיינסו. אולי יתרצה אלי ומאור עיני ישוב כבתחלה". הרצים יצאו דחופים לחפש את ההלך העיני שגרש בבשת פנים, אלא שאיש לא הכירו, ורק לאחר מאמצים מרבים נודע פי מתאכסן הוא בבית פלוני, והרבנית ספרה פי עלה כפר על יצועו לנוח מפני טרח הדרך. מיד הובא העשיר שהפה בעורון אל הבית, ובדמעות שלישי התחנן על נפשו להעיר את הרב שסלק על-ידו בבשת פנים. כאשר קם רבי אברהם ממשכבו, נפל העשיר לרגליו והעשיר בכבי ותחננים למחל לו על שגנתו. "לא על פבודי הקפדתי", אמר לו רבי אברהם, "אלא על פבודם של הבריות, שכן אתה דן את האדם לפי בגדיו ולפי חיצוניותו, והרי חכמינו אמרו אל תהי בז לכל-אדם". רק לאחר שהלה הבטיח לו פי מעתה ואילך יכבד כל אדם באשר הוא, העביר רבי אברהם את ידיו על עיניו, וראיתו שבה אליו מיד. הספור הפלאי הפך גלים בעיר, וכלם שחו בפליאה על כחו של רבי אברהם בן-מוסא ועל הזוירות הנדרשת בכבודם של החכמים.

פניני אור החיים

מדברי האור החיים הקדוש על הפרשה

ויאמרו אל אלהי הרוחות וגו' - אמר שם אל, לצד שראה התעוררות הנברות הדינים הזכיר חסד אל למתק הדינים, ואמרו אלהי הרוחות לכל-פשו, טען טענה הנשמעת לפני הנבואה כי ה' הפץ שכל הרוחות יקבלו אלהותו עליהם בעודם בכשר בעולם הזה, והוא אמרו אלהי הרוחות, פרוש הרוחות הוא לשון מחשבה ודבון, על-דרך אומרו והעלה על-דוחסם, ואם-כן הגם שהמשפט אשר יעשה לכלותם רגע הוא משפט אמת, וכמו שכתבתי הטעם למעלה, עס-כל-זה לפי הנראה במעשה הוא שאיש אחד יחטא ועל פליהעדה תקצר, שאין כל העדה בחטא זה ואתה ממות בלך, ומעתה חס-ישראל הרוח תמאן באלהות כזה:

ויקם משה וילך וגו' - צריך לדעת טעם אומרו ויקם, ואם להודיע שהיה יושב מה יצא לנו מהודעה זו, אכן יצא על-דרך אומרו לפני-שבר גאון ולפני כבוד ענות, ואמרו ז"ל השפילתי הנהתי, והוא מאמר הכתוב ויקם משה, קומה היתה לו כמה שחלף לדתו ולאבדירם האנשים הרשעים אשר תרפוהו ולא רצו לבוא אצלו, והשפיל עצמו הוא והלך אצלם, על-כן נאמר לפני-שבר גאון, ועל משה ולפני כבוד ענות:

כי שבר וגו' חלה וגו' - חזר לומר הדברים עצמן שאמר למעלה, לפי שאמר ואכלתם אתו בכל-מקום שהוא חליו גמורים, לזה נתן הטעם כי אין במעשה זה שום קדשה כתרומה או פדומה לה, אלא קמון חל שאמר ה' לישראל לפדע לכם שכר עבודתכם, ומעתה מה קדשה יש בו. וד"ל אמרו שבא הכתוב לומר שאם עבד יטל ואם לא עבד לא יטל, מכאן אמרו פרילוי שקבל עליו כל העבודות חוץ מאחד אין לו חלק בלויה, ואלו ואלו דברי אלהים חיים:

דברי הימים

כ"ו בסיון, נקבע דבור האחרון ליום פטירתו של התנא יונתן בן עוזיאל, ורבים נוהרים לקברו שבעמקה, אך לא נמצא מקור לזה, וייתכן שהדבר נבע מחנכות מבנה הקבר ביום זה. זיהוי קברו בעמקה מובא במגילת אביתר שכתב רב אביתר גאון, שהיה אחרון גאוני ארץ ישראל בזמן הגאונים, אך לא נמצא מקור ברור לסגולה להיושע בזיווג הגון על-ידי תפילה ליד ציונו, והנח להם לישראל.

בטעות שגור בפי רבים לומר ולכתוב תחת כל עץ רענן רבי יונתן בן-עוזיאל, אולם גדול מרבן שמו' ובגמרא הוא מוזכר תמיד בלי כינוי, כרבו הלל הזקן שהיה אצלו גדול תלמידיו, כדי לרמוז לשיעור קומתו. מדור התנאים החלו להוסיף תארים לשמות אנשים, והתארים השתנו במשך הדורות. כאמור, היו רבים מחכמי ישראל ללא תארים, כי גדול מרבן שמו, ולעתים בגלל שלא נסמכו לרבנות כגון שמעון בן-עזאי ושמעון התלמידי. בתואר 'רבן' התעטרו נשיאי ישראל מצאצאי הלל הזקן, לרבות רבי יוחנן בן-זכאי לשיטה אחת, מפני שאף הוא היה נשיא ישראל לאחר חורבן ביהמ"ק השני, עד שהעביר את המשרה לרבן גמליאל דיבנה, בן רבי שמעון הנהרג בן רבן גמליאל הזקן. התואר 'רבי' שימש לתנאים ולאמוראים שחיו בארץ ישראל, והתארים 'רבי' ו'מר' לאמוראי בכל. את ראשי הגולה בבבל כינו בתואר 'רבנא', ואת ראשי ישיבות סורא ופומבדיתא כינו בתואר 'גאון', שעליה כתב המאירי שהיא בגימטריה 60, לרמוז למי שנקרא בכינוי זה שהוא בקי בשישים מסכתות הש"ס. וכבר אמרו בהלצה, שבדורנו דור עקבתא דמשיחא מתקיים הנאמר בישעיה "פיוס ההוא יהיה צמח ה' לצדי ולכבוד, ויפרי הארץ לגאון ולתפארת, לפליטת יש"א", שגם עם הארץ שדומה לצמח בור הגדל בארץ, יתעטר בתואר 'הגאון'...

משבת

רבי שלמה זלמן או"ר, הלך פעם לבקר והווי אחד שגפול למשקב, ושהה תקופה ארבה בבית הרפואה. אחד מבכירי הרופאים הכיר את רבי שלמה זלמן והשתומם על-כך שאדם בעל שעור קומה פמוה, הטיח את עצמו לבקר את האישי המחלים. התלנה הרופא אל רבי שלמה זלמן והדבר עשה לו נפנים בבית הרפואה, ואף רופאים נוספים נקבצו ובאו אל חדרו של האישי. לימים ספר האישי, כי מאותו בקור של רבי שלמה זלמן אצלו, השתנה היחס אליו מצד הרופאים מר"הקצה אל-הקצה. שכן עד אותו בקור, היה נחשב כאחד האדם, אולם לאחר מכן עלתה קרנו בעיניהם עשרת מונים, והם התיחסו אליו ביחס מיוחד וטפלו בו במסירות גדולה, שהרי ללא ספק איש חשוב הוא, עד שגאון וישראל מטיח את עצמו לבקרו. זמן קצר לאחר מכן, החלים האישי בחסדי שמים ויצא מבית הרפואה, וכל ימיו הכיר טובה לרבי שלמה זלמן.

רופאה מסוגה היתה בירושלים בדור הקודם, ושמה דוקטור הלנה פגן. היא התמסרה מאד לרפואתם של ילדי ירושלים ולמענם הקימה את מחלקת הילדים בבית הרפואה לבקור חולים, ונפטרה בשם טוב ובגיל מפלג בשנת תשכ"ח. מכיון שהיתה חשוכה בנים, שמר רבי משה אהרן שטרן, המשגיח של ישיבת קמניץ, את יום פטירתה ואמר קדיש לעלוי נשמתה. שנה אחת, נשכח יום פטירתה מלבן, אך מר"השמים הזכירו לו את הדבר בארץ פלא. לאחר תפלת מנחה בקש ממנו ראש ישיבת קמניץ רבי אשר ליבטשין, לארגן מנין לעליה על ציונו של אחד מדברי הישיבה, שבאותו יום חל יום פטירתו, וכשהגיע אל בית העלמין בהר המנוחות, ראה לתדהמתו כי בסמוך לקברו של אותו נדיב, קבורה הרפואה המנוחה, והוא נזכר כי באותו יום חל גם יום פטירתה. מיד בקש ממנו המתפללים לעמוד ליד קברה, ואמר קדיש לטובת נשמתה. כשנשאל פעם מדוע הוא אומר קדיש אחריה, אמר רבי משה אהרן: "הש אני הכרת טובה עצימה לרופאה זו, שטפלה בילדי ירושלים במסירות נפלאה והצילה רבים מהם. והרי זה חסד שלא יאמת לזכור את יום פטירתה ולומר קדיש לטובת נשמתה". והוסיף לספר ספור מיהודי אחד, כי הרבי מרחמיסטריןקא הבטיח עולם הבא לרופאה זו, אך לא ידעתי את הסבה להבטחה נדיבה זו. לעת קוננתה של הרפואה, עליתי לביתה ושאלתי אותה על-כך, וכששמעה את שאלתי פרצה בבכי ואמרה שהדבר ארע לפני עשרות שנים והיא עצמה שכחה את כל הענין, אך אם מישהו בא עכשו ומזכיר לה את הדבר, אין זה אלא סמן מר"השמים כי קרובה היא לעלות לעולם האמת, ומקוה היא שהבטחתו של הרבי לא תשוב ריקם. לאחר מכן המשיכה וספרה לי את הספור עצמו. "היה זה קשעה שמחלה מדבקת השתוללה בירושלים וילדים רבים נדבקו במחלה זו. בעיניהם היה גם בנה הקטן של הרבי, וחיויו היו תלויים בין שמים וארץ עד שכמעט אפסה תקוה. אני התמסרתי אל הילד באופן מיוחד, ובחסדי שמים הוא הבריא וקם על רגליו. עם שחרורו של הילד לביתו, הזמין אותי הרבי אל ביתו ובקש לדעת מה עליו שלשל לי על מסירותי הנפלאה. אמרתי לו שאני חפצה להחתימם אותו על מכתב העוסק בבתן זכיות שוות לנשים, אך הרבי בשל את הדבר ואמר, שיש באפשרותי לבקש דברים חשובים בהרבה מאשר דבר פעוט כזה. נענית ואמרתי לרבי, אם כך, הבטח לי עולם הבא". התשובה הרבי על פסאו ושמע זמן רב בשערפיו, ולאחר מכן נעמד על רגליו ואמר לי, שאם אבטיח לו שאת כל מעשי אעשה למען שמו ויחברו, ואתמסר למען החולים בכל לבי שלא למטרות כבוד ופרנסה, הוא מבטיח לי שאנצל בקרוב ממות בטוח ואזכה לחיי העולם הבא. עברו מספר ימים, ומחלה מדבקת חדשה החלה להתפשט בין ילדי ירושלים, ובית הרפואה היה עמוס לעיפה בתינוקות החוקים לרפואה. לא היו מספיק מטות לכל הפונים, ולכן ירדתי אל הרחוב כדי להזמין מטות נוספות. בדרכי חזרה, פעודי חוצה את הכביש, הגיע רכב במהירות והשליך אותי למרחק גדול. בדרך גם קמתי על רגלי וראיתי שלא אצל לי כלום, למרות התאונה הקשה. אז ראיתי שחציה הראשון של הבטחת הרבי התקיימה, ומקוה אני שלאחר מלאות ימי, יתקיים גם החצי השני ואזכה לחיי העולם הבא". סים רבי משה אהרן שטרן את הספור ואמר: "נו, האם לא פדאי לזכור את יום פטירתה של אשה דגולה זו ולומר קדיש לעלוי נשמתה?"

כך היה אומר רבי זאנוויל:
זוה לא שבת טיש
בלי שבת טיש!

כדי שבת טיש ופופאיים, כבי מוריס את אור העם השבת
מבית מדרש בני ברק וכולם ישרים ונחלים ביום אבות
תושבים את שבת שבת ליל הירושלמי
האחרון גם את למשפת "שבת טיש"
השבת שלום היראה אותנו!

מחיר מיוחד
לחמישים בבית
עשרים חדרים
במחיר מיוחד

חידושי תנן לזמין את ספרי "שבת טיש"
במשלוח עד הבית תנן! **טל: 054-8539022**

לחשיב בכל תנחית הסמיים הנמוכות
לפרטים והמשת כדרכות במחיר מיוחד: 02-5806777 • דואר: 5806777@gmail.com

מטעים

ודתן ואבירם בני אליאב (א, טו)

בטעמי קדמא ואזלא דרנא תביר, לרמו לדרבי חז"ל שדתן ואבירם יצאו נצבים פתח אהליהם עם נשיהם ובניהם וטפם, כדי להרף ולגדה, ובענין זה מתי גם ילדיהם הקטנים, ומרמו הדבר בטעמים אלו, שמכיון שהקדימו דתן ואבירם ללכת בקומה זקופה נגד משה, לכן דרנא תביר, נשברה מדרגתם ונבלעו באדמה עם כל בני ביתם. (קול שלום)

על-משה ועל-אהרן (א, טז)

בטעמי מנח רביעי, לרמו לדרבי חז"ל שכל מחלקת קרח היתה מפני שהתקנא בגשיאותו של אליצפן ברעזיאל, מפני שקרח היה בנו של יצחק שהיה הבן השני של קהת ברלוי, ואלו אליצפן היה בנו של עזיאל שהיה בנו הרביעי של קהת, ולכן טען קרח שהוא קדם לו, ולכן בטעמות התבות בטעמי מנח רביעי, לרמו שכל המחלקת היתה מנוחת ישרייה בגלל הבן הרביעי. (פני יוסף)

סורו נא (כ, טו)

בטעם פור, לרמו שמושה קרא ואמר בקול רם וברעש גדול, כדי לזרזם ולמהרם שיסתלקו משם מחר טרם תפתח הארץ את פיה. וכן בטעמות כמה תבות בפרשה בטעם פור לרמו להפלה וחיזוק, כמו את מחתות החטאים האלה בנפשחם, וכן וקח מאתם מטה משה, כדי לחזק את ענין הכהנה של אהרן וענין קרח ועדתו. (הערות התמימים)

מדגש

בפרשת קרח יש צ"ח פסוקים, והסמן שנמצא בסוף הפרשה למספר הפסוקים הוא דניאל, שהוא בגימטריה צ"ח. על סמיכות סמן זה נמצאו כמה טעמים, ביניהם הרמו לכה שדניאל טעה במנון שבטיים שנות הגלות בין שני בתי המקדש, ואף בקרה נאמר שעינו הטענתו, וכן על-פי דברי חז"ל שדניאל הוא התך ונקרא כך מפני שהתכווה מנדלתו וכן קרח שהיה מושאי הארון ירד מנדלתו. אחרים תבו, שקרח בקש להגביר הדין ודניאל פעל להפך, ויש שמצאו לכה רמו דבריו רש"י בראש הפרשה: "פרשה זו יפה נדרשת", ויש בגימטריה צ"ח, והסבירו את הדבר על-דרך הדגש עם שני שמות הקדש שהם בגימטריה צ"ח. בטענות שגור על-הקלשון לומר דניאל באשר חיד"ה נחה והאל"ף הגיית בצירי, אולם הנקוד הבנון הוא דניאל, ביוד"ה גנישה וצירייה והאל"ף נחה.

ממלח

כמה בורים ועמריאצות בנו לעצמם בית-מנסה, ללא דריסת רגל לתלמידי-הכמים. בפרשת קרח, טען העוולה לתורה שיש טעות בפרש, שכן זכור לו מהנהגה שלפסח שבתונים כרף בשתי אותיות כ"ף ולא קרח בקו"ף וח"ת, ודרש להוציא ספר תורה אחר. נמנו המתפללים וגרשוהו מהם, שכן תלמיד חכם הוא הבקי באותיות יודע את ההלכה שצריך להתלחף ספר פשיש טעות. אמר על כך פתח אהרן: "זהו שנאמר 'ישיבת בתי-הכנסיות של עמי הארץ מוציאים אותי-האדם', כי מי שהוא בגדר אדם היודע ספר, מוציאים אותו עמי הארץ מבית-הכנסת..."

"ויקה קרח" - מדוע נאמרה לשון לקיחה? מפני שקרח בקש לקחת לעצמו גדלה ושררה בלי לקבלה ממרום, וזו היתה טעותו. שכן אין לאדם לטל לעצמו טובה וגדלה, אלא אם-כן מעניקים לו את הדבר מר"השמים, ואין בכוחו של אדם לקחתה בעצמו... (הרבי ר' בונים מפשיסחא)

גליון ר"י
שנה ה' תשע"ו

סיפורי צדיקים

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר שיבלס"א

דודו לבינסקי קריסטל על יאשיהו ליהודים בירושלים

סיפורי חז"ל

קח את המחתה ותן עליה אש כשאמר לו משה לאהרן קח את המחתה ותן עליה אש, אמר לו אהרן למשה מרי משה שמא להרגני אתה מבקש, בניי מפני שהקריבו לפני הקדוש ברוך הוא אש הדיוטות, נשרפו ומתו, ואתה אומר לי קח את המחתה ותן עליה אש? ואני מוציא אש קודש לחוץ ואיני נשרף ומת. אמר לו משה לך ועשה מהרה מה ששמעת, עד שאתה עומד ומשיח הם מתים אלא עשה מהרה. כיון ששמע אהרן כך, ויקח אהרן את המחתה עם האש מעל המזבח והקטורת, וירץ אל תוך הקהל, אמר ואילו אני מת אינו כדאי, וכי לא כדאים ישראל שאמות עליהם, אפילו אני מת איני חושש.

(תנ"ב צו יב)

פרשת השבוע

במחלוקת קרח ועדתו, שהם רצו להכניס פילוג בתוך מחנה ישראל, וכמ"ש הכתוב "ויקח קרח" ומתרגם אונקלוס "ואתפלג קרח" ומי שרוצה לעשות פילוגים בישראל צריכים ומחוייבים ומוזהרים מן התורה להבדל ממנו.

ולא יהיה בקרח וכעדתו (י"ז - ה) מסופר: פעם באו אל הרה"ק רבי מאיר מפרעמישלאן זיע"א חסידים ואנשי שלומו, נרגשים ונרעשים בטענות על פלוני המו"ץ שמקיל בהוראה בבדיקת הריאה, וראוי להעבירו ממשרתו. הבין רבי מאיר מתוך דבריהם שאין לבם שלם לשמה, אלא שכוונתם להרבות מחלוקת בישראל, אמר להם, בני בואו וראו, כל ענין בדיקת הריאה אינה אלא מדרבנן, ואילו מחלוקת אסורה מן התורה, דאמר רב (סנהדרין דף ק"א) "כל המחזיק במחלוקת עובר בלאו שנאמר "ולא יהיה כקרח וכעדתו" ולא עוד אלא כבר אמר רב חסדא שם "כל החולק על רבו כחולק על השכינה" ואמר רבי אבוה שם "כל המהרהר אחרי רבו כמהרהר אחרי שכינה"

הבדלו מתוך העדה הזאת (ט"ז - כ"א)

הרה"ק רבי ישראל המגיד מקונויץ זיע"א אהב את השלום ואת האחדות, והיה אומר יותר טוב שלום שלא לשם שמים ממחלוקת לשם שמים, ואף היה אומר אילו היו כל ישראל עושים שלום ביניהם ומושיטים יד איש לרעהו לשם קשר של אהבה ואחווה ורעות, היו כל הידיים מצטרפות ליד אחת גדולה שהיתה מגעת עד לכסא הכבוד. ומספרים כי בעיר אחת סמוכה לקונויץ פרצה מחלוקת בתוך הקהילה, והיו כאלה בתוך הקהילה שהחליטו לייסד להם קהילה מיוחדת, הדבר נודע לרה"ק מקונויץ והזמין את הראשים ואמר להם, ישנן עבירות חמורות שבחמורות, כמו ע"ז ושפיכות דמים וכדומה, ועל כולם אנו מוצאים עונשים חמורים בתורה לעוברי עבירות אלו, אבל אין אנו מוצאים בתורה מפורש כי עלינו להבדל מעוברי עבירה אלו, ורק במקום אחד אנו מוצאים בתורתנו לאמר "הבדלו מתוך העדה הזאת" והווי דווקא

זמני השבת

זמני יציאת השבת
ירושלים: 8:31 ת"א: 8:34 ר"ת: 9:06

פרשת קרח

זמני כניסת השבת
ירושלים: 7:13 ת"א: 7:29

הנה לא ינום ולא יישן שומר ישראל

לקהילת איסטמבול אשר בטורקיה היה פעם רב ושמו רבי משה האמון וצ"ל, הוא היה תלמיד חכם גדול וירא שמים, השולטן סוליימן ששלט בתורכיה בימים ההם כיבד את המלומד היהודי עד מאוד, וכאות הוקרה מינה אותו כרופאו האישי, משרה רמה זו עברה לר' משה בירושה אחרי שקודם לכן מילא אותה אביו ר' יוסף, משפחת האמון היתה אחת המשפחות היהודיות המפורסמות בספרד, היא הוציאה מתוכה שורה של מלומדים רבנים ורופאים, שתפסו עמדות חשובות בחצרות המלכים והרוזנים, גורלם שפר עליהם כל עוד שלטו במדינה השליטים המוסלמיים, אולם גורל זה נתהפך מן הקצה אל הקצה כאשר לפני מאות שנים ספרד המוסלמית נכבשה על ידי הנוצרים, ירד על יהודי ספרד אסון הגירוש שבא עליהם כהלם, בין המגורשים היה גם הרב יוסף האמון ובנו משה שהיה אז בן שנה אחת בלבד. ר' יוסף התיישב באיסטמבול וזמן קצר לאחר מכן אנו פוגשים אותו בחצר השולטן כאחד ממקורביו הקרובים ביותר. ונהיה לרופאו האישי, משרה זו ירש כאמור בנו ר' משה. הודות לידידות ששררה בינו ובין השולטן היה לאל ידו של ר' משה לעשות הרבה טובות לאחיו היהודיים, והוא אכן פעל ועשה ולא משך את ידיו משום מפעל חיובי לטובת היהודים, התקופה ההיא בכללותה היתה תקופה קשה ליהודים, הם סבלו נוראות מעלילות דם ששונאיהם טפלו עליהם מפעם לפעם, עד כמה שזה מגוחך היו גויים מטופשים או תמימים שהאמינו כי היהודים זקוקים לדמם של לא יהודים, כדי לאפות את המצות בפסח, לשווא היו כל ההוכחות כי היהודים נאסרה אפילו אכילת דם של תרנגולות, לפראי האדם צמאי הדם כל זה לא היה בבחינת שכנוע מתקבל על הדעת, הם האמינו רק במה שרצו להאמין.

בשנה אחת העלילו על יהודי אמסיה עלילת דם כזו, אז הצליח ר' משה האמון להעביר החלטה לפיה כל הענינים מסוג זה יעברו אוטומטית לטיפולו של השולטן, פירוש הדבר כי החקירה והוצאת גזר הדין הכל יהיה מרוכז בידי השולטן, והשולטן המרכזי אשר באיסטמבול הברירה. בדרך זו קיווה ר' משה למנוע משליטים מקומיים קטנים מלהתנכל ליהודים, מלבד התקוה כי חקירה המנוהלת על ידי השולטן בכבודו ובעצמו עשויה תמיד לעזור לגילוי האמת, והיא תשחרר את היהודים האומללים מהסיוט הרודף אותם, חיי היהודים ורכושם לא יהיו הפקר אם השולטן ינהל את החקירה ויוציא לאור דין צדק, חשב ר' משה האמון, בהשפעת ר' משה חקק השולטן חוקים שונים שמגמתם היתה להבטיח שוויון צדק והגנה בפני רדיפות. ר' משה האמון אף ייסד ישיבה באיסטמבול ישיבה שהפכה למרכז תורני חשוב וקנתה לעצמה שם של מקום בו מרביצים תורה ברבים, נוסף לכך הוא דאג שלייהודים יהיו ספרי לימוד, הוא בעצמו חיבר ספרים שונים ותרם כסף רב כדי להפיץ את החומש בתרגום פרסי וערבי, התרגום הערבי של הספר נעשה על ידי רבי סעדיה גאון, לאור כל האמור אין זה פלא שר' משה היה אהוב ואהוד על אחיו היהודים, הם הרגישו את עצמם בטוחים וישבו בתורכיה בטח ושאנן, בידעם כי אח להם בבית המלכות.

כך התנהלו חיי יהודי איסטמבול על מי מנוחות, עד שביום בהיר אחד נקרא הרב משה האמון לבוא דחוף ביותר לארמון השולטן, הוא מצא את השולטן נחרד נפעם ונרעש, השולטן סיפר לרופאו היהודי כי בלילה הקודם הוא חלם חלום בלהות, בשוכבו על יצועו הוא שמע פתאום קול קורא אליו: סוליימן סוליימן עורה למה תישן מדוע אתה מחריש? אני הנביא שנשלח מן השמים כדי לעורר אותך שתשמיד את כל היהודים הבלתי מאמינים, תוך שלושה ימים עליך להוציא צו לפיו כל יהודי ארצך שלא יאבו לקבל על עצמם את האמונה הנוצרית, אחת דתם להיות מגורשים מן הארץ, אלה שישארו מות ימותו, גברים נשים וטף ללא כל הבדל בלי רחמנות, קום סוליימן עורה בצע את פקודתי אם חייך יקרים לך. רעד עבר בגופו של ר' משה הוא הטיל את עצמו לרגלי השולטן וביקש רחמים על אחיו היהודים, חלומות שוא ידברו אמר לשולטן, הוד מלכותו אינו צריך לשים לבו לדברי החלום שאין בו ממש, השולטן נרגע קמעה ר' משה הלך לביתו בתקוה כי הצליח לשכנע אותו להעביר את הסכנה המרחפת על ראשי היהודים, אולם למחרת בבוקר הוא שוב נקרא בבחילות לארמון השולטן, סוליימן היה נרעש ונבהל עוד יותר מאשר ביום הקודם, הוא רעד כעלה נידף כאשר סיפר לר' משה כי שוב בא אליך בעל החלום, זה איום ונורא סיפר לרופאו החביב, שמעתי את הקולות אפילו אחרי שהתעוררתי מהשינה, ר' משה ידידי הטוב קרא השולטן בקול מיואש אך החלטי, אהיה מוכרח לבצע את הפקודה השמימית, אנא קח את משפחתך וברח. שוב הטיל ר' משה את עצמו לרגלי השולטן, ובדמעות בעיניו התחנן לפניו שלא יבצע את המעשה האכזרי שאין לו כל טעם וכל הצדקה, הלא אתה מושל נאור ורב חסד ועק, וכיצד תעשה עוול כזה לנתינים שלווים החפים מכל פשע, האם היהודים אשר בארצך עשו משהו שיצדיק את ביצוע הגזירה הנוראה? השולטן הבטיח כי יחכה עוד יום אחד אם החלום יחזור בפעם השלישית, לא תהיה כל עצה אלא למלא אחר פקודת הנביא ולגרש את כל היהודים.

ר' משה כינס את ראשי הקהילה היהודית של איסטמבול, וסיפר להם על הגזירה הנוראה העומדת להיות מבוצעת אם השולטן יחלום בפעם השלישית. ראשי הקהילה קראו תענית ציבור וכל יהודי העיר, אנשים, נשים וטף נתאספו בבית הכנסת המרכזי כדי להתפלל, לאמר תהלים ולפשפש במעשיהם, אולי ירחם ה' הטוב ויעביר את הגזירה המרחפת מעל ראשיהם, זעקת היהודים האומללים עלתה עד לב השמים ותהום כל העיר. לפנות ערב הלך ר' משה אל השולטן, הוא תלה עיניו בשמים ושפתותיו רחשו תפילה, רק השם יתברך בכבודו ובעצמו יכול להושיע במצב ענינים זה, פתאום הוא נעצר על ידי איש זקן שהושיט לו יד לשלום, שלום עליכם ר' משה, קרא הזקן ושאל מדוע כה נפלו פניך מה מעיק על ליבך? ר' משה השיב שלום לזקן, מבלי לחשוב הרבה סיפר לו את סיפור המעשה אודות הגזירה התלויה כחרב חדה על ראשי הקהילה היהודית, אתה בוודאי זר כאן אם אינך יודע מה עומד להתרחש, אמר לו בעגמה. אלוקינו בשמים גדול הוא ושגיב כוח, השיב הזקן, "הנה לא ינום ולא יישן שומר ישראל" הוא שומר את עמו ישראל בכל עת ובכל שעה, עצתי היא לבדוק מה מתרחש מאחורי הדלת הסודית שבחדר השינה של המלך.

התקווה והאמונה מונעים ייאוש

משל לשתי צפרדעים שנפלו הישר לבור עמוק, מלא במים עד חציו. חברותיהן הצפרדעים המסורות התגודדו על שפת הבור לטכס עצה כיצד יוכלו לחלצן. אך משראו את עומק הבור, המסקנה הייתה אחת: אפילו לצפרדעים מיומנות שכמותן, אין שום סיכוי שבעולם לנתר החוצה. ובעצם, בזאת נחרץ גורלן. החברות ברוב טובן, הודיעו חגיגות לטובעות המסכנות את מסקנת וועד ההצלה. "אל לכן להתאמץ, יקרות. גם אל נא תנסו. חבל על הכוחות, נוחו בשלום. תיכף, וודאי תטבעו". הצפרדעים האומללות כלל לא חשבו להתייחס לדברי חברותיהן. כשחיהן תלויים להן מנגד, ניסו הן בכל כוחן לקפוץ ולנתר שוב ושוב. אולי יצליחו, אולי יקרה הנס. החברות מלמעלה, בראותן את מאמציהן של השתיים, החלו בקריאות וצעקות תוך תנועות ידיים נמרצות: "אין סיכוי! אין סיכוי! לא תצליחו! לא תצליחו!" אחת הצפרדעים בשמעה את הצעקות, החלה לחלחל בה אט אט ההכרה, שזהו זה, אפסה כל תקווה, ואכן אין בכוחותיה לצאת מן הבור. פסקה הצפרדע העייפה ממאמציה, ולאחר זמן קצר טבעה לה למוות. חברתה היתה דווקא נחושה. היא התעלמה כליל מהקריאות המייאשות, והמשיכה במרץ לקפוץ עוד ועוד, עד שלפתע בניגוד לכל הערכות היא מצאה עצמה מחוץ לבור. ניגשו אליה כולן בהתפעלות עצומה. איך זה לא הרמת ידיים? איך לא אבדת תקווה למרות צעקותנו המייאשות?! בשפת הסימנים ובתנועות ידיים הסבירה הצפרדע הניצולה, שהיא כלל איננה שומעת. היא חירשת! לתומה חשבה, שצעקותיהם וניפנופי הידיים היו דווקא קריאות עידוד.

המשל העממי המפורסם הזה, מהווה מסר לכל אדם באשר הוא כלפי עצמו וכלפי הסובבים אותו, ובפרט עבור מחנך, מורה והורה כלפי תלמידיו / ילדיו. זה הרי ברור ללא ספק שהיה בכחן של שתי הצפרדעים לצאת מן הבור. והראיה, שאחת מהן אכן יצאה. המילים! וגרמו לטביעתה. כשכולן מסביב שידרו לה שאיננה מסוגלת, איננה יכולה, היא פשוט לא יכלה. והניצולה, יתכן שהיתה טובעת גם היא, אילו קריאות העידוד שנסכו בה תקווה ואמונה חזקה שהיא אכן יכולה, והיא הצליחה וניצלה.

עיני ר' משה אורו משמחה הוא הרים עיניו השמימה והודה לה' על העצה שקיבל באמצעות הזקן, אחר כך רצה להודות גם לזקן אך הוא פשוט נעלם ואיננו, לר' משה לא היה כמובן זמן לחפש אחר הזקן כדי להודות לו, בצעדים מאוששים הוא המשיך בדרכו לארמון, שם קיבלו השולטן בחדרו הפרטי כשהוא מודאג ואותות שני הלילות הקודמים ניכרים היטב על פניו, הוד מלכותך קרא ר' משה בהתרגשות, אני מאמין ומקוה שאוכל לפתור את חידת החלומות המוזרים. אמור נא לי הוד מעלתך האם ישנה דלת יציאה סודית מחדר השולטן שקע בהרהורים הוא נזכר כי עוד בהיותו ילד סיפר לו פעם אביו השולטן המנוח, כי ישנה יציאה סודית מחדר השינה דרכה אפשר לעזוב את הארמון בשעת סכנה מבלי שאיש יידע על כך, אביו אמר לו בזמנו כי אסור שמישהו יידע מזה, ורק בשעת סכנה גדולה יוכל להשתמש ביציאה סודית זו, הדברים נשתכחו מלבו כליל ועתה הזכירם ר' משה בשאלתו. כן, ישנה דלת כזו בחדר משכבי השיב השולטן המשתומם, משנעור מהרהוריו, לשמחתו של ר' משה לא היה גבול הוא ביקש את השולטן להרשות לו לבלות את הלילה בארמון, כן ביקש להציב מספר שומרי ראש נאמנים בחדר השינה ליד הדלת הסודית, לאיש כל יודע הדבר, ביקש ר' משה, השולטן הסכים למלא את מבוקשו, הלילה הודחל באיטיות.

השולטן נרדם זה מזמן, אולם ר' משה שניצב ליד מיטתו לא עצם עין, גם שומרי הראש המזוינים עמדו כמאובנים ליד הדלת הסודית, מבלי להוציא הגה או להניע אבר, לפתע פתאום נשמעה איוושה קלה מעבר לדלת הסודית, ומיד לאחריה קול מטיל אימה: סולימן סולימן מדוע תישן זו הפעם האחרונה שאני מזהיר אותך, אני הוא... אולם "הנביא" לא הספיק הפעם לסיים את נבואתו, הדלת הסודית נפתחה לרווחה ושומרי הראש המזוינים פרצו דרכה, תפסו את הנביא הנדהם וגררוהו לחדר פנימה. שם נתגלה לתדהמתו הרבה של השולטן שהתעורר בינתיים משנתו, כי נביא הזעם אינו אלא משנה המלך שהיה ידוע בתור שונא ישראל מושבע אשר שנא את היהודים, ובמיוחד את רופא החצר היהודי שנאת מות, במקרה נודע לו איכשהו על הדלת הסודית, ובאמצעותה הוא ביקש לבצע את תכניתו השטנית לגרש את כל היהודים, השולטן שראה עם מי יש לו עסק, ציווה לתלות את הפושע הוא הבטיח לרופאו ר' משה כי הוא ממשיך לתת בו אימון מלא עוד יותר מקודם, וכי ליהודי הממלכה לא יאונה כל רע. ליהודי איסטמבול היה היום הזה יום שמחה וחג בו נפטרו משונא שרצה להביא עליהם כליה חלילה. והזקן היה זה כמובן אליהו הנביא המלאך הטוב המביא ליהודים הנדכאים גאולה וישועה מן השמים.

צ"ן אדם לחברו

השתתפות אמיתית בצער הזולת
הגה"ק רבי עזרא עטייה זיע"א
ראש ישיבת פורת יוסף, בנוסף
לגדלותו העצומה בתורה ובקדושה
ובעבודת ה', היתה חדורה אצלו
אהבת ישראל אמיתית. אחת
מבנותיו סיפרה, שפעם אחת
באמצע הלילה אבא לא יכול היה
להירדם, הסתובב במיטתו מצד אל
צד ולא נרדם, ניכר היה כי הדאגה
מכרסמת בלבו, אמנם הוא לא
רצה להטריח את אמא הרבנית,
אך הרגיש שבלי זה לא תבוא
תנומה לעפעפיו. "היכנסי לשכנה
וראי איך מרגיש הילד שלה, שהיה
לו היום חום כל כך גבוה" ביקש
מאשתו. הדאגה שלו לזולתו היתה
בלתי רגילה, ההשתתפות בצרתם
כאילו היא צרתו אפיינה אדם
בלתי שגרתי, הוא גם ידע שאשתו
הרבנית מתמצאת ברפואה עממית,
ואם נחוץ הדבר כשתיכנס לשכנה,
תשיא לה בודאי עצה מועילה.
הרבנית אכן יצאה לבית השכנה,
ורק אחרי שובה מן השכנה לאחר
שמע כי לילד הוטב ברוך השם
יכול היה ר' עזרא להרדם.

וריו למצוות חסד

מסופר על אדם אחד אשר בא
אל הרה"ק רבי יעקב ישראל
קנייבסקי (הסטייפלר) זיע"א,
לשאול על רצועות התפילין, אם
נקודה לבנה בשיעור כזה כשרה או
לא? הצדיק במקום להשיב לו, קם
ממקומו וצבע את הרצועה.

רגישותו של הצדיק לזולת

מסופר על הגאון רבי אלחנן
וסרמן זיע"א, שכאשר חזר פעם
באמצע החורף ברכבת
לברנוביץ, ביחד עם העסקן
והשתדלן ר' אליהו שמואל
זאקהיים. הרכבת הגיעה
לברנוביץ בשעה מאוחרת בלילה
והשנים ירדו ממנה, תלמיד
מהישיבה הצטרף אליהם כבן
לוויה, והשלשה עלו אל כרכרה
אחת שהסיעתם העירה. התחיל
אותו תלמיד לספר באזני רבו
אודות השיעור הראשון של רבי
דוד ראפאפורט שזה מקרוב
נתמנה לר"מ בישיבה, ורק לפני
יומיים הגיד שיעור ברבים פעם
ראשונה, אולם להפתעתו סירב
רבי אלחנן להקשיב והעדיף
לחדש את שיחתו חולין
עם ר' אליהו שמואל, שאל
בהתעניינות מה מאכליו הערבים
לחיכו, האם מתגורר בדירה נאה
שמרחבת דעתו של אדם, באיזו
קומה, מה מספר החדרים, היש
בה סידורים מתאימים להסקה
בחורף, וכיוצא באלו דיבורים
שאינן להם שיעור, בעדינותו
חשש רבי אלחנן לשוחח בדברי
תורה עמוקים בנוכחותו של מי
שאינו בר אורין, רק אחרי
שהגיעה הכרכרה לביתו של ר'
אליהו שמואל וירד ממנה עם
מזוודתו, פנה רבי אלחנן אל
התלמיד בכעין התנצלות, עכשיו
אתם יכולים לחזור על שיעורו
של רבי דוד.

הילולא דצדיקא

שבת קודש כ"ז סיון
הרה"ק רבי יחיאל מיכל מקורימא ב"ר צבי
מנחם מאניפאלע (תרט"ז)
יום ראשון כ"ז סיון
רבי חנינא בן תרדיון (ג"א - תת"ל)
הרה"ק רבי מאיר מאייזנשטאט ב"ר יצחק
(פנים מאירות - תק"ד)
יום שני כ"ח סיון
הרה"ק רבי משולם פייש הלוי מטהאש ב"ר
מרדכי (תרל"ה)
יום שלישי כ"ט סיון
הרה"ק רבי שמואל שמריה מאוסטרובצה
(תלמיד ה"חווה" ב"ר יעקב (תר"ז)
יום רביעי ל' סיון
הגה"ק רבי שלמה קלוגער ב"ר יהודה אהרן
(תרכ"ט)
הרה"ק רבי מאיר מקרעטשניף ב"ר מרדכי
מנדבורנא (תרס"ח)
יום חמישי א' תמוז
הרה"ק רבי קלונימוס קלמן ב"ר אהרן (מאור
ושמש - תקפ"ז)
(הרה"ק רבי שלמה מבאבוב ב"ר מאיר נתן
תרס"ה)
יום שישי ב' תמוז
יוסף הצדיק משבטי קה בן יעקב (ב"א ש"ט)
הרה"ק רבי נחמן מהורדאנקא ב"ר יצחק
(תלמיד הבעש"ט - תקכ"ה)
הרה"ק רבי אברהם מטריסק ב"ר מרדכי
משערנובל (תרמ"ט)
זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

פרפראות

מסופר על הרה"ק רבי מאיר
מקרעטשניף זיע"א (יומא דהילולא
ל' סיון) שראה פעם בפורים את בנו
הרה"ק רבי אליעזר זאב
מקרעטשניף זיע"א, מנגן בכינור
ומתאמץ לכוון איזו כוונה. אמר לו
רבינו אינך צריך לכוון שום כוונת
מיוחדת כי אם לשמח יהודים.

גליון
באר
הפרשה

נערך ונלקט מתוך תוכן דברי שיחותיו של
מורינו הגה"צ רבי אברהם אלימלך בידרמן שליט"א

קרח

מכון
באר
האמונה

תוכן הענינים

פרשת קרח

- א משמיא מיהב יהני - כל רבושו ומהותו ניתן לאדם מלמעלה ואין אפשרות לקחת לבד
- ב ה' אמר לו - אין איש עושה מאומה לרעהו או לעצמו מטוב ועד רע כי הכל מעשי ה'
- ד כלי מחזיק ברכה - פרנסתו של אדם תלויה במידת התרחקותו ממחלוקת וקירבתו ל'שלום'.
- ו אם אין שלום אין כלום - כמה גזירות קשות באות מחמת המחלוקת וכמה מובות באות עקב השלום
- ז ולא יהיה כקרח ובעדתו - הרחק מן המחלוקת כבודך מהאש כפרט בראשיתה של מחלוקת
- יב בולם פיו - חוסך מעצמו מאה דינים
- יז יעזור עיני חכמים - המחלוקת מעוורת עיני האדם
- יז בקהלם אל תחד כבודי - בננות המחלוקת אפילו כשהיא לשם שמים
- נב גבולות חלק בעולמו - העובר את ה' באופן שהעמידו לו מן שמיא נחשב לו כעובר עבודת כה"ג לפני ולפנים
- כ שלא תעלה קנאת אדם עלי - הקנאה מוציאה את האדם מן העולם
- כב קנאת סופרים תרבה חכמה - מעלת הקנאה כשהיא באופן כשר וראוי
- כג מקום נתבצר להם - אין מצב שנאבד מבר ישראל תקוות התשובה
- כד בהדי פניא דמעלי שבתא - זהירות מיוחדת ממחלוקת בערש"ק וביום השבת
- כה פנה אל תפילת הערער - הקב"ה שומע ומאזין תפילת כל פה
- כו ישמור פתחי פיו - עיקר עבודת האדם לשמור פיו

קרח

לא שקלי, אי אפשר לו לקחת מאומה אם לא נתנו לו משמיא. ומכאן יבין כל אחד שאי אפשר לו לקחת 'מקח לעצמו', לקנות ממון, רכוש, שררה וכל דבר אחר. אלא הכל יבוא אליו כפי הקצוב לו בחשבון ממעל, ואף יעמוד לנגד עיניו כי אי אפשר לבריה שבעולם לקחת מעמו את המגיעו, והקב"ה ישלים לו בהרחבה גדולה^א.

כתב ה'כלי יקר' (ד"ה והנה פרח) על הפסוק (יז כג) והנה פרח מטה אהרן לבית לוי ויצא פרח ויצין ציין ויגמל שקדים. ורבו המפרשים בענין זה - מה רמז ה' במעשה פריחת המטה, איזה מוסר

משמיא מיהב יהבי - כל רכושו ומהותו ניתן לאדם מלמעלה ואין אפשרות לקחת לבד

בפרשתן (פו א) ויקח קרח בן יצהר בן קהת בן לוי ומבאר הרה"ק ה'דברי ישראל' ממאדו'יין זי"ע (ליקושי דבר"י ד"ה ויקח קרח) כי זו הייתה טעותו של קרח שדימה בנפשו אז מ'נעמט זיך אליין - שאפשר לו לאדם לקחת שררה ומנהיגות לעצמו, ולא הבין ש'לך ה' הגדולה', ורק בידו לגדל ולחוק לכל, על כן הגיע עד היכן שהגיע וירד חיים שאולה. ובוזה מבאר את מאמרם (תענית כה.) 'משמיא מיהב יהבי משקל לא שקלי', שמשמים נותנים לו לאדם את הראוי והנקצב לו, אך האדם - משקל

א. שמעו נא מעשה שהיה לפני כשבועיים בעי"ת 'בית שמש' בעת שמחת נישואין שנערכה שם בין שני משפחות חשובות בשעטומ"צ. ה'שידוך' הלז כבר תם ונשלם לפני כשנה תמימה, והנה בין בני משפחת החתן יש 'זינגער' (זמר) ידוע ואכן אבי החתן דיבר עמו והזמינו לשורר ולזמר בנישואי בנו. עברו כמה שבועות ונפגשו אבי החתן עם אבי הכלה, בתוך הדברים שאל אבי הכלה, מה חשבת לעשות עם 'משורר'... ויען אבי החתן, בין קרובי יש משורר פלוני וכבר קבעתי עמו לשורר ביום שמחת לבנו. אמר לו אבי הכלה, עז חפצי להזמין משורר אחר כי מומחה גדול הוא יותר מקרובך, ואכן בלית ברירה קרא אבי החתן לקרובו וביקש מעמו שיסכים לבקשת מחותנו זה... אף שהוקשה לו 'לוותר' על פרנסתו לאותה לילה, אלא שהתגבר על רגשותיו ויותר לשני באמונה כי בעזהשי"ת יקראוהו לחתונה אחרת - שהרי שמחת נישואין בימי סיוון אינה 'מצווה נדירה'. שני משוררים הללו (הקרוב ש'הפסיד' את הלילה והשני שבא במקומו) מכירים היטב זה את זה ואם היה הראשון אומר לשני אף ברמז קל מדוע הסכמת ל'הזמנה' זאת על חשבונך, היה השני מבטל מיד את הסכמתו לשורר בחתונה זאת, אלא שבמשך כל השנה - מסיון ע"ה עד סיוון ע"ו התאפק ולא אמר לו מאומה... אף שלילה זה נשאר לו פנוי - והוא הלילה היחידי משבועות עד י"ז בתמוז שלא הוזמן לשורר בו בלילה.

בהגיע עת דודים בא המשורר המהולל והחל לזמר ב'קבלת פנים' בחופה וגם בסעודת הנישואין, אלא שקולו לא עמד לו כי נעשה כקול צרוד מבלי כל חן וטעם, עד שהרגיש המשורר כי עדיף לו שיתקיים בו מקרא הנאמר בפרשתן 'ותפתח הארץ את פיה ותבלע...' והיה מריק לתוך פיו משקה 'סממני מרפא' הידועים לחזנים למען יתייפה קולו ולא הועיל מאומה... עד שאורו עיניו כי לקראת סוף הסעודה פסע מעדנות זה הקרוב - המשורר הראשון לתוככי היכל השמחה, ומכיוון שמכירים הם זה את זה, התחנן לפניו שיקח מעמו את ה'מיקרופון' ויצילהו מבושות ובזיונות, הקרוב נעמד על מקום המשוררים ומשם והלאה ניהל את החתונה ביד רמה כיד ה' הטובה עליו, ואף בא על שכרו משלם... עתה בין והתבונן, כי זה הראשון לא איבד מאומה מכך שנכנע וקיבל באהבה את הנראה לו כהפסד, כי הנקצב לו מתחילה נשאר בידו - אלא שהקילו מעליו את העבודה, כי לא הוצרך לשורר אלא מחצית מכל חתונה ואת שכרו קיבל בשלמות, וגם היה הדבר לטובתו של השני כי בזה הוכן לו 'ממלא מקום' לכשיצטרד קולו באמצע

בתיב 'ברוך הגבר אשר יבטח בה' והיה ה' מבטחו' (ירמיהו י"ז), ולכאורה צ"ב שיש כאן כפל לשון שהרי הבטח בה' מבטחו בה וכיאר הרה"ק מקאריין זי"ע בשם הרה"ק רבי מענדיל המגיד מבאר זי"ע ('אמרי פינחס' שער אמת ואמונה אות נא) כי כל איש מישראל אכן בוטח בהשי"ת שיזמין לו פרנסתו, אלא שבמחשבתו סומך שפרנסתו זו תבוא על ידי סיבה. כגון, החייט יחשוב שיזמין לו השי"ת להרוויח ע"י שאדון גדול יזמן אצלו תפירת בגדים נאים, החנווני יסמוך שהקב"ה יזמין לידו קונים טובים שירוויח הרבה בסחורתו וכן כיו"ב. נמצא שיהודי זה במחוננו על השי"ת אבל המובטח שלו הוא על דבר אחר (כלומר שסמיכתו ומשענתו על הסיבה דלעיל). לפיכך אמר הכתוב 'ברוך הגבר אשר יבטח בה', אך לא די בזה, אלא אף 'והיה ה' מבטחו' - שמבטחו על ה' ולא בסיבה פלונית... ואף אם הוא אכן 'משתדל' לפרנסתו, אך אין מחשבתו נסובה שמשם תבוא פרנסתו.² (ובספר אור המאיר (בהעלותך ד"ה ע"ד ששמעתיו) הביא זאת בשם הבעש"ט, ע"כ האמרי פינחס).

ה' אמר לו - אין איש עושה מאומה לרעהו או לעצמו מטוב ועד רע כי הכל מעשי ה'

פרשה זו יפה נדרשת (במדרש תנחומא, רש"י) בתורת האמונה, כי כל ה'מחלוקות' והסכסוכים שיש בין בני האדם שורשם בחוסר אמונה ובטחון.

הגיד בזה לעמו. אלא מבאר ה'כלי יקר', שרמו בזה כי לא למראה עיני האדם ישפוט ה', כי בראותנו אדם אשר הוא כעין יבש בלי לחלוחית מים תורה וחכמה - אפשר שהקב"ה יפריחו, וכן להיפך, כמו שדרשו (ילקוט, יחזקאל רמז קח) את הפסוק 'הובשתי עין לח והפרכת עין יבש (יחזקאל י"ז כד) על אהרן וקרה. ומכאן יבינו כל באי עולם שאין מקרה בעולם אם לא אמר ה' שכך יהיה. ובדבר ה' אפילו עין יבש יפריח ויצמיח פרחים ושקדים לנוי ולתפארה - ולאידך בידו לייבש עין רענן וגן רטוב לבלתי הוסף תת פירות וצל.

בך היה הרה"ק רבי ישראל מרוזין זי"ע מבאר (הובא באמרי פנחס השלם, שער עבודת ה' אות סב) את דברי הגמרא (חגיגה ד.) 'איזהו שופה המאבד מה שנותנים לו, איזהו שופה מי הוא 'שופה', המאבד שנאבדה ממנו הידיעה, שכל אשר לו הוא ממה שנותנים לו מן השמים, ואין האדם קונה ומשיג מעצמו מאומה, כי הכל בא אך ורק מהבורא ית' שהוא לבדו עשה ועושה ויעשה לכל המעשים.

ומכיוון שנתברר היטב שאי אפשר לאדם לקחת מעצמו כלום, מדוע יתאמץ האדם בפיתוח 'קשרים' ומדוע יגע לריק ברדיפה אחר פרנסתו בהשתדלות יתירה, יעשה את המוטל עליו, וישליך את כל 'חבילתו' על השי"ת, כי ממילא הוא עושה הכל.

החתונה, (ומה היה עושה אם היה קרוא לומר בחתונה אחרת הרי היה יוצא 'בשן ועין' כשנצטרך, ולא עוד אלא שבאותה שעה - באמצע החתונה, נולד לו בן למול"ט, והיה פנוי לביתו) וכל זה כבר גלגל הקב"ה לפני כשנה תמימה, ומה לך כי תלין על הנהגת ה'.

ב. עתה יבוא האדם ויאמר, הורני את הדרך בה אלך, גדר סמיכה על ה' מהו, הנה נפסק (מ"ב צד כב, מג"א תקפ"ה) דבמקום שיש חיוב 'עמידה' אסור לאדם לסמוך עצמו כי 'סמיכה כשיבה', ושיעור הסמיכה שאם יינטל דבר הנסמך ויפול הסומך זו נחשבת סמיכה על אותו הדבר. כיו"ב אם סומך על עסקיו באופן שאם יינטל ממנו ה'עסק' עדיין יעמוד על עמדו ולא 'יפול' לבו בקרבו אינו נחשב כמי שסומך על העסק, ואפשר לומר שהוא סומך על ה'.

ג. ראשית דבר עלינו להקדים כי פשיטא ואצ"ל שאין לנו שום השגה והבנה בכל ענייניו של קרה, ובאמת קדושתו שגבה למעלה למעלה, והיה מ'טועני הארון' - מדרגה שלא כל אחד זוכה לכך. וכך איתא מהאריז"ל שלעתיד לבוא יעלה ויפרח בתיקון גמור, ורמזה בפסוק 'צדיק כתמר יפרח' סופי תיבות קר"ח

מעצמו עשה את הדבר הזה. כך איתא ב'ספר התניא' (אגרה"ק כ"ה), וז"ל (בשינוי קצת). אמרו חז"ל כל הכועס כאילו עובד עכו"ם. והטעם מובן ליודעי בינה, לפי שבעת כעסו נסתלקה ממנו האמונה, כי אילו היה מאמין שמאת ה' הייתה לו זאת, לא היה כועס כלל, ואף שחברו שהוא 'בעל בחירה' מקללו או מכהו או מזיק ממונו, [ואכן, מזיק זה יתחייב דיני אדם ודיני שמים על רוע בחירתו], אעפ"כ על הניזק כבר נגזר מן השמים, והרבה שלוחים למקום. ולא עוד אלא אפילו בשעה זו ממש שמכהו או מקללו מתלבש בו כח ה' המחיה אותו, וכמו שאמר דוד המלך בעת ששמעי בן גירא קללו 'קללה נמרצת' - 'ה' אמר לו קלל' (ש"ב טו י). והיכן אמר ה' לשמע' (והרי לא שמענו מעולם ששמעי בכלל נביאי ה' היה), אלא שמחשבה זו שנפלה לשמע' בלבו ומוחו - מאת ה' באה לו. ורוח פיו המח' כל צבאם החיה רוחו של שמעי בשעה שדיבר דברים אלו לדוד, כי אילו נסתלק רוח פיו ית' רגע אחד מרוחו של שמעי לא יכול לדבר מאומה, ולזה נחשב ש'ה' אמר לו קלל

כיו"ב מצינו בדברי ה'חפץ חיים' זי"ע בספרו 'שם עולם' (שער שמירת שבת פ"ג) דהנה אמר הקב"ה לאליהו הנביא (מלכים א יז ט) 'קום לך צרפתה אשר לצידון וישבת שם הנה צויתי שם אשה אלמנה לכלכלך'. ולכאורה צריך ביאור, וכי אשה זו נביאה הייתה, ומהו הנה צויתי, שנראה שדיבר אל האשה האלמנה כדברו אל עבדיו הנביאים. ומבאר ה'חפץ חיים', שלא כמידת בשר ודם מידת הבורא, כי בשר ודם ברצותו לצוות את רעהו, ידבר אליו בפה או לכל הפחות ישלח

ואפרש שיחתי, כי כל אדם דואג לעצמו ולפרנסתו, ומשמר על כבודו הרם והנישא כשומר על כתר המלך בכבודו ובעצמו... עתה, אם יבוא מאן דהו ויפגע בכבודו או יגע בפרנסתו, ואף אם רק 'נדמה' לו שכן היה הרי עליו לקנא קנאת ה' צבקות.... ומשם הדרך קרובה להדליק את האש הגדולה ולהבעירה בתבערת המחלוקת. והנה, אם היה מאמין באמונה שלימה שהכל משמים היה יודע שהוא וכל גורלו נתונים בידי הבורא יתב"ש, וכל מה שהצליח עד היום בפרנסה ושאר ענינים 'מחוט ועד שרוך נעל' אינו אלא כי הצליח ה' דרכו. באמונה זאת לא היה מתפעל כל כך בשאחרים מעוללים לו נזק צער וכו', שהרי אין דבר הנעשה מעצמו או ע"י איזה בריה שבעולם אלא 'כי הוא אמר ויהי, הוא ציוה ויעמוד'.

החי באמונה זאת אשריו בעולם הזה וטוב לו לעולם הבא, כי כאשר אי מי קללו, או בירכו, הזיקו או הועילו לו ברוח בנפש ובנשמה, ביזהו או כיבדו, העניק לו או לקח ממנו, דיבר עליו טוב או רע וכו' וכיו"ב. הרי באמונתו יודע הוא אל נכון שלא פלוני ביזהו, ולא אלמוני קיפה את פרנסתו, לא ראובן קלקל לו את השידוך, ולא שמעון דיבר עליו סרה לעיני כל הקהל, לא לוי לקח לו את ה'עמוד' ולא יהודה... וכו'. אלא יביט על כל אלו המעשים והמאורעות - כמו שנעשו על ידי הקב"ה בכבודו ובעצמו. ומה לו כי ילין על חברו.

ואף אם 'נראה לעיניי' שפלוני עשה לו מוטב ועד רע, יבין כי הוא שלוחו של השי"ת ולא

(ספר הליקוטים סימן צ"ב). מכל מקום התורה כתבה פרשה זו, כדי ללמדנו בינה והשכל את הדרך נלך בה בהתקרב אלינו ואפילו רק לתוך ד' אמותינו איזה ענין העומד בגבולה של מחלוקת, שנזהר לברוח ממנה ולהתחזק באהבת רעים.

ד. כתב ב'פלא יועץ' (ערך שנאה) כי לא הוצרכה תורה לצוות 'לא תשנא את אחיך בלבבך' (ויקרא יט יז), 'ואהבת לרעך כמוך' על מי שמיטיב לו בכל מיני טובות, דעל מה ולמה ישנאהו, לא הוצרך הכתוב אלא למי שהוא אויבו ומבקש רעתו על זה ציוותה תורה שלא לשנא אותו ולאהוב אותו כאהבת עצמו.

אליו מכתב, לא בן הקב"ה אשר בידו נפש כל חי, מכנים הוא בלב האדם את הרצון לעשות כך וכך, וזהו פירוש הכתוב 'הנה צויתי אשה אלמנה לכלכלך'.

ה' יברך את עמו בשלום. ובמדרש (ויק"ר פר' צו ט) אמר רשב"י גדול השלום שכל הברכות כלולות בו... ה' יברך את עמו בשלום.

כלי מחזיק ברכה - פרנסתו של אדם תלויה במידת התרחקותו ממחלוקת וקירבתו ל'שלום'

אמרו חז"ל (עוקצין ג ב) אמר רבי שמעון בן חלפתא לא מצא הקב"ה בלי מחזיק ברכה לישראל אלא השלום שנאמר (תהלים כט) ה' עוז לעמו יתן

ובכר אמרו דמחלוקת אחת דוחה מאה פרנסות (של"ה מס' יומא דרך חיים אות מ"ד), ע"כ כל ערום יעשה בדעת, 'להשקיע' בהבאת שלום בינו לרעהו, כי 'השקעה' זאת וודאי תישא רווחים גדולים, ותתגדל פרנסתו בהרחבת גדולה 'מאה

כה ביאר הרה"ק רבי איתמר מנאדבורנא זי"ע בפסוק 'ואהבת לרעך כמוך' (ויקרא יט יח), כי הנה כל אדם מכיר היטב היטב בחסרונותיו ומומיו, ואעפ"כ לא יגרע מחמת זה אפילו כהוא זה מאהבתו את עצמו, כיו"ב 'ואהבת לרעך' - אף אם ראית בו כמה וכמה מומים וחסרונות.

ה. וכן איתא במדרש גבי יוסף הצדיק ואחיו שבטי קה (בר"ר וישב פד יח) ... כשרצית נתת בלבם לאהוב וכשרצית נתת בלבם לשנוא. כי כן היא דרכם של צדיקים לראות בכל הנעשה, הן כשפלוני מראה לו אהבה, הן כשמראה לו שנאה יודע הוא שלא פלוני אוהבו או שונאו, אלא הקב"ה נתן כן בלבו.

ו. איתא בספר 'בית יעקב' (מאב"ד אלכסנדר. תלמידו של הר"ב דף רג) שמעתי ממורי אם יש לאדם צער גדול בניו ר"ל, סגולה לזה לזה ממחלוקת, להיות רודף שלום, ולהיות מן הנעלבין ואינם עולבין, ובזה שב ורפא לו.

ובכלל מסגולת ה'שלום' להרבות עליו שפע רב טוב, ואף יזכה לניסים גדולים. וכן איתא ב'זוהר הקדוש' (מקץ דף רא:), שם כתיב הכי. יתיב רבי אבא אתרעא דאבבא דלוד - רבי אבא ישב על פתח העיר לוד, והנה רואה הוא אדם היושב ונמ את שנתו על בליטה היוצאת מהר גבוה, הבחין רבי אבא שתוך כדי שנתו מתקרב אליו נחש גדול ומבקש להמיתו, אך בטרם שהכישו הנחש יצא מתוך ההר שרץ הנקרא 'קוסטפא דגורדנא' והרג את הנחש. כשהקיץ האיש משנתו נגלה לנגד עיניו נחש מת, תכף קם ממקומו ופנה להמשיך בדרכו, ואז נפלה ה'בליטה' שישב עליה אל העמק שמתחת להר, ונמצא שניצול האדם ב' פעמים ממיתה וודאית.

ניגש רבי אבא אל היהודי, ושאלו 'מה מעשיך', כי ראיתי שהקרה הקב"ה לפניך נס אחר נס, ואין זה לחינם, נענה היהודי ואמר לו לרבי אבא, מימי לא היה אדם שעשה לי איזה רעה ולא מחלתי לו, ואף אם לא יכולתי למחול לו, אזי לא עליתי על מיטתי טרם שמחלתי לו ולכל מי שציער והקניט אותי, ולא נטרתי להם שנאה כל היום. ולא עוד, אלא הנני משתדל מאותו היום והלאה להטיב לו באחריתו, בכה רבי אבא, כמה גדולים מעשיו של אלו, ואף יותר מיוסף הצדיק, כי הוא גמל טובה עם אחיו, ואילו אדם זה גומל טובה תחת רעה לכל בני עולם, ראוי הוא זה שיעשה עמו הקב"ה נס על נס.

עלינו להתבונן במעשה זה, ללמוד מהיהודי הלז, כי לפי הנראה מדברי ה'זוהר הקדוש' אין המדובר דייקא בצדיק, חסיד או פרוש, אלא איש פשוט ורגיל. ומ"מ זכה לניסים גדולים כאלו למעלה מכל גדרי הטבע, כי גדולים עד מאד מעשי 'בין אדם לחברו' בכלל, ומעביר על מידתו בפרט.

ז. סיפר לי יהודי חשוב מיקירי קרתא דשופריא, מעשה שהיה לפני שנים מספר, ביום טוב ראשון של פסח קיים אחד מקרוביו מצוות ברית מילה לרך הנולד לו, 'עתו וזמנו' של ה'ברית' נקבע לשעה מוקדמת על כן מיהר זה המספר להשכים קום להתפלל עם שחר למחרת ליל הסדר, חיפש

פעמים' ככה". ובוה מבאר ה'חתם סופר' (ויגש ד"ה שלום חלב חיטים ישביעך, דהנה לכל 'חכם' יש והנה אמרו) את הכתוב (תהלים קמו יד) 'השם גבולך איזה גבול ומעצור' לחכמתו, יש מי שנבואו לידי

ומצא כי ב'שטיבלאך' בשכונת 'מאה שערים' מתקיים מניין המונה כתריסר יהודים, והצטרף אליהם לתפילתם ולמניינם.

משהגיע המנין ל'קריאת התורה' מכר הגבאי את העליות, אלא שמתוך מניין מצומצם זה לא היה מי שיקנה את העליות. 'מספר' זה שחש לכבודה של תורה קנה שתי עליות לכבוד התורה ולכבוד הרגל, את העליה של 'במקום כהן' והעליה של חמישי (כל עליה עלתה סך חמשה שקלים בלבד). את העליה הראשונה ציווה לגבאי לכבד בה אחד מהמתפללים שישב 'לאחורי התנור' המוכר לכל כידוע מכאוב, באשר אשתו חולנית, ואף צער גידול בנים קפץ עליו ל"ע ועוד כמה הרפתקאות, ותמיד הינו יושב בירכתי ארץ ואין איש שם על לבו לו ולמצבו, וכיבדו ב'עליה' בכוונה לשמחו ולעודד רוחו.

למרבה הפליאה לא היה ניכר כל שמחה על פניו של האיש כששמע שמאן דהו מתייחס אליו, וקורא בשמו 'יעמוד...' אף לאחר העליה לא עשה 'מי שברך' למי שקנה עבורו את העליה (היה נראה שאינו יודע כלל מי הקונה). כמעשהו בראשונה כך מעשהו כשעלה הקונה לחמישי ועשה 'מי שברך' לאותו פלוני אך הלה לא הראה לזה כל יחס.

ויהי מקץ חודש ימים, התקשר היהודי אל ה'קונה' בטל', וכה אמר לו, בן שבעים וחמש שנים אנכי היום ויחיד אני בעולמי. מעולם לא חשב אדם עלי ומעולם לא קנה לי אדם עליה. בזה שקנית לי 'עליה לתורה' ואף עשית עבורי מי שבירך, החיית את נפשי הדוויה לאין ערוך. אבקש לגמול לך כחסד אשר עשית עמי. ואכן, השניים נפגשו, והיהודי המבוגר ובעל הייסורים שאל את קונה העליה לשלמו ולמצב פרנסתו והיאך הוא משיא את צאצאיו... אולי אזכה לסייע בעדך בממון. הביט הקונה עליו וחשב לעצמו, כנים הדברים שמצבי בפרנסה זקוק לישועה רבתי, אחר הוצאות החג המרובות ובפרט אחר שבחורף האחרון הכנסתי שנים מבני תחת החופה, אבל, רבש"ע, מה יש ביד מסכן זה לעזרני... לכן, ענהו הקונה שאין נפשו חפצה במתן שכר כלשהו, כי לא קניתי את העליה אלא מתוך רצון לכבד וליקר את מע"כ. אך היהודי לא וויתר וקבע להיפגש שוב למחרת היום באותו מקום ובאותו זמן. משנפגשו השניים למחרת היום הוציא ה'מסכן' מכיסו חבילת שטרות ומסרם לקונה, וכה אמר, הרי שלך לפניך כמתנה על החיות והתרוממות הרוח שנסכת בי בבוקרו של חג, ומיד פנה והלך לו.

משהלך היהודי מיהר המקבל לספור ולמנות את ה'אוצר' שנתגלגל לידי ונהנה הוא מונה פי רבבה מ'השקעתו' בעליה לתורה – סך חמישים אלף שקלים מזומן, ואכן, המעות הללו הצילוהו וסייעו בעדו למחוק את חובותיו שהעיקו עליו והייתה הרווחה בביתו.

מספר זה ראה במעשה הלז 'השגחה פרטית' נפלאת איך שהקב"ה גלגל שייפטר מכל 'חובותיו' בדרך פלאית, ומה לו לאדם לחשוב חשבונות רבים, לעולם לא ידע מתחילה מאין יבוא עזרו, וה' יהא בעזרו. ועיקר העיקרים למדנו, הבט וראה כמה 'חיות' אפשר להעניק ליהודי בחמשה שקלים בודדים, עד שלא מצא הלה דרך להכיר לו טובה. וכבר איתא ב'תנא דבי אליהו' (רבא כח) אמר להם הקב"ה לישראל בני אהובי... ומה אני מבקש מכם, אלא שתהיו אוהבין זה את זה ותהיו מכבדין זה את זה...

ח. פעם התאוננו בני הבית של הרה"ק רבי משה בצלאל זי"ע הי"ד (אחיו של הרה"ק האמרי אמת זי"ע) על מחסור הפרנסה השורר בביתם. ענה רמ"ב ואמר, הדבר הראשון שעלינו להקפיד הוא שלא תתעורר חלילה קפידה ומחלוקת במחננו, כי מחלוקת אחת דוחה מאה פרנסות...

וכך ענה פעם יהודי שהיה עליו להתערב באיזה סכסוך שהיה נוגע לחייו ופרנסתו, ויתמהו האנשים מאד – מנין לו כוחות הנפש לשתוק להבליג ולא לקחת חבל ונחלה ב'מחלוקת' זאת, ויען האיש ויאמר,

לעניין השלום, לכך חלב חימים ישביעך יזכה לשבוע בפרנסה מרובה ושפע עד בלי די.

אם אין שלום אין כלום - כמה גזירות קשות באות מחמת המחלוקת וכמה טובות באות עקב השלום

איתא במדרש (בר"ר ד ו) למה לא נאמר 'כי טוב' ביום השני לכריאה, אמר רבי חנינא, לפי שבו נבראת המחלוקת (חלוקת מים עליונים ומים תחתונים), שנאמר 'ויהי מבדיל בין מים למים'. אמר רבי מביומי, אם מחלוקת שהיא לתיקונו של עולם ולישובו. אין בה 'כי טוב'. מחלוקת שהיא לערבובו, על אחת כמה וכמה. ומכאן נלמד, שהמחלוקת אף כשהיא לצורך העולם אינה **כי טוב**.

כתב הרמב"ם, באיגרתו לבנו, 'אל תשקצו את נפשותיכם במחלוקת המכלה הנוף, הנפש והממוץ. ראיתי בנים השחירו, משפחות ניספו,

נסיון בעניני 'כבוד' כל חכמתו מסתלקת עד שיעשה דברים כנגד השכל 'למען כבוד שמו' ויתבזה בטיפשותו בעד מעט כבוד, ויש מי שחכמתו עומדת לו רק עד בואו לידי 'קנאה', אז יתנהג כמי שאין בו דעת כלל וכלל. לא כן נחלת עבדי ה', ד'גבול' אחר עשו לחכמתם, והוא, כשיבואו לידי נסיון בענין ה'שלום' יעשו אפילו דברים כנגד חכמתם והכל בכדי שישרור השלום והשלווה בין בני ישראל. ומה שכתב - חלב חימים ישביעך, שהקב"ה ישפיע להם פרנסה בריווח אף אם נגזר עליו ח"ו חסרון הפרנסה, דהא אמרו חז"ל 'מזוני' לאו בזכותא תליא מילתא כי אם במזלא תליא מילתא, ואמרו בתוס' (שבת קנו. ד"ה אין) ש'זכות גדול משנה המזל', ו'זכות גדולה' היא הבאת שלום בין אדם לחבירו, וזהו ביאור הקרא השם גבולך שלום בשכר זאת שמשים את הגבול לחכמתו כאשר נוגע הדבר

מרגלא בפומיה דאינשי וואס טוהט מען נישט פאר פרנסה... (מה לא יעשה האדם עבור פרנסתו), והרי רבים מבני האדם יחצו ימים יעברו נהרות וירחיקו נדוד לימים וחדשים להביא טרף לביתם, אף אני אעשה כן, בשתיקתי כעת הזאת, ולא אדחה 'מאה פרנסות' במחלוקת אחת...

ט. כתב המהר"ל (גור אריה פט"ז) וז"ל. ואם תאמר, מאי שנא חטא זה מכל חטאים בעולם, שאין הקטן נענש. ויש לך לדעת עיקר הטעם, כי מה שאין הקטן נענש, היינו כי אין הקב"ה מביא עונש על קטן. אבל שונה היא עונש המחלוקת, כי גוף הגיהנום דבק במחלוקת, אחר ששניהם נבראו באותו יום - יום שני למעשה בראשית (ב"ר ד ח), להודיע כי המחלוקת הוא גוף הגיהנום, ולכך נענש אף הקטן, כי העונש בא מעצמו. שהמחלוקת עצמה כרוכה עם העונש, עכ"ל (בשינוי קצת).

י. וז"ל השל"ה (קרח, דרך חיים תוכחת מוסר אות כו), ממחלוקת של קרח יש לקחת מוסר עד היכן גודל עונש של מחלוקת, ראה מה עלתה לקרח עונש הנמרץ, ולא הועילה לו שלשלת יוחסין שיצאה ממנו (תנחומא, קרח ה), וגם הוא בעצמו היה שר וגדול בישראל לולי חטא המחלוקת, והיה מנושאי הארון (במדב"ר יח א). גם, דתן ואבירם וטפם כולם נאבדו, ואף על פי שאין בית דין של מעלה דן עד שיהיה בן עשרים (שבת פט:), כאן נאבדו אף הטף, כי קשה המחלוקת, וכך אמרו רז"ל (תנחומא, קרח ג).

ומזה ילמוד אדם מוסר לאחוז בשלום. וכל בר שכל ילמוד, ויהיה מתלמידיו של אהרן אוהב שלום (אבות א יב), כי הנך רואה שאהרן לא דיבר בזה המחלוקת, אף שקרח רצה לעקור את כבודו, לא דיבר מאומה. וכל מה שאדם יוכל לבקש סיבות לתווך השלום ולכבות אש המחלוקת יעשה. צא ולמד ממשה רבינו ע"ה שהיה גדול הנביאים והיה מלך, והלך בעצמו ובכבודו לדתן ולאבירם לאחר שמרדו בו כששלח אחריהם ואמרו (במדבר טז יד) 'לא נעלה', הלך הוא אליהם עם זקני ישראל, והכל בשביל השלום, עכ"ל. פעם נכנס יהודי אל הגאון רבי בן ציון אבא שאול זצוק"ל ושאלו 'בתמימות' בענין מסוים כיצד היא ההלכה, באותה שעה היה מחלוקת גדולה בין גדולי הדור על ענין זה... (כידוע, פעמים רבות מתחלת מחלוקת בין

באר הפרשה - קרח

ז

פתוחה, וימלא החור שבאדמה מים ויעשה כאגמים. אבל שתשוב לסגור פיה מיד אחר פתיחתה, כאדם הפותח פיו לבלוע וסוגר אותו מיד אחרי בלעו, זה הדבר נתחדש ביום ההוא כאלו הוא נברא מאין. וללמדך עד כמה גרועה המחלוקת שהוצרכו כך לשנות עליהם סדרי בראשית^י.

ולא יהיה כקרח וכעדתו - הרחק מן המחלוקת כבורח מהאש בפרט בראשיתה של מחלוקת

פרשה זו יפה נדרשת^י - להרחיק אותנו ממחלוקת עד קצה האחרון, ובפירוש הזהירה תורה (ז' ה) ולא יהיה כקרח וכעדתו, ואיתא בגמרא (סנהדרין קי.) 'ויקם משה וילך אל דתן

עיירות נתערערו, קיבוצים נפרדו, חסידים נפסדו, אנשי אמנה אבדו ונכבדים נקלו ונתבזו כסיבת המחלוקת. נביאים ניבאו וחכמים חכמו ויוסיפו לספר רעת המחלוקת ולא הגיעו לתכליתה. לבן, שנאו אותה ונוסו מפניה והתרחקו מכל אוהביה וגואליה ורעיה, פן תספו בכל חמאתם^י.

ואף כאן מצינו חומר העונש, כביאורו של הרמב"ן (טו ל) כי 'בקיעת האדמה' אינה בריאה מחודשת, וכבר היה לעולמים שפתחה האדמה את פיה, ומה שהיה כאן 'בריאה חדשה' היינו 'ותבלע אותם', כי במקום אחר כאשר תבקע האדמה - כמו שנעשה פעמים רבים ברעש הנקרא זלולה, תשאר

גדולי הדור בעניני הלכה, ומשם תימשך למחלוקת אצל 'אנשי החצר' שבין ב' הצדדים, הגאון רב"צ הכיר מהי מטרתו של אותו שואל תמים, ע"כ אמר לו, ר' יהודי, בנידון ההלכה עצמו, כאיזה צד שתנהג יש לך על מי לסמוך, אבל להחזיק במחלוקת - אין לך כלל על מי לסמוך.

עסקן גדול מבאי ביתו של הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל. שאל אותו פעם אודות סכסוך כלשהו שהיה עליו להתערב בו, אמר לו הגרשז"א, דע לך - מעולם לא היה יהודי שהפסיד מהוותרנות בעת המחלוקת.

יא. הנה, עונשם של קרח ועדתו היה ב'בריאה חדשה' - שפצתה האדמה את פיה ונבלעו בה 'חיים שאולה' (טו ל) - עונש שלפניו לא היה כמוהו ולאחריו לא יהיה כן, והרי אין הקב"ה עושה ניסים שלא לצורך ומדוע שידד הקב"ה מערכות בריאת שמים וארץ ולא המיתם בשאר מיתות בדרך העולם. אלא ביאורו, שלא רצה הקב"ה להמיתם בכל מיתה אחרת, כי 'גזירה על המת שישתכח מן הלב' (ברכות נח:), וכאן רצה הקב"ה שאלו לא ישתכחו לעולם מלבם של בני ישראל, כדי שיזכרו היטב בגנות וחומר מחלוקת, על כן הורידם חיים לתוככי עמקי האדמה, שאז לא ישתכחו מן הלב כשאר מתים, אלא לנצח נצחים יכירו וידעו כל באי עולם מה עלה בגורל בעלי מחלוקת.

בצחות ביאר הרה"ק האמרי אמת זי"ע, שאם קורח היה מת, היו קופצים לו יורשים מן הדין. והיו הללו יורשים ממנו את מידת המחלוקת המגונה. על כן נשאר קורח בחיי חיותו וירד חיים שאולה, שלא להותיר אחריו יורשים למידתו הגרועה, ובזה יתבער נגע המחלוקת מעם בני ישראל.

יב. מה יעשה האדם וינצל מהמחלוקת - ירבה בתפילה על כך, וכך כתב הרה"ק הבני יששכר (אגרא דכלה, פ"ר פינחס), וז"ל. שמעתי מאת כבוד אדמו"ר הרב הק' מהרמ"מ מרימנוב זצוק"ל רמז הפסוק 'ובני קרח לא מתו' (כו יא), הגם כי קרח בעל המחלוקת מת, עכ"ז בני קרח - תלמידי בעלי המחלוקת לא מתו... ונ"ל דנפקא מינה למיבעי רחמי (להרבות בבקשת רחמים). וכן כתב ב'בן איש חי' פר' קרח ועוד ספרים.

יג. אמרה נאה אמר מו"ח כ"ק אדמו"ר מזוטשקא שליט"א בביאור בקשתו של יעקב אבינו (בראשית מט, ו) 'בקהלם אל תיחד כבודי', וברש"י (שם, ובריש פרשתן) שבקש רחמים על עצמו שלא יזכר 'שמו' על מחלוקתו. כי כידוע הרבה פעמים נסובה המחלוקת על השם של אבי השושלת, כל אחד רוצה את השם לעצמו, על כן ביקש יעקב אבינו 'לא יזכר שמי על המחלוקת...' שבהקהל קרח את הקהל אל מול משה ואהרן לא יחללו את כבודו שלא יתגודדו על שמו.

ואבירים, אמר ריש לקיש מכאן שאין מחזיקין במחלוקת. דאמר רב כל המחזיק במחלוקת עובר בלאו שנאמר ולא יהיה כקרח וכעדתו. ופירש"י אין מחזיקין - אף שכבר החלה המחלוקת - אסור להם להתחזיק ולהמשיך במחלוקת אלא ילמדו ממשה רבינו שמחל על כבודו ובעצמו הלך אליהם כדי לבטל מחלוקת.

הכל מודים שבעיצומה של מחלוקת קשה עד מאד לפרוש ממנה. מ"מ יש לו לאדם להתאמץ

ולברוח משם ע"י שיתבונן היטב בתוצאות המחלוקת, כמה שנאמר 'והמשכיל בעת ההיא ידום'. כי לאחר מעשה יראה שכל יגיעתו לטובתו הייתה, שהרי חייו של בעל המחלוקת אינם חיים, ובכל פינות שהוא פונה מסוכב הוא בריב ומדנים. וה'פיקח' יראה את הנולד, ובעודו עומד על 'פתחה של מחלוקת' מבחזין ימנע בכל כוחו שלא להכנס ב'בוץ' נורא זה ששמו 'מחלוקת' כי זמן כניסתו לבוץ ידוע ואחריתה מי ישורנה. וגם לעומד מן הצד יאמר, אנא, אנא, המנע

יד. הרה"ק ה'חתם סופר' זי"ע (בפרשתן ד"ה וישלח משה) מבאר שמזהירינו הכתוב שלא נאמר, הנה פלוני 'מוחזק' הוא כבעל מחלוקת, גם מתמול גם משלשום מורגל הוא לעורר מדנים... מה טעם יש לנו לקרוא לו ולפשר בין הניצים... לא כן הוא, אלא תמיד צריך לקרוא לו לשלום, וכמו שמשה קרא לדתן ולאבירים לשלום אף שכבר הוחזקו במריבה, שכבר במצרים היו השנים 'נצים' והכה הרשע את חברו, אף על משה ועל אהרן עוררו מדנים, כמו"ש (שמות ה ב) 'ויפגעו את משה ואת אהרן נצבים לקראתם בצאתם מאת פרעה', וברש"י כל 'נצבים' הם דתן ואבירים, וז"ל החת"ס 'אין מחזיקין במחלוקת' ר"ל דאין הולכין בתר חזקה במחלוקת, אעפ"י שכבר ניסה לעשות שלום זה ג' פעמים ולא עלתה בידו, עכ"ז בל יעשה עצמו כמתייאש, וינסה כוחו עוד הפעם וה' יברך את עמו בשלום, עכ"ל.

טו. יש שביארו ביסוד זה, דעל כן אחר מעשה דקרח ציוה ה' לקחת כל שבט איש מטהו - 'והנה פרח מטה אהרן ויצץ ויגמול שקדים... למשמרת לאות לבני מרי' (יז כד-כה), ולרמז בא, כי המחלוקת דומה לשקדים שיש בהם כמה מינים - מרים ומתוקים, וטבע המתוקים שתחילתן מר וסופן מתוק, ואילו ה'מרים' תחילתן מתוק וסופן מר (עירובין כח: ונפק"מ לענין מעשר, עיי"ש) - והלימוד לדידן, כי כן היא מציאות הדברים במחלוקת, אם תחילתו מתוק - היינו שנוקם ונוטר, מציק ומזיק על ימין ועל שמאל, ומרגיש 'מתיקות' מתאוות הנקמה והניצוח, הרי סופו מר (כי מלבד ענשו בעולם העליון הרי) גם בעולם הזה חייו של בעל המחלוקת קשים ומרים - בכל אשר יפנה מריבים עמו וכו'. אבל אם תחילתו מר - שבראשית המחלוקת, נמנע מלהיכנס בה, ומתייגע יגיעה רבה שלא להשיב למחרפיו דבר, אזי אף שלעת עתה מר לו וקשה ביותר, מכל מקום סופו מתוק - כי יש תקוה לאחריתו בשכר אין קץ, לא מיבעיא לעולם הבא, אלא אף כאן בעולם הזה - מה טוב חלקו וחבלו של החי בלא מחלוקת ומדון, חיים מאושרים ושלווים.

טז. ובכלל, המתבונן היטב יבין וישכיל כי 'כל ימינו בהם שבעים...' ומדוע יניע את כל אמות הסיפים בשעה שאי מי עולל לו משהו, וכי שווה להכניס כל כך הרבה כוחות וכו' בעולם החולף כל כך מהר, שהיום כאן ומחר ב... ובפרט שהרי בכל ענין מעניני עולם - כעבור שנה ושנתיים ישחק הוא בעצמו על שעשה 'עסק' מכל שטות, כי כעבור זמן נראה הכל בעיני האדם כשטויות וכהבלים שאין בהם ממש - אף אם תהיה המחלוקת על דברים (הנראים) כעומדים ברומו של עולם כי רק 'בשעת מעשה' יבלבלו היצר כי כל כך חשוב הדבר - ואם לא 'יסדר' עתה את פלוני, או לא ינקום באלמוני אזי רע ומר יהיה סופו... אך כאשר 'יתפקח' מיצרו יראה כי הכל הבל.

מעשה שהיה אצל הגאון ר' אפרים זלמן מרגליות בעל ה'מטה אפרים' זצוק"ל, שכידוע היה עשיר גדול, ואף היה לו 'בנק' בבעלותו. פעם נפל בביתו בקבוק יקר (מ'קריסטל') - שהיה שווה לערך הון רב מאד, והנה,

ר' אפרים זלמן לא שת לבו להפסד הגדול – והמשיך בלימודו וסדר יומו כאילו לא אירע מאומה, אך לעומתו – הרבנית שראתה לנגד עיניה את ה'שבר' הגדול והנורא – הצטערה צער גדול על ההפסד המרובה שנחלו זה עתה, ועל כולנה לא הייתה יכולה לסבול איך בעלה הגדול יושב בניחותא לנוכח 'חסרון כיס' כזה – כאילו לא היה הבקבוק שווה כי אם כשווה פרוטה אחת או שניים לכל היותר. ותשאלהו – לניחותא מה זו עושה. ויען ר' אפרים זלמן ויאמר – לעת עתה לא אוכל לבאר לך מנין לי שלוות נפש כזו, אמנם בעזה"ת לפקודת השנה אבאר את כל הענין.

הרבנית ייחלה בכליון עינים לבוא ה'יא"צ' (יום השנה) של הבקבוק ז"ל. מיד כששקעה החמה בליל היא"צ מיהרה אל הרב לשאלו שיבאר בטוב טעם ודעת את שלוות נפשו באותו יום השבר. שאל אותה הרב וכי כעת עדיין כואב לך הדבר, ותען ותאמר, אודה ולא אבוש כי כעת אין לי כל הרגש צער או כאב על אובדן הבקבוק. ומדוע – שאלה הרב, אחר שכבר עברה שנה תמימה עם כל מאורעותיה ואיך אזכור כדבר הזה, אמר לה הרב – אני בגרתי על אתר בשנה תמימה... כאומר לא הבטתי על הדבר בהבטה קצרה – על מה שקרה זה עתה, אלא מיד חשבתי מהו ההיזק בעוד כשנה אחת, ונוכחתי לראות כי אינו שווה לעשות מהומה גדולה כזאת (הוסיף ואמר, אביך - מו"ח לקח אותי לחתן בתור עילוי - מעלתו של העלוי שיתפסתו מהירה בהרבה מתפסתו והבנתו של אחרים, ע"כ יכולתי לתפוס מיד מה יהא בעוד שנה).

הנוגע לדידן, פעמים ונראה לאדם כי מה שפלוני עולל לו – בהפסד ממון או בשאר ענינים, או אפילו כשרואה להדיא איך שהוא מקלקל לו את הפרנסה או השידוך וכו' וכו' – ייראה לו כי אי אפשר לו להבליג ולשתוק ל'מזיק' זה על העוולה והחוצפה, כי אם ישתוק יצא מדעתו... ומיד נכנס למצב של אש להבה עד לשמים, ובאמת כעבור זמן יראה כי אין הצר שווה בנזק המלך, והלה לא הזיק לו כלל, ואף אם הזיק – אין ההיזק גדול כל כך כמו שהיה נראה מתחילה, ויש מקום לדונו לכף זכות או למחול לו. וכל האש להבה שהייתה לו באותה שעה – נפוגה ונכבית כלא היה, ומדוע לא יחשוב בשעת מעשה כי כן יהיה לבסוף... ואף כי קשה הדבר הרי 'אין חכם כבעל הנסיון' – יתבונן נא ב'מערכות' שכבר פג טעמן וריחן, ויחשוב אם אינו מתחרט עליהם... ומדוע לא יהיה 'חכם הרואה את הנולד', ומעיקרא ישקוט את רוחו הסוערת.

כעין זה מצינו בגמרא (חולין דף נח:): 'אמר רב לית בקא בר יומא', פירוש שיש מין זבוב הנקרא 'בקא' ואי אפשר לו לחיות אפילו יום אחד שלם, ומקשה בגמרא – 'אמר ליה רב פפא לאביי, והא אמרי אינשי, שב שני אימרא [מְרָדָה] בקתא מבקא', פי' מעשה היה והנקבה – בקתא, מרדה על בעלה משך שבע שנים, הרי לך, שזבוב זה חי יותר משבע שנים, ומדוע אמרת שאינו חי אפילו יום אחד, ותירצו בגמ' 'בשני דידהו', פי' שבאמת אינם חיים אפילו יום אחד, ומה שאמרו שמרדה בו 'שבע שנים', היינו לגבי השנים שהם חיים, כלומר, כייחס של שבע שנים בחיי בני אדם שהיא כחלק אחד משבעה עשר ממאה ועשרים שנה (לכה"פ), כך היא מרדה על בעלה כחלק י"ז מהיום.

ולכאורה צריך קצת ביאור, איזה הליכות חיים לימדו אותנו חז"ל במימרא זו, וכי מאי נפקא מינה לנו בכל אורח חייהם של ה'בקא והבקתא', ומה יש לנו ללמוד מה'סכסוך' שביניהם, ואמרו בעלי המוסר, כי כאן למדנו כי אף אנו – בסכסוכים ומחלוקת שלנו דומים לבקא ובקתא ללא כל שינוי. כי כמו שהעומד מן הצד יחשיב את ה'מרידה' והסכסוך שבין הבקא והבקתא לשטות גמורה שכל אורח חייהם אינו אלא 'בן לילה היה וכן לילה אבד' ומדוע יריבו איש ברעהו על 'עסקי שעות'... אף אנו כיו"ב, כל הסכסוכים שבין איש לרעהו אינו אלא באשר ימי חייו נחשבים בעיניו כ'נצח', מדוע לא יפקח עיניו ויראה כי הכל שטויות באמת שהרי כל אורח חייו חולפים ביעף, ומה לו להשקיע כוחו ומרצו במחלוקת שבתוך כמה שנים כבר איננה נוגעת כלל... (בפרט שלפי ערך יומו של הקב"ה כי אלף שנים בעיניך כיום אתמול' (תהלים צ ד) אינו חיים על

באר הפרשה - קרה

מלהביע דעה ולהתערב במחלוקת¹, כי לעולם לא יצא אדם נקי מעסקיו בבזיון, ולא ימלט מטינוף ידיו רגליו וכל גופו².
עליו גלל המחלוקת (מדון - נוטריקון מאה דיני, או כי מדון בנימטריא מאה. רש"י) י. על כן, יפקח עיניו בתחילת הדרך, לבלום בזמן את כל המערכה אשר בוא תבוא עליו אם יכנס אף בטעות למערכה זו.

ומפורשים הדברים בגמרא (סנהדרין ז.) שלמדו מהפסוק (משלי יז יד) 'פוטרי מים ראשית מדון', פוטרי מלשון 'פטר רחם', כלומר המתחיל במחלוקת מביא בזה על עצמו מאה דינים שיבואו
כתב השל"ה הקדוש זי"ע בשער האותיות (אות ב' בריות, יד) ואיסור מחלוקת הוא במשהו - כי מניצוץ אחד של אש תתגדל המדורה, ותאכל

האדמה יותר מב' שעות, שהרי כל שעה ביומו של הקב"ה הוא מעט יותר מארבעים ואחד שנה שלנו, אם כן, מדוע יחשוב כל כך על העולם הזה אם רק היום עומד הוא כאן, וכבר מחר (ויש מחר לאחר זמן) יהיה בקבר.

ונרמזו כן בנוסח התפלה 'עושה שלום במרומיו הוא יעשה שלום עלינו', כי הדרך לעשות שלום בין איש לרעהו, הוא להתבונן 'במרומיו' - היינו כמה שני ימי חיי האדם לפי ה'יום' שבמרומים, וכאשר יבין האדם שכל ימיו כענן פורח וכחלום יעוף, או אז יכנע לבבו, וירבה שלום בעולם.

יז. משל נפלא אומרים משם הרה"ק ה'אמרי נועם' מדזיקוב זי"ע, אירע פעם שהאריה מלך החיות לא אכל זמן רב, וריח רע נדף מפיו. ויקרא האריה את החמור ושאלו, מה ריח יש בפי, ענהו החמור, יסלח נא אדוני המלך, אבל מפי מע"כ נודף ריח רע למרחקים, ויקצוף האריה מאד וגער בו, וכי כך מדברים להוד כבוד המלך... ומיהר לטורפו חי. לאחמ"כ קרא האריה לזאב ושאלו מה ריח יש בפי. הזאב שראה מה עלה בגורלו של החמור פתח וענה, ריח וורדים וששונים נודפים מפי המלך... גם עליו קצף האריה וצעק, וכי משקר אתה בפני, מיהר וטרפו. עבר שם השועל החכם שבחיות והנה האריה לנגדו, וישאלהו האריה אודות הריח שבפיו, מה יעשה השועל ה'פיקח', כי משני צדדים מסוכן הוא לפני המלך, ויען השועל, צר לי מאד שלא אוכל לענות למלך, אבל מה אעשה, כי תקפתי הצינה וממילא אין בידי כעת 'חוש הריח' לדעת מהם הריחות הסובבים אותי... כיו"ב, יתנהג האדם בעת מחלוקת שלא יבעיע כל דעה בצד מסויים ח"ו, ויעשה עצמו כשועל הלזה שאינו מריח ויאמר, אני איני יודע מאומה ואיני מתערב כלל בפלוגתא.

יח. כתב הרה"ק ה'חידושי הרי"ם' זי"ע (ר"ה הוא דתן ואבירם) דלכאורה יש לתמוה, שהנה שמם של דתן ואבירם נזכר בפירוש במחלוקת זו - כדכתיב (טו א) 'ויקח קרח... ודתן ואבירם' אפילו שלא נתכוונו כלל לטובת עצמם - שהרי אין מוצאם משבט לוי כלל, ולאידך מאתיים וחמשים מקריבי הקטורת התכוונו לעצמם [שהרי הקריבו קטורת, ונראה שמבני לוי היו], והתורה חסה על כבודם ולא פירסמה שמותם, ומסברא היה לו להפך - לפרסם לדראון עולם את מי שהתכוון לטובת עצמו.

ומבאר ה'חידושי הרי"ם' - כי יתכן עוד לסלוח לאדם שאינו יכול להתגבר על יצרו ועל כבודו המדומה ושואף לגדולות, אבל לבעל מחלוקת לשם מחלוקת - שאין לו טובת הנאה מזה, אי אפשר לסלוח ויש לפרסם שמו לגנאי.

יט. מענין לענין, עובדא הוה לפני כחמשים שנה, ברב חשוב ומפורסם שלאחר עלותו לעלמא דקשוט לא הגיעו בניו לעמק השוה בענין ירושתו... ופנו ל'דין תורה'... לילה אחד הגיע הרב בחלום הלילה לידידו ורעו - אחד הרבנים החשובים, וכה אמר לו, בכל פעם שמזכירין את שמי ב'דין תורה' שבין בני, הריני נע ונד במקום מנוחתי, וביקש ממנו שיפנה אל בניו - שיזהרו מלהזכיר את שמו בכל מהלך הדין תורה. אין צריך לומר שלאחר ששמעו הבנים את דבר החלום השלימו ביניהם, והכל בא על מקומו בשלום.
כ. וכמשל שאמרו, כאשר בוערת האש בחתיכת עץ קטנה - גפרור, עדיין אפשר לכבותה בנפיחה אחת בפה, ותכבה מיד ובנקל, אבל אחר שכבר תבעיר ממנה אש גדולה תקשה מאד המלאכה לכבותה.

האש עד אברון^{יא}. וכמו שאמרו חז"ל בסנהדרין שהוא יוצא לשדות הסמוכים לו - כעין ניגרים (י) האי תיגרא דמיא לצנורא דבידקא דמיא, וצינורות קטנים, ואם אינו פותמו מיד, הולך וברש"י, לצנורא דבידקא - כשהנהר גדל פעמים ומרחיב ושוב אינו יכול לפותמו, וכמו שנאמר

כא. נוראות כתב הגה"ק רבי חיים פלאג'י זי"ע (רפואה וחיים פרק ה אות עו, תוספת חיים ע' לד) וז"ל. אני הגבר ראתה עיני מיום שעמדתי על דעתי, כי כל איש ואשה משפחה ומשפחה מדינה ומדינה, ועיר ועיר שהיו ביניהם מחלוקת, לא יצאו נקיים הב' כיתות, ונלקו בין בגופם בין בממונם רח"ל, ומי שיש לו דעת יעמיק מאד בזה ולעולם יהיה מוותר משלו בין בגופו בין בממונו בין בכבודו, ויראה שיצא הפסדו בשכרו בין בעוה"ז ובין בעוה"ב, כי היה אוהב שלום ורודף שלום ע"כ.

אגב אורחא קמ"ל, שב' הצדדים לא יצאו נקיים, כי כל הנוטל צד במחלוקת אף אם הוא צודק בדעתו, מ"מ מחלוקת הוא אש, וכל המכניס ידיו לאש אף בסיבה צודקת ונכונה הרי הוא נכוה בידיו... הנה איתא בגמרא (כתובות סב:) מעשה ברבי רחומי שעסק בתורה במשך כל השנה בישיבתו של רבא, ורק בעיו"כ היה חוזר לביתו, פ"א שקע בתלמודו ושכח שעיו"כ היום ולא חזר לביתו, באותה שעה ישבה האשה והמתינה בביתה, משראתה כי לא בא הזילה דמעיה, ובאותו זמן ישב הבעל על הגג ונפל הגג מתחתיו ומת. וידועה הקושיא, וכי כך עדיף היה להיא מסכנה שימות בעלה הגדול, ומעתה לא תראה אותו לא בעיו"כ וגם לעולמים לא תראהו - עד תחיית המתים. ותירץ הגאון רבי חיים שמואלביץ זצ"ל שמחלוקת היא 'מציאות' של אש... כל הנוגע באש נכוה, ואין הדבר תלוי אם הנרדף רוצה בנקמת הרודף או לאו.

באחרית ימיו של הרה"ק המהרי"ד מבעלזא זי"ע נחלשו כוחותיו וכמעט שלא נשמע קולו ב'דברי תורה' שאמר בשולחנו הטהור, רק אותם שישבו בראשונה זכו לשמוע דברות קדשו. אחד האברכים שחשקה נפשו לזכות לשמוע 'דברי אלוקים חיים', הקדים לבוא כב' שעות לפני עריכת השולחן, נחבא מתחת לכסאו של הרבי, וכך קיווה לשמוע את דברי הרבי. אך, כרגעים אחדים לפני כניסת הרבי לעריכת השולחן הבחינו המשמשים בקודש שיושב לו אברך כשהוא 'מצטמק ויפה לו' תחת הכסא, והחלו לדחפו ולמשוך אותו ממקומו, ותרב המהומה עד שהאברך נעץ את שיניו באצבעותיו של אחד הגבאים ונשכו, הגבאי החל לצעוק, ובתוך כך הופיע הרבי. הרבי ששמע את הסערה הגדולה בירר מה היה, כשמעו את דבר המעשה קרא לאברך ואמר, אכן, עפ"י האמת הצדק עמר... אך קבלה קיבלתי מאבותי הק' שיהודי ניכר דייקא בזמן שהוא צודק, והיינו שאז ניתן לעמוד על טיבו, אם הוא מוותר על אף שהצדק עמו, או שיעשה מעשים אשר לא יעשו כנשיכת אצבעו של הגבאי.

ועל כגון דא היה הגה"ק רבי ישראל סלנטער צדוק"ל נוהג להגיד, שעל היהודי להשתדל להישאר צודק אף לאחר זמן...

מעשה שהיה בשנים קדמוניות בעיירה 'קשעפיץ' הסמוכה לצ'נסטחוב בפולין, שהוצרכו למנות 'שוחט' חדש, וחיפשו אחר איש ירא אלוקים, משמצאו שניים הראויים לאותה איצטלא פנו לערוך 'בחירות', שני שוחטים הללו היו רעים אהובים שחיו בשלום ובשלווה, אך מטבע הדברים נעשה בעיירה 'ששון ושמחה' סביבם, הללו מצדדים בעד הראשון, וחלקם בעד השני, עד שנהפכה כל העיירה לאש להבה.

אחד מהשוחטים היה ממקורביו של הרה"ק ה'שפתי צדיק' מפילץ זי"ע, ושלח אליו טעלעגראם (מברק) שיתן לו עצה ותושיה כדת מה לעשות, שלח לו השפתי צדיק לאמר מחלוקת היא אש ומאש בורחים, שא רגליך והימלט מן המקום אשר אתה שמה, לדאבון לב הגיע מכתב התשובה לידי אחד שצייד בעדו, ולא חפץ שיברח הלה מהעיירה, על כן לא מסר לו את דברי הרבי, וממילא נשאר השוחט בעיירה, כעבור שבוע גוע השוחט ומת, ולאחריו מתו עוד כמה ממחררי הרבי, ויהי הדבר לחרדת אלוקים, ומספרים

שעד כמה דורות היה קשה לבני משפחת השוחט למחול ל'דיד' זה, שלא מסר לאבי משפחתם את דבריו הנחרצים של הרבי, וגרם לסילוקו מהאי עלמא.

כעין זה מסופר על הגה"ק החפץ חיים זי"ע, שבעת שהתעוררה מריבה ומחלוקת בעירו ראדין, אם לא הצליח להשקיטה היה עוזב את העיירה למשך שבועות מספר עד שוך חמת המחלוקת, בכדי לא להימצא ח"ו אפילו בקרבת מקום של בעלי הריב.

סיפר אחד ממקורביו של מרן הגרש"ז אויערבאך זצ"ל, לפני שנים רבות נזדמנתי לביתו של הגרש"ז"א, ולנגד עיני נגלה מראה מחריד - קבוצת אברכים גוערים בכבוד הרב ומטיחים בו בעזות מצח (באותו זמן פירסם הרב הצעה להקל בנושא מסויים והיו שיצאו חוצץ כנגד קולא זאת - ואף הוא עצמו לא הציע זאת אלא בתורת 'הצעה' ולא הורה כן למעשה), והיה הגרש"ז"א יושב ושומע דבריהם בקור רוח ובפנים שוחקות כאילו לא היה כאן כלל דיבורים נוקבים כנגדו... אחר שיצאו האברכים מביתו שאלתיו, 'למדנו רבינו', מאין לכם כוחות ותעצומות הנפש כגון דא, השיב לי הרב בנועם שיחו כהרגלו, אספר לך מעשה שאירע בימי נעוטי בשכונת 'שערי חסד' בה גדלתי (עד סוף ימיו) וממנה תבין דעת.

ביום מן הימים באה הבשורה לתושבי השכונה שהגאון רבי אהרן כהן זצ"ל חתנו של החפץ חיים זצ"ל עלה להשתקע בארץ הקודש, והנה הוא קובע מקום מגוריו בשכונתנו. הדבר עורר התרגשות גדולה בקרב הצבור, ומיד הכינו לכבודו דירה ראויה לשמה, ואף כל חפצו וצרכיו העמידו לרשותו למען יוכל לשבת על התורה ועל העבודה בנחת, ואכן, רבי אהרן קבע מושבו בדירה זאת ותירב השמחה ב'שערי חסד'. עברו כמה חדשים והנה 'הילד איננו' - רבי אהרן נעלם מעיני כל, מקומו בבית הכנסת נפקד, ואף ברחובות העיר לא ראוהו. משעברו כך כמה ימים החליטו 'טובי הקהל' ללכת אחריו ולחפשו, תחילה ניגשו לביתו נקשו על שעריו, אך 'אין קול ואין עונה', מכיוון שכן ניסו לפתוח את הדלת והנה היא נפתחת... והבית ריקם מתושביו וחפציו. אף השכנים לא ידעו מאומה מפשר התעלומה, בלית ברירה הוכרז בבית הכנסת שכל היודע אודות רבי אהרן יבוא ויודיע. עד שנגלה עליהם זקן אחד וסיפר כמסיח לפי תומו שראה את רבי אהרן יוצא מן השכונה לפני כשבוע עם כל מטלטליו בעגלה לעבר העיר יפו... הדבר יצא מפי הזקן לפני העם מלאו תמיהה ופליאה על מה ולמה עשה רבי אהרן כדבר הזה (והרי כל מחסורו מילאנו בשלימות). שיגרו בני השכונה משלחת ליפו לביתו של רבי אהרן, והוא קיבלם בסבר פנים יפות כשהוא מודה להם על כל החסדים שגמלו עמו... ובנוגע לעזיבתו בפתע פתאום - מבלי להודיע מאומה סיפר להם דברים כהויתן.

כשבאתי להיפרד מחותני לרגל עלותי לארץ ישראל, העליתי לפניו שאלתי 'איה אקבע מקום מושבי בירושלים או בצפת, או שמא בחברון או ביפו', השיב לי חותני, אין כל כך נפק"מ היכן תדור, אך זאת אבקשך, אנא, הבטח לי בתקיעת כף, 'ממקום של מחלוקת - ברח במהירות'... לעולם אל תציג את כף רגלך במקום שיש בו מחלוקת, ואם ח"ו נקלעת למקום כזה, שא רגלך וברח משם... ואכן, כפי בקשתו הבטחתי כן לחותני בתקיעת כף ונפרדתי ממנו מתוך התרגשות עצומה ודמעות.

המשיך רבי אהרן, לאחרונה נתעוררה מחלוקת בשכונתכם 'שערי חסד' אודות ה'גבאות' בביהכ"נ, ומכיוון שכה חמור היה הדבר בעיני חותני עד שנטל ממני 'תקיעת כף' על כך, נאלצתי לעזוב את המקום במהירות עצומה, ואפילו לשהות כדי פרידה מבני השכונה לא היה סיפק בידי. המשיך הגרש"ז"א, כשחזרו בני המשלחת סיפרו לכל את תשובתו של רבי אהרן, ומכיוון שהייתי אז נער צעיר לימים עשו עלי הדברים רושם כביר למאד, והחלטתי בהחלטה חזקה, שלעולם לא אתקרב לענין שיש בו מחלוקת. מעתה תבין היאך שתקתי לאברכים אלו שגערו בי ותקפו אותי, כי קבלה בידי משנות קדם (וכבר הורגלתי בזה) שלא להגדר אחר 'וויכוחים' (שלום רב פ"ע, מפי בעל המעשה).

הגאון גאב"ד פוניבז' זצ"ל היה פעם בענגלאנד (אנגליה) לצורך עניני ישיבתו הרמה. בהיותו שם פגע בו

(משלי יז יד) 'פוטרו מים ראשית מדון ולפני התגלע הריב נפוש', כלומר ראשית מדון ומריבה דומה לפתיחת צינור המים – שאם לא יעצור אותו מבעוד מועד, לא יוכל לסתמו יותר. וכן היא מציאות הדברים במחלוקת הנמשכת לפעמים ימים ושנים רבות – כשכבר כמעט נשכחה סיבת המחלוקת, ועדיין האש בוערת¹¹.

וממשיך השל"ה, על כן מי שמצפה להיות זוכה לראות פני שכניה, ירוץ ויברח מזוהמת הנחש, וירחיק ממחלוקת אפילו ממיעוט קמא. ומה לי להאריך בגנות המחלוקת, כי כל הספרים מלאים מזה. נקוט האי כללא בידך, כי עוון המחלוקת יותר קשה מעוון עבודת כוכבים כמו שמצינו באחאב ושאל¹². ומוסיף שם (באות טו)

מאן דהו בצורה נוראה ואימה, בחוצפה גדולה ובזיון מחריד. רבני המקום רצו לערוך בו שפטים, אך הוא ז"ל עיכב בעדם בכל כוחו, ולתמיהת הרבנים ששאלוהו, לזאת נסכים שמרוב ענווה מוחל הרב על כבודו, אבל זאת לא נבין מדוע 'בנפשו' הדבר שאף אנו לא נמחה על כבוד התורה שנתבזה כל כך. אמר להם הרב, הגאון ה'חפץ חיים' אמר לי אתה תהיה איש מצליח בכל אשר תפנה ותעשה, בכל דבר חוץ מב'מחלוקת', כי בזה לעולם לא תראה הצלחה, ובשום אופן לא תצליח ע"י (שם מתוך הרב מפוניבו).

כב. ומוסיף השל"ה, וז"ל. ושמעתי משארי הגאון המופלג כבוד מוהר"ר פינחס סג"ל ז"ל, כי דבר זה מרומז באותיות של תיבת מחלוקת. כיצד, האות מ - סתומה וסגורה מכל צדדיה לבד פתח קטן מלמטה, וכך הוא תחילת המחלוקת, מתחלת מאיזה דבר שטות קטן – באופן קטן. אחר כך מתרחב הפתח לכל רוחב האות כמו פתחה של ח למטה, ומשם תתלהב אש המחלוקת עד למעלה זהו אות ל, שגגו כמגדל הפורח למעלה למעלה, משם תמשיך האש הבווערת לירד למטה עד התהום, כרגלה של האות ק. ולאחר שכבר היא ברום הרקיע ובעומק האדמה, תגיע להיות כהאות ת אשר עומדת היטב על שני רגליים, כך תמשך המחלוקת למשך זמן גדול, ואות ו המפסיק, זה משענת המטה אשר בידו להחזיק המחלוקת – היינו כי כל המחלוקת נבנית על איזה דמיון שפלוני עשה וכו'. אבל זה המטה נתהפך לנחש, עכ"ל.

כג. דברים נוראים כתב ב'ליקוטי חבר בן חיים' (ריש פרשת כי תשא) בשם רבו ה'חתם סופר' זי"ע, דלכאורה צריך ביאור האיך עשה אהרן את העגל מחשש שמא יהרגוהו בני ישראל – הרי ע"ז היא ביהרג ולא יעבור, אלא כי אהרן הבין שאף אם יעמוד כנגדם והם יהרגוהו עדיין תשרור ביניהם מחלוקת עזה, כי כל אחד הציע עצות ורעיונות כדת מה לעשות אחר ש'מת משה', ויהיה חרב איש באחיו אף אם יבא משה ביום המחרת, כי במקום מחלוקת גם משה לא יועיל, וכמו שכתב רש"י (במדבר טז ד) במחלקותו של קרח 'נתרשלו ידיו'. על כן נתרצה להם ועשה בעצמו העגל, כדי שתשרור ביניהם שלום ושלוחה, ואז בבוא משה ביום המחרת, ויהיה שלום ביניהם, ברגע אחת יבער הרע מקרבם. ואכן כך הוה - 'ויקח העגל וישרפו באש ויטחן עד אשר דק' ואין פוצה פה ומצפצף, נמצא כי אהרן בחר להיות סניף לע"ז לפנים - למען לא יתרבה מחלוקת בישראל', ואכן, השי"ת הבוחן כליות ולב וידע כי ב'מסירות נפשו' עשה כל זה, מחמת כן בחר בו להיות 'כהן' גדול', וזהו שאמרו לו בהקים את המשכן כשנרתע לאחוריו על שראה דמות עגל על המזבח, א"ל הקב"ה – למה אתה בוש לכך נבחרת – על שבחרת להצילם ממחלוקת על ידי עשיית העגל.

כעין זה מצינו ב'שבט מוסר' (פלי"ז כב) שלמחרת יום המחלוקת של קרח עם משה לא ירד המן, אף שביום שחטאו בעגל איתא במדרש (שמור"ר מא א) שירד המן, והיינו שמחלוקת גרועה מע"ז.

וכך הביא בשו"ת אפרקסתא דעניא (ח"א סי' קס"ה ד"ה ולענין) ... וכן תורה א' העתיק לי מס' אחד מעשה שהי' בעיר קעמפנא, שבא לשם חזן א' רשע והעם בחרו בו, והאב"ד הגאון ר' יוסף שמואל ז"ל צווח ככרוכיא ונעשה מחלוקת והתייעץ הגאון ז"ל עם הגה"צ ר' יוסף מפוזנא ז"ל, וכתב בזה"ל, שמעון זה (כך

איתא במשנה (אבות א יב) הוי מתלמידיו של אהרן - אוהב שלום ורודף שלום, ומצינו לרמב"ן בפרשתו בפסוק (טו ד) 'וישמע משה ויפול על פניו'. ומבאר הרמב"ן מדוע נכתב בלשון יחיד - ויפול על פניו - ולא ויפלו משה ואהרן, כי אהרן בקדושתו לא ענה דבר בכל המחלוקת הזו, והחריש במודה שאכן צדקו טענותיו של קרח, וראוי קרח לשמש ככה"ג יותר ממנו, ומה שהוא עומד ומשמש ככהן גדול אינו אלא כי שומע הוא לקולו משה ומקיים גזירת מלך. וזהו הוי מתלמידיו של אהרן, רדוף אחר השלום וותר על שלך, כי אין אדם המוותר משלו ומפסיד^{יב}.

ובודאי הגרוע שבישראל היה מוסר נפשו למיתה בכדי שלא לעבוד עבודת כוכבים, ואיך לא ימסור נפשו לעצור את עצמו מלעשות מחלוקת שהיא קשה מעבודת כוכבים, עכ"ל (כשינוי קצת).

בולם פיו - חוסך מעצמו מאה דינים

השומע חרפתו ושותק, ונמנע מלפתוח במערכה, עליו אמרו בנמרא (שם) 'טוביה (אשרי מו) דשמע ואדיש, חלפיה בישתיה מאה'. וברש"י, אשריו ששומע חרפתו ושותק ומרגיל בכך, כי בשתיקתו חסך מעצמו מאה רעות שהיו באות עליו על ידי התגר, עכ"ל^{יד}.

שמו של אותו חזן) דורש כל אתין שבתורה, את החזיר וכו', וכשבא לאת ה' אלוקיך תירא פירש (כלומר שרוח הוא מלהיות ירא שמים). והשיב לו הגה"צ הנ"ל, מוטב להעמיד צלם בהיכל מלהחזיק במחלוקת. כד. פעמים שהאדם נכנס לבית המדרש, לכולל, או למקום עבודת הכפיים, ובא אליו מאן דהו, ובטרם יפצה פיו הרי הוא 'שוטף' אותו בקיתון של רותחים וצוננים גם יחד, וזה הראשון עומד ומשיב לו מנה אחת אפיים, וההמשך... ידוע לכל. מדוע לא יבין ש'סך הכל' פלוני זה צרה לו בביתו, וחיפש ומצא בו 'מקום' ראוי ומתאים ל'שפוך את נפשו', אבל אין 'פיו ולבו שווין' כלל, כי אין כוונתו לדיבורים שאמר לך אלא לזעוק מעמקי לבו - בצרה גדולה אני... ומה לך כי תענה לו ותערוך עמו וויכוחים, והרי אינו רוצה ממך מאומה אלא לפרוק את נפשו הדוויה.

וכמשל הידוע ביהודי שהשתתף בהלווית המת בעי"ת נ"י. ובכה בכי תמרורים, בני המשפחה שלא הכירוהו ניגשו אליו ושאלוהו מה לך ולאבינו, שמא קרוב משפחתנו אתה ולא ידענו עד כה, ענה היהודי, מדרי ארה"ק אנכי ובאתי הנה לזכות את בני ארה"ב להשתתף בהוצאות המרובות של נישואי בני הקריבים ובאים... היום בבקרו של יום השכמתי קום ונבהלתי לראות שכל המעות נגנבו, וכבר עלו הדמעות בעיני, אלא שבושתי וגם נכלמתי לבכות וליילל ברחובה של עיר, על כן באתי הנה - למקום אבל ומספד וכאן לא אתבייש מאדם... כי 'בתוך רבים תבכה נפשי', אבל לא על מתכם אני בוכה, אלא על כספי וזהבי שאבד...

איש יהודי מבני ירושלים בדור הקודם הוציא לאור קונטרס חידושים ובתוך הדברים הביא חידוש של הגאון רבי איסר זלמן מלצר זצ"ל והפריכו מכל וכל, והיו הדברים ניכרים שחיפש להוכיח שטעה רא"ז ואינו מבין דרך הלימוד מהו. באותה שעה נכנס אחד מתלמידיו לרא"ז וביקש לצאת במחאה גדולה ולהגן על כבודה של תורה. אך רא"ז מנע ממנו עשות כן, וביישוב הדעת אמר לו, הרי יהודי זה לב נשבר לו ואיש מסכן הוא, ואם הוא מוצא פורקן מסאת יגונו במה שהוא מפרסם דברים כנגדי ומוציאני ללעג וקלס ירווח לו ויונעם לו, אך חלילה מלהכאיב ללבו יותר.

כה. הגאון רבי מאיר אריק זצ"ל פירש בלשון הכתוב (טו יא) 'ואהרן מה הוא כי תלינו עליו', שהנה איתא בגמ' (עירובין סה:): בשלשה דברים אדם ניכר בכוסו ובכיסו ובכעסו, ואמר משה לקרח אם ברצונם להכיר בטבעו של אהרן מה הוא, הרי אין בידכם אלא כי תלינו עליו - לנסותו בנסיון הכעס, כי בכוסו אי אפשר שהרי כהן אסור בשתיית יין, אף בכיסו לא שייך לבדקו שהרי אמרו (יומא ח.) 'גדלוהו משל אחיו' נמצא

היתה לו במה שהלך לדתן ולאבירם הרשעים - אשר חרפוהו ולא רצו לבא אצלו, ולא די ששתק להם, אלא השפיל עצמו אליהם והלך אצלם, ועליהם נאמר לפני שבר גאון (משלי טו יח), ועל משה נאמר (משלי יח יב) 'ולפני כבוד ענוה', שהרי הם נבלעו חיים שאולה, לעומתו 'קימה הייתה לו' למשה רבינו - שזכה לכבוד וגדולה ומדריגות רמות יי.

ולהדיא איתא ברמב"ם (דעות ז ז) '...אלא ראוי לו לאדם להיות מעביר על מדותיו על כל

אין לשער ואין לתאר גדולתו ומעלתו של האדם כשעוצר בעצמו שלא להשיב במלחמה שערה נגד המריבים עמו. וכדברי ה'אור החיים' הק' בפסוק (טו כה) 'ויקם משה וילך אל דתן ואבירם', לכאורה קשה מדוע אמרה תורה 'ויקם' משה, ואם להודיע שהיה יושב עד עתה - מה יצא לנו מהודעה זו, אכן, ירצה ע"ד אומרו (משלי טו) לפני שבר גאון ולפני כבוד ענוה, והיינו שההכנעה ושפלות עצמו היא היא גדולתו של אדם, וכך איתא במדרש (שמו"ר מה) השפלותי - הגבהתי, ולזה אמר ויקם משה - כלומר, קימה

שהכה"ג עשיר גדול הוא. אין בידכם לנסותו אלא 'כי תלינו' והיינו בכעסו. (הגר"ש וואנזער זצוק"ל בשם מורו הגר"מ שפירא ששמע מר"מ אריק, הובא ביטל תרה החדש' קרח).

כו. . מרגלא בפומיה דהרה"ק מהר"א מבעלזא זי"ע 'א איד טאר נישט אויספירן' (אסור ליהודי לחשוב שהכל צריך להתנהל כפי רצונו ומחשבתו), אלא יהא האדם וותרן - נח לשמים ונח לבריות.

מעשה באברך מחסידיו של הרה"ק מהר"א מבעלזא זי"ע, שהגיע לשהות בצל רבו ביום הקדוש, מיד כשפנה יום קיבל האברך טעלעגראם (מברק) שעליו לשוב תכף לביתו, האברך לא ידע כדת מה לעשות בזו השעה, כי ליסע מבלי לקבל ברכת הדרך מהרבי לא יתכן כלל, לאידך הרי היה המנהג בבעלזא עוד מימות הרה"ק מהרי"ד זי"ע שאין נותנים שלום עד לאחר ההבדלה. האברך פנה אל בנו של המהר"א - הרה"ק רבי משה זי"ע הי"ד, ושטח בפניו את ספיקותיו, הראה לו ר' משה את המקום אשר הרבי עתיד לעבור שם, ואמר לו כשיעבור הרבי כאן, גש נא אליו, ותשאל אותו מה לעשות במצב כזה, וכן עשה. שמע הרבי את דבריו, והחל אומר לו, אכן, לא אוכל לתת לך ברכת פרידה שהרי אבי הקדוש נהג שלא לתת שלום קודם 'המבדיל טיש' (עריכת השולחן במוצאי יום"כ), אבל הרי 'א איד טאר דאך נישט אויספירן' (אסור ליהודי שתהא מילתו אחרונה קובעת) ועלי לתת לך שלום. כך דן עם עצמו כמה פעמים... עד שהכריע - 'א איד טאר נישט אויספירן', והושיט לו את ידיו בברכת שלום. לדידן ייאמר ללמוד מצדיק זה להיות נכנע איש לרעהו, לחיות בשלום ושלוה על מי מנוחות.

מסופר על הרה"ק הדברי יואל מסאטמאר זי"ע שפעם ערכו לכבודו שבת התוועדות בעיר וויליאמסבורג, העסקנים השקיעו בשבת זו דמים תרתי משמע, ואכן, אלפי חסידים באו לשבות בצילו הקדוש והטהור של הרבי, ולהשתתף עמו בתפילות השב"ק ועריכת השולחנות, אך לבסוף לא יצא הרבי אל עריכת השולחן, ונתברר שסיבת הדבר היה מכיוון שהרבנית ביקשה מעמו שיסעד סעודת השבת בחיק המשפחה, במוצאי מנוחה שאלו בכאב מקורבו הרה"ח רבי יוסל אשכנזי ז"ל, האם תדיר צריך לילך אחר החלטותיה של הרבנית - כאומר, הרי כל כך השקיעו כאן בשבת זו ולבסוף לא יצא הרבי...ויען הרבי ויאמר, יש לי בקבלה מאבותי, שבשלום בית, המוותר הוא המנצח באמת.

כך מעיד הרמב"ם זי"ע על עצמו (בתשובותיו, אגרת לרבי יוסף בן יהודה בד"ה ואני מאמת) ואני לא אנצח לעצמי. כי כבוד נפשי ומעלת מידותי אצלי יותר כבוד משאנצח הכסילים בלשוני ובדיבורי. והיינו כי אין כבודו של אדם נמדד בנצחוננו על חברו, ואדרבה הוותרנות היא היא כבודו.

דברי העולם שהכל אצל המבינים דברי הכל והבאי ואיני כדי לנקום עליהם¹².

כי גדול כוחה של מחלוקת להעביר את האדם מדעתו לגמרי...

ולא זו בלבד שהמחלוקת תסמא עיני האדם, אלא היא מעוותת את שכלו וראייתו – לראות את פני הדברים כפי רצונו ולא כפי האמת. וכמו שמבאר הרה"ק רבי העניך מאלכסנדר זי"ע (חשבה לטובה בפרשתו) בשם הרה"ק מפשיסחא זי"ע, כי תמיהה גדולה היא האיך טען קרח על משה מדוע תתנשא (טו ג), הרי דייקא במידה זו שבחתו התורה להדיא – 'והאיש משה עניו מאד מכל האדם אשר על פני האדמה' (במדבר יב ג). אלא, כי זהו כוחה הנורא של הגאווה ומחלוקת שמסמא עיני האדם, עד שקרח חשב שהוא משה, ועליו עצמו אמרה תורה 'והאיש משה עניו מאד'¹³, [בחשבו כי 'משה' הנאמר בפסוק קאי עליו, כי הוא התלמיד חכם, ע"ד אומרם 'משה שפיר קאמרת' (שבת קא ועוד)].

ובכלל, כל מחלוקת באה אך ורק מחמת שהאדם שקוע בתוך עצמו, ואינו רואה לנגד עיניו אלא 'צד' אחד. מדוע לא יבין שיש

יעוור עיני חכמים - המחלוקת מעוותת עיני האדם בפרשתן (יז ו) 'וילונו כל עדת בני ישראל ממחרת על משה ועל אהרן לאמר אתם המיתם את עם ה'". וכבר תמהו המפרשים, היאך יתכן כדבר הזה, שאך אתמול ראו הכל שברא ה' בריאה חדשה והאדמה בלעה את כל המתלוננים על משה, ומיד למחרת שוב 'וילונו כל עדת בני ישראל'.

ותירץ הרה"ק 'הבית ישראל' זי"ע בשם אביו הרה"ק האמרי אמת זי"ע, דאיתא בגמרא (סנהדרין קי): 'אמר רב יוחנן, קרח לא מן הבלועים ולא מן השרופין, פי' שלא נבלע בארץ עם עדתו, וגם לא נשרף באכול האש את מקריבי הקטורת, וברש"י, אלא במגיפה מת, והיינו שמת רק למחרת ההוא יומא. נמצא שבבקריו של יום עדיין היה קרח בחיים, והוא זה שליבה את אש המחלוקת בשנית – שיתלוננו העם על משה - אתם המיתם את עם ה', אף שכבר ראו הכל כי הצדק עם משה ואהרן ית.

כז. איתא בגמרא (סנהדרין קט): און בן פלת אשתו הצילתו, שכך אמרה לו, מאי נפקא מינה לך, אם אהרן כה"ג אתה תלמידו ואם קרח כה"ג אתה תלמידו, ועליה נאמר (משלי יד א) 'חכמת נשים בנתה ביתה' (במד"ר יח ב). והתמיהה ידועה, וכי חכמה גדולה יש בדבריה, והרי לא אמרה אלא דברי פשוטים בתכלית ההבנה. וביאר הגאון רבי חיים שמואלביץ זצ"ל כי אכן, זכירת דברים 'פשוטים' בשעה שבוערת אש המחלוקת - 'חכמה' גדולה היא, והיא היא תבנה הבית.

וכל איש ואיש ילמד מכאן לזכור את הדברים הברורים לו בכל עת... ומשום מה בהגיעו לשעת מעשה – בעת התלקח האש פרחו כל ידיעותיו כלא היו... מה יעשה האדם ויחיה, יתעלה מעל 'רגש' לבו הבווער בקרבו ב'רגשות' כלימה או כעס וכדו', ויתבונן ב'דעתו' מה יעלה בסופו של ריב ומדנים, וימצא שההפסד מרובה על הרווח הנדמה.

כח. והרי הוא נדמה למי ששובש בתי עיניים הצבועים בצבע הירוק – שהוא רואה את כל העולם בצבע ירוק ככרתי, אפילו מה שלא מתקרב להיות כירוק ככהוא זה, והנמשל מובן...

כט. הנה ידוע מאמר חז"ל (יומא עה.) שקירוב מקום נפילת המן היה תלוי במעשי האדם וצדקותו. אם כן, וודאי שה'מן' של קורח היה יורד לו בסמוך לפתח ביתו ממש, שהרי 'מטועני הארון היה', ואילו למחרת יום מחלוקתו עם משה וודאי לא מצא את המן בקרוב כ"כ, והיאך לא שם על לבו שחטא וטעה טעות חמורה במה שנחלק עם משה, אלא מכאן, שהשקוע בתוככי המחלוקת יראה בכל דבר רק את צידו, וממילא אדרבה – כראות קרח שהמן מרוחק מאתו, הבין שכך עלתה בידו רק מחמת שלא ליבה מספיק את האש כנגד משה עד לשמים, ועליו לשוב בתשובה – לחזק המחלוקת.

- לחשוב כי רק דעתו 'דעה' היא, ומה ראה לחלק את תיבת 'פקח' לחצאין ונשאר רק מנין 'צד' אחד (הרה"ק מראפשיץ ז"ע, הובא ב'חמדה גנוזה' להרה"ק רבי סיני מז'מיגרד זי"ע במערכת ראפשיץ) ⁴².

בקהלם אל תחד כבודי - בגנות המחלוקת אפילו כשהיא לשם שמים

איתא במשנה (אבות ה' ז') 'כל מחלוקת שהיא לשם שמים סופה להתקיים ושאינה לשם שמים אין סופה להתקיים איזו היא מחלוקת שהיא לשם שמים זו מחלוקת הלל ושמאי ושאינה לשם שמים זו מחלוקת קרח וכל עדתו' ⁴³ אמנם, עלינו להיזהר ולהישמר עד מאד שלא להיגרר למחלוקת, אפילו

עוד צד ועוד דעת הרואה את פני הדברים באופן אחר. ובוזה יתבארו דברי רש"י בריש הפרשה, 'ויקח קרח - לקח את עצמו לצד אחד להיות נחלק... נחלק משאר העדה להחזיק במחלוקת', והיינו שלא ראה לנגד עיניו כי אם צד אחד וזה גרם לכל המחלוקת?.

ובזה יתבארו גם דברי רש"י בהמשך הדברים (טו ז, מדברי ילקו"ש קרח תשנ) וקרח שפקח היה מה ראה לשטות זו, כי פעמיים צד עולים בגמטריא קפח - אותיות פקח, והיינו כי מדרכו של פקח להבין שיש כאן שני צדדים למטבע ויש כאן 'פעמיים צד'. ולכן שאלו, 'וקרח שפקח היה' מה ראה לשטות זה

5. משל נפלא הביא רב האי גאון (בתשו' סי' י"ג), מעשה בשועל שבא עליו הארי לאכלו - כי היה הארי רעב מאד, התחכם השועל ואמר לו - מה כבר תשביע נפשך מבריה קטנה כמוני, יבוא נא המלך אחרי, ואראה לו אדם שמן שאם תטרפנו ותאכלנו תשבע בטוב נפשך, והיה שם בור מכוסה (בכיסוי שאינו חזק) ואדם כזה ישב מאחוריו, אמר לו הארי מתיירא אני מתפילתו של זה שלא אהיה ניזוק מאכילתי אותו, אמר לו השועל, אל ירך לבב המלך, כי לא לך ולא לבנך יגיע ההיזק מתפילתו של האיש הלזה, רק לבן בנך. השבע עכשיו רעבונך, ועד שיגיע העונש על בן בנך יש עדיין זמן רב, נתפתה הארי והחל להתקרב אל האיש, באותו רגע נפל הארי לתוך הבור עמוק עמוק מי ימצאנו, ויבוא השועל על שפת הבור והציץ לתוך הבור - לראות מה מצב רוחו של הארי, גער בו הארי, הלא אמרת לי שאין פורענות באה עלי, אלא על בן בני... אמר לו השועל, אכן, אמת דברתי ולא אחזור בי, אלא שנפילתך עתה לתוכי הבור, באה לך על עוון אבי אביך שאכל וטרף בני אדם... על זה נענשת כעת - כי אתה בן בנו, ובני בנים נענשים אצלכם על חטא אבי אבותם, נזדעק הארי, וכי כך הוא היושר, להענישני על חטא אבי אבותי, וכי 'אבות יאכלו בוסר ושיני רשעים תקהינה' (יחזקאל יח ב). אמר לו השועל ולמה לא חשבת כך מתחילה - כשהסכמת שבני בניך יענשו בעבורך, ומסיים רב האי גאון וכמה מיני מוסר יש במשל הזה. והיינו כי כשהיה האריה רעב בבולמוס רעבונו לא ראה לנגד עיניו שיש לו בכלל בני בנים, ורק כשקיבל מכתו, החל להתבונן מה רצה לעולל - לאכול איש תם וישר שלא נגע בו לרעה, ומה הוא רוצה ממנו.

וכך אמרי אינשי כי זה החילוק שבין האדם לבהמה, שניהם יחד רעבים ומחפשים אחר מאכל להשביע נפשם. אך בעוד שהאדם מבקש את לחמו בדרך טובה, הרי הבהמה ממחרת לרוץ ודורסת את כל אשר בדרכה, כי אין עיניה נשואות אלא למעט התבן לאכול ואינה רואה את כל הנקרה בדרכה. כן הוא בדבר המחלוקת שמי שמתנהג כ'אדם' הריהו מתנהל בדרך הישר והטוב ומתוך הבנה לשני הצדדים. ומנגד זה המעיד פניו כ'בהמה' אינו מביט אלא על צדו ועל צרכיו ואינו מביט כלל אל מה שהוא דורס בדרכו. לא. איתא בחיד"א (דבש לפי מערכת ק' אות כז) בשם המהר"י אייבשיץ ב'יערות דבש', 'פקח' הוא בגימטריא חצי 'שלום' (כי פעמיים פקח גמטריא שעי"ו - כתיבת שלום), וזה שתרגם אונקלוס 'ואיתפלגי' קרח, שחילק את השלום לשנים ועשה מחלוקת. והנה פעמיים 'פקח' עולה כמניין 'שלום', כי במחלוקת ששני הצדדים פיקחים יבין כל אחד לשיטתו של חברו, ועל ידי כן עד מהרה יבואו המה לשלום ושלווה. לב. רבים מקשים מדוע אמרו מחלוקת קרח ועדתו, הרי קרח חלק עם משה ולא עם עדתו, והיה לו

כשנראה לנו כי לשם שמים היא. כי מחלוקת שכל אחד מהצדדים בטוח בעצמו שכל כוונתו אינה אלא ליחדא שמו דקודשא בריך הוא ושכינתיה זה גרוע מכל – כמבואר ב'ערות דבש' (דרוש ה' לחודש אלול, באמצעו) שאי אפשר ליצר לפתות את הצדיקים לעשות מחלוקת, מה יעשה היצר – יגררם לתוך מחלוקת לשם שמים, ומשם יובילם לסתם מחלוקת.²¹

וכבר כתב הרה"ק בעל התניא זי"ע (אגרה"ק נו) וז"ל. כי אין שלום יוצא מתוך מריבה, ובפרט ממחלוקת לשם שמים, אשר רוב הצרות והתלאות הן ממחלוקת לשם שמים, הרחמן יצילנו ממנה.²²

איתא במדרש (בר"ר כב ז) בענין המחלוקת של קין והבל עד שסוף דבר קם איש באחיו ורצחו

לומר מחלוקת משה וקרח, כמו שאמר ברישא מחלוקת הלל ושמאי, ובספרי הקודש האריכו למענינתם, שלא הייתה כאן מחלוקת מב' הצדדים, כי משה רבינו לא חלק כלל עם קרח, רק הוא זה שחלק על משה, ע"כ לא אמרו מחלוקת משה וקרח.

הרה"ק רבי יהונתן אייבשיץ זי"ע כותב ב'ערות דבש' (דרוש ח' לט' אדר, בתחילתו), שבכל מחלוקת מפתה היצר את הצדדים כי כל מחלוקתם היא לשם שמים, וחלילה להם מלחשוב שמחלוקתם שלא לשם שמים. ובזה נותן ה'ערות דבש' סימן לדבר היאך ידע האדם האם כוונתו לשם ה', אם הם מחולקים אך ורק בנידון מחלוקתם, אבל זולתי זאת הרי הם אוהבים גמורים זה לזה – הרי יש כאן אות ומופת חותך שמחלוקתם לשם שמים... וכן מצינו (עיין יבמות טז) שבמשנה ב'אבות' אמרו 'איזהו מחלוקת לשם שמים זו מחלוקת הלל ושמאי – ומה מצאנו גבי בית הלל ובית שמאי, שאמרו בגמרא (יבמות יד:) ת"ש, אף על פי שנחלקו ב"ש וב"ה בהרבה מדיני קידושין ויבום, וכן נחלקו בצרת הבת, שלפי בית הלל בני בית שמאי ממזרים, ואפילו הכי לא נמנעו ב"ש מלישא נשים מבית הלל, ולא ב"ה מבית שמאי, ללמדך, שחיבה וריעות נוהגים זה בזה, לקיים מה שנאמר 'האמת והשלום אהבו'.

משמיה דהרה"ק הבני יששכר זי"ע נתנו סימן, שיבדוק עצמו האם בגשתו למצוה אחרת גם תתלהב נפשו באותה אש להבת שיש לו לענין המריבה, האם בוערת בו אש התלהבות גם לענין 'עטיפת הטלית ולבישת התפילין' באותה מידה של המחלוקת, ואם לא כן, סימן הוא שאין כוונתו במחלוקת לשם מעלה כלל וכלל – ולכך מצינו בקרח ועדתו שזלזלו במזוזה וציצית.

לג. נוראות מצינו בגמרא (חולין צא:), על הפסוק (בראשית כב ב) והנה מלאכי אלהים עולים ויורדים בו, עולין ומסתכלין בדיוקנו של מעלה – שהרי דמות דיוקנו של יעקב חקוקה בכסא הכבוד, ויורדין ומסתכלין בדיוקנו של מטה. ורצו המלאכים להרגו – מחמת קנאה (רש"י שם), מיד - והנה ה' נצב עליו. והמתבונן יתמה, הרי 'אין ביניהם לא קנאה ולא שנאה...' (עיי' שבת פט:), והיאך יתכן שהם 'קנאו' ביעקב, אלא ע"כ צריך לומר שקנאה זו – קנאה עלאית היתה – במה שאין לנו השגה, ואעפ"כ הביאתם קנאה זו עד כדי הרצון להרוג את יעקב כפשוטו בפועל ממש.

לד. הגה"ק רבי יצחק אלחנן ספעקטאר זצוק"ל ראה פעם איך שכמה אנשים יורים בפיהם חיצים ובליסטראות זה בזה אודות ענין של 'לשם שמים', נענה רבי יצחק אלחנן ואמר, שומע אני כאן שכל אחד מהם צועק מתוך מידות מושחתות אני... אני... ואין כאן כלל לשם שמים...

בדרך צחות היה הרה"ק רבי העניך מאלכסנדר זי"ע אומר, יעקב אבינו ביקש 'בסודם אל תבוא נפשי' כי פעמים הרבה יאמר הניצים, חולקים אנו בדברים העומדים ברומו של עולם – עפ"י תורת הסוד (ואין המחלוקת בדברים פשוטים). ועל זה ביקש יעקב אבינו בסודם אף במחלוקת זו שהיא עפ"י סוד אל תבוא נפשי איני רוצה כל חפץ בה.

גבולות חלק בעולמו - העובד את ה' באופן שהעמידו לו מן שמיא נחשב לו כעובד עבודת כה"ג לפני ולפנים

הנה כבר הקדמנו שאין לנו השגה במחלוקת זו של קרח ועדתו, אך התורה כתבה כל דבר המעשה ללמדנו בינה בדין, לדעת את הדרך נלך בה בכל עניני קנאה ומחלוקת, כי הקב"ה ברא עולמו, לא חסר בעולמו כלום וברא בו בריות טובות, ולכל בריה ובריה הועיד את תפקידה ושליחותה בעולם הזה, ועל כל אחד לעבוד את ה' על מקומו ומכונו, והאדם הפשוט הממלא את שליחותו בעולם חשוב הוא לפני בורא עולם כאדם הגדול בעבודתו הגדולה, וכך אמר הרה"ק רבי דוד מלעלוב זי"ע אם היה קרח יודע שאפשר לעבוד את ה' בהיותו תחת ה'פיעטליק' (תנור החימום בבחכ"ג וביהמ"ד, ולאחריו היו יושבים כל החלשים שבעם) ועבודתו תחשב כעבודת הכהן גדול בהכנסו לפני ולפנים לא היה מתחיל כלל וכלל במחלוקת, ומה שחלק על משה ואהרן היה רק מחמת שדימה בנפשו, שיש הפרש וחילוק בין עבודת הגדולים לעבודת הקטנים י"י.

יש שביארו מה שאמר משה לקרח (טו ה) בוקר יודע ה' - גבולות חלק ה' בעולמו, ובמדרש

נפש, וז"ל. 'על מה היו מדיינים, אמרו בואו ונחלוק את העולם, אחד נטל קרקעות ואחד נטל את המטלטלין. זה אמר, הארץ אשר אתה עומד עליה שלי היא (שהרי כל הקרקעות שלי). וזה אמר, הבגד אשר אתה לובש שלי הוא. זה אמר תפשוט (את הבגד), וזה אמר, פרח (באוויר). מתוך כך - ויהרגהו. רבי יהושע דסכנין בשם רבי לוי אמר, שניהם נטלו את הקרקעות ושניהם נטלו את המטלטלים, ועל מה היו מדיינים, אלא זה אמר, בתחומי בית המקדש נבנה, וזה אמר בתחומי. שנאמר, ויהי בהיותם ב'שדה', ואין שדה אלא בית המקדש, עכ"ל. וביארו בעלי המוסר, שאין כאן כל מחלוקת, כי באמת היה הסכסוך ביניהם על עניני רכוש וממון, זה נטל כל הקרקעות לעצמו וזה נטל כל המטלטלין לעצמו, ורצו לבלוע איש את רעהו בעודו בחיים, אלא שבפיהם אמרו שחולקים המה על מקום המקדש... (אף שאין לנו השגה בקדמונים אלו, מ"מ דברי המדרש באו ללמדנו יסוד גדול בפרשת המחלוקת), כי מאד מאד יש להתרחק מ'מחלוקת לשם שמים', כי אם יפושפש בעצמו היטב ימצא שמתחת ל'כבוד שמים' טמון 'כבוד עצמו', אלא שהיצר מצליח לבלבל את הילך מחשבתנו כרצונו ה"י.

מעשה שהיה בבית מדרשו של הגה"ק ה'נודע ביהודה' זי"ע, בשני תלמידים שהיו מתווכחים ביניהם אודות ביטוי שם ה', כיצד הוגים אותו עפ"י דקדוק (כי מדגישים את הדי' ויש מדגישים את הני'). והיו הללו מריבים זה בזה בקול גדול. אמר להם הנוב"י, הנה אמרו חז"ל 'שמי שנכתב בקדושה ימחה על המים', ומכאן, שאין כדאי שמו של הקב"ה לעורר מריבה כזאת.

מענין לענין, כבר אמרו - 'ולא תתורו אחרי לבבכם' (במדבר טו לט) אל תתירו לעצמכם מצוות חדשות אשר לבכם נוטה להתירו אחרי קנאת ושנאת הלב, כגון את פלוני מצוה לקבור, ואת אלמוני מצוה לבייש וכו' וכו'... (כעיי"ז ביהעמק דבר' להנצי"ב).

לה. אמנם, הנבחר לגדולה אין לו במה להתגאות מכמה טעמים. א. כי מי אמר לו שהוא גורם נחת רוח לבורא עולם יותר מהאיש הפשוט. ב. כמו שאמר הרה"ק רבי צבי הירש מזידיטשוב זי"ע על הפסוק בפרשתן (יח כז) 'ונחשב לכם תרומתכם כדגן מן הגורן וכמלאה מן היקב'. כי כמו שחלק התבואה הנבחרת להיות קדושה בקדושת תרומה לא תתגאה על חברותיה שנשארו חולין, אחר שיודעת כי לא מחמת שום יחוס וחשיבות בעצמותה נתקדשה בקדושת תרומה, כך לדידן - ונחשב לכם תרומתכם, שיהיה חשוב בעיניו ההתרוממות מעל אחרים אם בתורה אם בעבודה, כאותה תרומה של דגן מן הגורן וכמלאה מן היקב, כי גם זה אינו אלא כי בו בחר ה' ולא מחמת איזה מעלה, רק כי כך עלה ברצונו הפשוט.

שלא תעלה קנאת אדם עלי – הקנאה מוציאה את האדם מן העולם

אמרו חז"ל (רבה, ריש הפרשה והובא ברש"י) 'מה ראה קרח לחלוק עם משה, נתקנא על נשיאותו של אליצפן...! והיינו ששורש מחלוקת זו באה מ'קנאה'י, ונכתבה לדורות ללמדנו להתרחק מהקנאה עד קצה האחרון, כי רבים חללים הפילה, ובפירושו אמרו לנו חז"ל (אבות ד כא) 'הקנאה התאוה והכבוד מוציאין את האדם מן העולם'. הן בגשמיות ואף גם ברוחניות, כי הקנאה תאכל כל חלקה טובה.י.

(תנחומא ה, הובא ברש"י טו ה) א"ל משה גבולות חלק הקב"ה בעולמו, יכולים אתם להפוך בקר לערב בן תוכלו לבטל את זו שנאמר (בראשית א) 'ויהי ערב ויהי בוקר ויבדל' כך (דה"י א כג) 'ויבדל אהרן להקדישו'. וביאורו, כי כמו שהערב משמש ב'חושך יכסה ארץ' והבוקר יאיר לכל, ואין אחד מהם חותר להחליף ולשנות תפקידו, כך קבלו עליכם לשמוח כל אחד בתפקידו ושליחותו כי 'גבולות חלק ה' בעולמו' והעובד את ה' ממקומו ומעמדו לפי השגתו, נחשב כגדול שבגדולים בלא שום הבדל וחילוקי.

לו. כיו"ב מבאר הרה"ק ה'ערוגת הבושם' זי"ע (חיי שרה) ובתנ"ד האריך בלשונו, ומזה נקח מוסר שאל יתרעם האדם לאמר מפני מה נשתנית שאי אפשר לי להיות מיושבי ביהמ"ד ולעבוד את השי"ת באופן זה, או שלא ניתן לי שכל חריף ומחודד, ואילמלי נבראתי כן הייתי עובד את השי"ת, דכיון דבורא עולם יתב"ש צפה והביט שראוי לבראו בתכונה וטבע זה, אם כן וודאי יגיע לשלימותו רק בזה האופן, רק שיהיה באמונה.

לז. הנה בבוא בני ישראל למדבר סיני נאמר (שמות יט א-ב) 'ביום הזה באו מדבר סיני... ויחן שם ישראל נגד ההר', וברש"י ויחן – כאיש אחד בלב אחד, רבו המקשים אם בא' בסיון כבר היו כל בני ישראל באחדות הראויה – מדוע לא ניתנה להם תורה מיד. אלא ביאורו, כשכל ישראל באותו מצב אין כל רבותא שהם שרויים ב'אחדות', רק בששה בסיון – אחר שכבר נצטוו ב'הגבלה' ומשה מחיצה לעצמו ואהרן לעצמו... כשכל אחד בדרגת גדולה אחרת ואעפ"כ הם עדיין כאיש אחד בלב אחד – זו רבותא היא, וכעת הרי הם ראויים לקבל התורה.

לח. איתא ב'אורחות צדיקים' (שער הקנאה) משלו משל, חומד וקנאי פגע בהם מלך אחד, אמר להם המלך, אחד מכם ישאל דבר ממני וייתן לו משאלות לבו, ולחברו כפלים כיוצא בו, הקנאי לא רצה לשאול תחילה, כי לא רצה שלחברו יהא כפליים ממנו ויקנא בו. והחומד לא רצה לשאול תחילה כי חמד לעצמו את חלק הכפליים. עד שהחומד דחק את הקנאי לשאול תחילה, ביקש הקנאי שינקרו לו עין אחת, וממילא לחברו ינקרו שתיים.

מסופר, כי חקרו החוקרים המבינים ב'תורת הנפש', וכך שאלו לרבים, הנה נצרך אתה בכדי חיותך סך מאה אלף דאלער לשנה תמימה, עתה, אנא ממך, אמור לנו במאי בעית טפי (מה הינך מעדיף) שינתן לך בוודאות סך מאה וחמשים אלף מידי שנה, ולכל אחד מחברך ייתן סך של מאתיים אלף, אמנם עדיין יהיה לך מותר בשכרך חמשים אלף בכל שנה, או שהיית רוצה שניתן לך חמשים אלף בשנה ובזה יחסר מלחמך בכל שנה סך של חמשים אלף, אלא שלכל חברך ניתן רק שלושים אלף – ותגדל על חברך בעשרים אלף... רובא דאינשי ענו – שהם מעדיפים לקבל רק חמשים – העיקר שלא יהיה לחבריהם יותר מהם...

בדרך הלצה מסופר, פעם ישב יהודי והתענג על סעודה דשנה כסעודת שלמה בשעתו, כשעמדה עדיין מנת הדגים שהגישו לפניו, בא אחד מידידיו וסיפר לו כי פלוני בן פלוני חלה והרי הוא נוטה למות, נאנח האוכל אוי, אוי, והמשיך להתענג על מאכלו ומשקהו, בהגיעו למרק התייצב בפניו אחר מחבריו, ו'חדשות'

אומנא לא יגיע. כי רק על ידי המקום שיועד לאדם מן שמיא יגיע לשלימותו.

ביו"ב אמרו במשנה (אבות ד ג) 'שאיין לך אדם שאין לו שעה ואין לך דבר שאין לו מקום'. ומקשים העולם, אם כן מדוע ירוצו כל באי עולם הנה והנה, והרי יש כבר מקום לכל חד וחד, אלא, כי אכן, אינם חפצים ושמחים כי כל אחד ירצה לעמוד ב'מקום' רעהו. בחשבנו ששם ימצאנו האושר והשמחה...¹

והנה איתא בגמ' (שבת לא.) שבא נכרי וביקש מהלל גייריני ע"מ שאלמד את כל התורה כולה על רגל אחת, אמר לו הלל, דעלך סני לחברך לא תעביד, וידועה הקושיא מדוע לא ענה לו ב'עשה טוב' - רק את האהוב עליך שיעשו בך זאת עשה תמיד, כי רבו 'בעלי חסד' שעם גודל טוב ליבם אינם סובלים גדולת רעיהם עולה על גדולתם... אף שאין לנו השגה ביואב בן צרויה שר

כי על ידי הקנאה מפסיד את שלו - ושל חברו לא הגיעו. וכך איתא בגמרא (תענית כא:) אבא אומנא (שהיה רופא 'מקז דם') היה מקבל 'פריסת שלום' מן השמים בכל יום, לאביי הייתה פריסת שלום זו בכל ערש"ק, ולרבא כל ערב יוה"כ, חלשה דעתו של אביי על כך שאינו מקבל שלום בכל יום כאבא אומנא, אמרו לו מן השמים, לא תחלש דעתך - 'לא מצית למעבד כעובדיה (פי' לא תוכל לעשות כמעשיו) של 'אבא אומנא' כמבואר שם בגמרא שפעל גדולות ונצורות בשמירת קדושתם של ישראל, ע"כ דברי הגמרא. יש שפירשו לא מצית למעבד כעובדיה, כי לכל יחיד ויחיד תפקיד אחר בעולם, אביי מאיר את העולם בתורתו, ועל זה קיבל פריסת שלום בכל ער"ש, ואילו אבא אומנא שהיה 'רופא המקז דם' - ובעבודתו שמר על גדרי הקדושה על זה קיבל שלום בכל יום, אמנם, אם יעזוב אביי את דרכו וילך לעשות כמעשי אבא אומנא אזי יפסיד מלהיות אביי, ואף להיות כאבא

בפיו אודות אחד מן החבורה שמת ל"ע בצעירותו, שוב נאנח האיש וגנוחי גנח ואף ילולי יליל - על השבר הגדול שנשארה אלמנה המטופלת בעשרה יתומים קטנים, אך כל זאת לא מנע מאתו להמשיך ביתר שאת ויתר עז לאכול ולשתות כידו הרחבה והנדיבה, אך, עתה אירע הקשה מכל - בעת שהחזיק כבר את ה'בשר' בין שיניו, אתא ובא אליו מאן דהו, ואמר לו ב'נשימה אחת', השמעת... פלוני ידידינו זכה בהגדלת הלוטו סך עשרה מליון דאלער... נזדעק האוכל, מה... את כל חשקי ומרצי לאכול נטלת מעמדי, איני יכול כעת אפילו להביט על האוכל הערב הלז... והמבין יבין...

וכך כתב ה'ראשית חכמה' (שער הענוה פ"ז) המקנא חומס נפשו, כי הוא מתאבל תמיד, דכל אדם מוצא טעם מתוק חוץ מהמקנא, כי אינו טועם טעם מתוק במאכלו עד שיפסיד חבירו את הטובה אשר חננו ה'.

משמיה דהרה"ק הרבי רבי העניך זי"ע אמרינן, ש'קנאה תאוה וכבוד' הינם תלתא דסתרי אהדדי, כי המקנא ברעהו רוצה לבוא למקום שחבירו הגיע, אך אינו יכול כי התאוה מושכת אותו לאכילה וכיוצא בזה מדברים המונעים ממנו להיות כחברו, וכאשר בוא יבוא למלאת תאוות נפשו תבוא 'מידת הכבוד' ותטפח לו על פניו דמטעמי כבוד לא יוכל לעשות כל אשר איוותה נפשו, ונמצא שג' אלו אוסרים אותו בבית האסורים.

לט. אומר היה הרה"ק ה'חידושי הרי"ם' זי"ע (אמרי הרי"ם נח, ד"ה ארוור כנען), שמצינו שקין הרג לאחיו הבל על שקינא בו כמה שנאמר 'וישע ה' אל הבל ואל מנחתו ואל קין ואל מנחתו לא שעה, ויחר לקין מאד' (בראשית ד ד - ה), א"כ בוא וראה כוחה של קנאה, דהרי קין והבל היו שני אחים יחידים בעולם וממילא היה לכל אחד מהם חצי עולם, ומה שייך קנאה אצל מי שחצי העולם שלו... ואעפ"כ גברה קנאת האחד ברעהו עד כדי רציחה...

מה איומה יכולה להיות נגיעה אחת קטנה, ומכאן 'מדה טובה מרובה' – ש'טוב' אחד יוכל לסייעו ולהעלות אותו^מ.

קנאת סופרים תרבה חכמה – מעלת הקנאה כשהיא באופן כשר וראוי

אמנם, לא בכדי ברא הקב"ה בעולמו את מידת הקנאה, כי לטובה היא – כאשר ישתמש בה באופן הטוב, והיינו שילמד מחבירו – כי כמו שחברו משתמש בכוחותיו וכישרונותיו כך ינצל אף הוא את כשרונותיו שניתנו לו מן שמיא^מ.

ו'קנאה' זו טובה היא לאדם, כי מבלעדיה לא היו לו שאיפות לטוב^מ, וכך פירשו בדברי

צבא דוד, אך כבר איתא בנגמרא (סנהדרין מט.) שמצד אחד היה ביתו פתוח ומופקר לכל כמדובר, ונתעלה לשלימות גמורה במידת החסד, ולאידך מציינו שהרג את עשאל ועמשא שלא כדיון, על כן אמר הלל לגר דעלך סני – אותה הקנאה וצרות עין דסני עלך, לא תעביד לחברך. שאין די בעשיית חסד כי אם בעקירת שורש הקנאה.

וכתב בחידושי הרי"ם (ד"ה קרה, גם בליקוטי הרי"ם בשינוי לשון) וז"ל. קרה היה בעל רוח הקודש ומטועני הארון הברית, היינו שהיה צדיק וזקן בן ק"ל שנה, ובכל זאת בגלל קנאה אחת שקינא באליצפן בן עוזיאל ירד שאולה, נגיעה קטנה זו הוציאה אותו מן העולם^מ, מכאן צריכים ללמוד

מ. משל משלו על כך, לכלי משחית המיועד למלחמות (פצצה - באמבע) שהנגיעה בו איננה מזקת, אמנם... אם אך יגע בכפתור המיועד לשלחו למדינת האויב יגרום נזק אדיר וחזק. כמו כן פעמים שהאדם מהלך בעולם הזה ועוסק בתורה ועבודה, אבל כל זה עד שנגעו בו במקום המסוכן, כי אם יגעו בו שם יתפרצו כל מידותיו הקשות – ואכן, שם היא עיקר עבודתו בעולם הזה.

מא. והפסד גדול הפסיד קרח במחלוקת זו, כמו שאמר הרה"ק החידושי הרי"ם זי"ע (בפרשתן), דאיתא בזוה"ק שרצה הקב"ה לעשות את קרח לוי גדול כמו שעשה את אהרן כהן גדול. וזו מדריגה גדולה ונפלאה, וראיה לכך, שכעת שקרח לא נתעלה למדריגה זו – לא נתמנה עד עצם היום הזה לוי אחר לשמש כלוי גדול (מה שאין כן בכהונה גדולה, שאחר אהרן נתמנו עוד כהנים לכהונה גדולה). ואת כל זה הפסיד קרח אך ורק מפני המחלוקת.

מב. כי כך הוא טבעו של עולם, וכך ידוע מה שאמר הרה"ק ה'אמרי נועם' זי"ע על הפסוק (שמות ג כב) 'ושאלה אשה משכנתה ומגרת ביתה כלי כסף וכלי זהב', כלומר שכל מה שהאיש נצרך לכלי כסף וכלי זהב – משכנתה, מכיוון שלשכן יש כלים הללו...

כך המשילו את הדבר, פעם ראה השור את מעוף הנשר בשמי רום, נתקנא בו השור – כי אף הוא רוצה לעוף בשמים, מה עשה השור השוטה – עלה על הגג והמתין לבואה של רוח קדים עזה, וכך, ברגע שבאה הרוח חשב לצאת מגבולות הגג ולהמשיך לעוף בשמים על ידי הרוח (ואח"כ כבר ימשיך בכוחות עצמו - דבמה נשתנה הוא מהנשר), פשיטא ואין צריך לומר שהלה נפל ארצה ומיד נפל פגר מת בריסוק איברים... מה יעשה שור פיקח, ילמד לקח מהנשר, ויאמר, אם הנשר מנצל את כוח הכנפיים שלו, אף אנכי אנצל את ה'קרן' שנתן לי בוראי, לנגוח את כל הקמים עלי... כיוצא בו לדידן – אם נקנא איש באחיו וכל אחד ירצה את מעלותיו של רעהו אכן יפול ארצה... כאותו שור שוטה שיצא קרח מכאן ומכאן, אבל אם נלמד איש מרעהו להשתמש בכוחיו וכשרונותיו לטובה ולברכה יגיע כל אחד לרום המעלה שבידו להגיע.

מג. יש שביארו לפי זה את דברי המשנה (אבות ד כא) 'הקנאה והתאוה והכבוד מוציאים את האדם מן העולם' – היינו כמו שכשיש ברשותו של אדם סוס אביר וחזק, סוס זה ישמש את בעליו נאמנה, עמו יגיע למרחק מרחקים – באיזה מקום שיצטרך, אמנם, לרוב אבירותו יכול הסוס להתמרד נגד אדונו – להוליכו לעמקי תהום רבה, על כן היטב היטב יש לו לבעליו להזהר להיכן מוליכו הסוס, ולעמוד היטב

שעשו צדקה עם בהמה וחיה ועוף לא היו יוצאים, וכיון שעשו צדקה יצאו, אני, אם אעשה עם בני אדם על אחת כמה וכמה, באותה שעה נטע אשל בבאר שבע, אכילה שתיה לזיה (עכ"ל), ב'ארחות צדיקים' (שער הקנאה) סיים על מאמר זה – וע"ד זו ירבה אדם קנאה.

מקום נתבצר להם – אין מצב שנאבד מבר ישראל תקוות התשובה

בפרשתן (טו ה) 'בוקר ויודע ה' את אשר לו ואת הקדוש והקריב אליו'. וצריך ביאור מדוע לא נתן להם להקריב מיד את הקטורת, ומבאר הגה"ק הערוגות הבושם ז"ע (ד"ה ולא יהיה כקרה) שכל אלו ראשי הסנהדראות היו צדיקים, וידע משה שבעלותם על יצועם יעשה כל אחד מהם 'חשבון נפש', אז יבינו גודל וחומר המכשול שנכשלו בו, וישובו בתשובה שלימה לפני הכורא. אכן, כך הוזה, הם ערכו 'חשבון הנפש' אלא שנתמלאו בושה וחרפה, והחלו לחשוב באיזה פנים נשוב אל ה', – כבר אבדה תקוותינו, והעדיפו למות מאשר לחיות. אבל באמת השי"ת ידו פשוטה לקבל שבים, ולא היה להם לדאוג בשביל זה, דאדרבה מה שמרגיש בלבו בושה וכלימה על רוע מעלליו זהו בעצמו עיקר התשובה, וארו"ל (ברכות ז.) 'טובה מרדות אחת בלבו של אדם, והוא גופא הכנה לעבודת הקודש.

וזהו שאמרה תורה (יז ג) שיקח 'את מחתות החטאים האלה בנפשותם', שטעו טעות מרה, ורצו למסור נפשם שלא לחיות יותר בזה

הגמרא (שבת פח: פט.) ואמר ריב"ל, בשעה שעלה משה למרום אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה, רבוש"ע, מה לילוד אשה בנינו, אמר להן, לקבל תורה בא... אמר לו הקב"ה למשה, החזיר להן תשובה, אמר לפניו, ריבוננו של עולם, תורה שאתה נותן לי מה כתיב בה... קנאה יש בניכם, יצר הרע יש בניכם. וצריך ביאור מדוע הוסיף לומר 'כלום קנאה יש בניכם', הרי הקנאה בכלל יצר הרע יש בניכם' – וכשאר מידות מגונות שלא נזכרו בפני עצמם אלא נכללו ב'יצר הרע יש בניכם'. יש שביארו שכוונתו לומר כלום 'קנאת סופרים', יש בניכם, ואם אין – לא תוכלו לקבל את התורה, כי רק על ידי קנאת סופרים וקנאה טובה יש ביד האדם להתעלות עוד ועוד אל ה' אלוקיו.

ומפורש מצאנו בחז"ל (שוחר טוב, תהלים לו) שכל האש"ל של אברהם אבינו באה על ידי

קנאה טובה (אף שאין לנו השגה באברהם אבינו, אבל כך לימדנו חז"ל כמה שנוגע לדידן), וכך אמרו...אמר הקב"ה קנא לי, שאילולי הקנאה אין העולם עומד, ואין אדם נושא אשה, ואינו בונה בית, שאילולי שקנא אברהם, לא היה קונה שמים וארץ, ואימתי קינא שאמר למלכי צדק כיצד יצאת מן התיבה, אמר ליה בצדקה שהיינו עושים שם, אמר לו, וכי מה צדקה היה לכם לעשות בתיבה - וכי עניים היו שם, והלא לא היו שם אלא נח ובניו, אמר ליה, עשינו צדקה עם הבהמה, החיה והעוף. ולא היינו ישנים, אלא נותנים היינו לפני זה ולפני זה כל הלילה. באותה שעה אמר אברהם, ומה אילולי

על משמר מושכות הסוס. כיוצא בו ממש הם ג' מידות – קנאה תאוה כבוד – כג' סוסים אבירים וחזקים, אם ישתמש בהם בחכמה ותבונה – במידה במשורה ובמשקל, יגיע על ידם למרחק – למעלה למעלה, אבל אם ח"ו יתן לסוסים – כלומר למידות הללו, להלך כרצונם בלא שמירה והשגחה יובילוהו המידות לעמקי תהום רבה.

ועל כן נקראו 'מידות' – כי יש 'למודדם' היטב ולהתנהג בהם אך ורק במידה משקל ומשורה. ואמרו להמשיל, כי הקנאה היא כמו 'אש' בבית, ש'מיעוטה' נצרכת לכל בית ובית, – לבשל התבשילים, ולחמם את כותלי הבית, אך אם אינו משמרה או ישתמש בה שלא בזהירות – תשרוף את הבית על כל יושביו וכליו, ה"י.

בהדי פניא דמעלי שבתא - זהירות מיוחדת ממחלוקת בערש"ק וביום השבת

כתב ה'בן איש חי' (פר' וירא פרשה שניה א) בשם החיד"א (מורה באצבע ק"מ), בעלות המנחה ב'ערב שבת' הוא עת מסוכן למחלוקת בין איש לאשתו, ובין המשרתים, והרבה מורח הספ"א בזה לחרחר ריב, והאיש הירא יבוא יצרו, ולא יעורר שום מחלוקת והקפדה, ואדרבה יבקש שלום, עכ"ל.

מוסיף ה'בן איש חי' על דבריו (וירא שנה שניה), ודע, כי הנה כל אדם העושה קטטה ומריבה עם אשתו או בנו או משרתיו וודאי נראה לו שהדין עמו וראוי לריב על המכשלה שיצאה מתחת ידם בעניני הבית, אך באמת, מי שיש לו מה בקדקדו בין יבין שאם יצא איזה מכשול מתחת ידם, אין זה נעשה מאתם, ואין זה מעשה ידיהם, אלא הוא מעשה שטן כדי לחרחר ריב ומדון בעת ההיא... על כן, כל איש מבין כשיראה איזה מכשול וחסרון בענינים של הבית לא ישם אשמה על אשתו ומשרתיו לריב אתם, אלא יתן אל לבו התנצלות הזאת שכתבנו כי אמת הוא, ואז ישתוק ולא יריב אתם ולא יתבעם, וטוב לו בעולם הזה ובעולם הבא, עכ"ל.

כתב הגה"ק רבי חיים פלאג' זי"ע (כף החיים סי' כו אות לה, גם הובא בתוספת חיים שם) וז"ל. אני הגבר ראתה עיני, שבכל בית שהייתה בו מחלוקת בערב שבת לעת ערב או כליל שבת, היה בדוק ומנוסה כי רעה נגד פניהם ולא יצאו נקיים באותו

העולם, מתוך טעותם כי כלתה תקוותם. ועשו אותם ריקועי פחים ציפוי למזבח זכרון לבני ישראל שיזכרו זאת לדורות עולם, ולא ימנע איש מלהתקרב לעבודתו יתב"ש, אף אם הוא מלא בושא וכלימה על חטאיו - כי אדרבה, משם יתקרב לעבודתו יתב"ש.

כיוצא בדבר, אומרים משם הרה"ק המגיד מטריסק זי"ע לבאר הטעם שאומרים 'למנצח לבני קרה מזמור' לפני תקיעת שופר בראש השנה, שכשאנו עומדים בעת התעוררות התשובה קודם התקיעות, לא יהא אחד מבני ישראל שיתייאש ח"ו מתשובה, אלא יזכור את בני קרה שכבר נבלעו באדמה וברגע האחרון הרהרו בתשובה, ומקום נתבצר להם בגיהנום (סנהדרין קי.), ומהם ילמד כל איש ישראל, שאף אם הוא כבר בתוך האדמה עדיין בידו לשוב אל קונו ולהתרצות לפניו.

ובזה ביאר הרה"ק מטשעכנאו זי"ע (שש"ק ח"א ו בשמו) היאך אמר משה רבינו 'אם כמות כל האדם ימותון אלה (הרי זה סימן ש) לא ה' שלחני, שמא יחזרו בתשובה וממילא לא תפתח הארץ פיה, וכי נאמר אז ש'לא ה' שלחני. אלא ביאורו, דלכן דייק 'אם כמות כל אדם ימותון אלה', שהרי 'בעל תשובה' נעשה כתינוק שנולד וכאיש אחר הינו. א"כ אם ישונו בתשובה אין זה נחשב ש'אלה' האנשים ניצלו, כי אנשים ובריות חדשים הם (רמב"ם הל' תשובה ה ד).

מד. כתב הרה"ק הישמח ישראל זי"ע (פורים ח) בשם הרה"ק הרבי ר' בונים זי"ע דלכן אמרינן 'הרוצה בתשובה' ולא 'המתרצה בתשובה', כי אין כוונתנו לומר שהקב"ה מתרצה לאדם כששב בתשובה, אלא שמעיקרא רצונו בתשובה, וכמו שאף החטא עצמו היה רצון הבורא בכדי שיוכל לשוב בתשובה עליו (ולכן זדונות נעשים כזכויות).

מה. בספר 'מרגלית הים' (סנהדרין קט: אות ד) הביא שהרה"ק המהרי"ד מבעלזא זי"ע ביאר בשם אביו הרה"ק מהר"י זי"ע מדוע ביקש משה רבינו שירדו חיים שאולה, וכי רצה לנקום בהם שייתסרו ביסורים (כי החי מרגיש בייסורים), אלא, שמשה רבינו חס על כל נפש מישראל, לבלתי ידח ממנו ידח, וכל עוד שנשמתו באפו בידו לשוב בתשובה שלימה, על כן ביקש שישארו בחיים.

שבוע באיזה מקרה רע ודו"ק ותשכח. ולמזוהר ולנוהר שלומים תן כמי נהר. ולנוהר שלומים תן כמי נהר.

פנה אל תפילת הערער - הקב"ה שומע ומאזין תפילת כל פה

בפרשתן (טו טו) אל תפן אל מנחתם, ובראשונים ביארו (עי' רמב"ן) ש'מנחתם' הכוונה 'תפילתם', כלומר, שמשה ביקש מלפני הקב"ה שלא יקבל את תפילתם של קורח ועדתו החפצים שהוא ישמש ככהן גדול. והמתבונן ישתומם, הנה בא לו קרח ומערער את אמונת ישראל במשה רבם, הוא זורע חורבן רב בעם בני ישראל, מריב עם משה ואהרן קדושי ה' ולא עוד אלא שגרם למגיפה רבה בקרב עם ה', ואחר הדברים האלה, עדיין חושש משה רבינו שהקב"ה יקבל את תפילתו ויתן לו את הכהונה הגדולה, בשעה שכתר כהונה ניתן לאהרן הכהן עפ"י דין. מכאן נראה עד כמה מגעת כוחה של תפילה¹⁰, שאיננה תלויה במצבו של האדם, ואף אם הרבה לחטוא ולפשוט עדיין יש כוח רב בשמי רום למוצא פיו בעבודה שבלב זו תפילה, עד שהוצרך משה רבינו לעמוד ולבקש מהבורא אל תפן אל מנחתם אל תט אונך לשמוע לתפילתם של רשעים (ראה 'אור יחזקאל' ח"ה עמ' רפ)¹¹.

מצינו ב'חתם סופר' (ליקוטים ויקהל ד"ה ששת ימים) וז"ל. שעל ידי השבת מתברכים ששת ימי המעשה (זוה"ק יתרו פת). אלא שצריך בלי להחזיק הברכה, ולא מצא הקב"ה כלי מחזיק ברכה אלא השלום, לכן כל מגמתו של שטן להחרוך ריב בשבת - ביום שהברכה מצויה, כדי שלא תמצא כלי מוכן לקבל ברכה, ועי"ז מקולקלים כל ימי המעשה. ועד"ז אני מפרש (שמות לה כ-ג) ששת ימים תעשה מלאכה וביום השביעי יהיה לכם, פי' שמלאכת ששת ימי המעשה נעשה לכם בזכות קדושת יום השביעי, ולכן לא תבערו אש המחלוקת ביום השבת, כדי שתמצא הברכה מקום לחול, עכ"ל.

ובן אמרו חז"ל (גיטין נב.) הנהו בי תרי דאיגרי בהו שטן דכל בי שמשי (פירש"י, של ער"ש) הוון קא מינצו בהדי הדדי (היו שני רעים שבכל ערב שבת היה השטן מתגרה בם להביאם לידי מחלוקת), איקלע רבי מאיר להתם עכבינהו תלתא בי שמשי עד דעבד להו שלמא (כשנקלע ר"מ לשם, התעכב להיות עמהם שלשה ערבי שבתות, בכדי להשכין שלום ביניהם), שמעיה [פירש רש"י,

מו. יש שביארו, שלכאורה לפי הדקדוק היה לו לומר 'נסו מקולם ולא לקולם', אלא, שמרמז על ענין התפילה, להיכן מנוסת היהודי - לקולם, היינו לקול התפילה, כי שם היא מנוסתו ומפלט לו. מוז. מעשה בחסיד אחד ושמו ר' יוסף פאלוך ז"ל, הלה היה מוסר שיעורי תורה בצפון תל אביב - לקרב בנים רחוקים, בשנת תשס"ט הלך רבי יוסף לבית עולמו, בימי ה'שבעה' נכנס יהודי לנחם את בניו האבלים וסיפר להם מעשה נורא שאירע עם אביהם, וכה אמר להם, הנה רבות בשנים היה אביכם מוסר שיעורים בגמרא בצפון תל אביב. פעם אחת בימות החורף כששרר הכפור הגשם והגליד בחוצות, יצא אביכם מביתו במסירות נפש למסור את שיעורו על דעת שמא ימצא אפילו יהודי אחד שיקשיב לשיעור והיה זה שכרו. אלא שבהגיעו לבית המדרש לא מצא בה נפש חיה אחת, מה עשה אביכם, יצא לרחובה של עיר וחפש איזה יהודי שיסכים לבוא לשמוע 'שיעור בגמרא'... (אף ביום בהיר כשהשמש בטהרתה היה זה מן החידוש אם היה מאן דהו ממחלכי רחובות תל אביב מצטרף לשיעור, ק"ו ביום חורף כזה). אביכם עצר את העובר ושב הראשון, ושאל אותו אולי יואיל מר להכנס כאן לביהמ"ד לשמוע שיעור בגמרא, ההילך הביט בו מכף רגל ועד ראש כמי ש'נפל מהירח' בזה הרגע, והמשיך בדרכו. כן הווה עם ההילך השני ואף השלישי כיו"ב וכו'... עד שאמרו לו בבירור ר' יהודי חבל עליכם ועל זמנכם היקר - עד למחרת תעמדו כאן ואיש מצטרף לשיעורכם לא תמצאו.

אבל, 'אין יאוש בעולם' אצל יהודי כאביכם, על כן פנה ונכנס אל בניין המגורים הראשון שמצא, עלה במדרגות ונקש על דלת הבית הראשונה שמצא, אך אין קול ואין עונה, שוב נקש על הדלת ולא נפתחה, בלית ברירה ירד שוב לרחובה של עיר, שמא עתה יעלה בידו איזה 'קרבן' להקריבו לה' ולתורתו, אך עדיין אין איש שם על לב. משום מה (כנגד כל הגיון וסברה) עלה אביכם שוב ודפק בשנית על אותה הדלת שדפק מלפנים, אלא שבפעם הזאת לא פסק מלדפוק... עד שנפתחה הדלת... לפתע נפתחה הדלת ולמולו קמה וגם ניצבה דמותו של 'עוג מלך הבשן' בדורנו - איש רם ונישא לאורכה ולרחבה, ואף הררי שער כ'הר הכרמל והתבור' יורדים לו מששת צדדיו, ויתחלחל אביכם עד לאימה... מהרה התעשת אביכם ושאל לאותו 'עוג' - אולי יאות כבודו לרדת עמי לביהמ"ד הסמוך לשמוע 'שיעור בגמרא', 'בעל הבית' הביט עליו במבט מאויים, ושאלו בתקיפות 'מי שלחך הנה', אביכם לא התפעל ממנו, וחזר לשאלו באותו הנוסח - אולי יאות כבודו לרדת עמי לביהמ"ד הסמוך לשמוע 'שיעור בגמרא', והלה משיבו בתקיפות יתר 'מי שלחך הנה'... וכששמע מאביכם אותו נוסח בשלישית תפס אותו בכוח. משכו אל תוך הבית פנימה ונעל את הדלת, ושוב שאלו, אמור לי 'מי שלחך הנה', ואביכם בשלו, אולי תבוא עמי לשיעור בתלמוד. עתה נענה ה'מגודל' הריני נותן לך אורך זמן של שלוש דקות ולא יותר... ויצא מהחדר. משעברו שלוש דקות קיים הלה את הבטחתו ונכנס לחדר, ודרש לדעת מי שלחו הנה.

משלא נענה כרצונו, תפס הלה באביכם והכניסו לאחד מחדרי הבית, ושם... חשכו עיניו... בראותו 'חבל תליה' משתלשל ויורד מתקרת הבית. פחד ורעדה אחזו בו באביכם, כשהוא מלא בחשש איזה משפט זומם הלה לעשות עמו. אז פתח המגודל פיו וסיפר לו, הנה בודד בעולמי אנוכי, מעולם לא נשאתי ואף לא הקמתי בית, עם הורי הסתכסכתי מלפני כארבעים שנה, ומני אז לא דרכה נפש חיה זולתי בזה הבית, מעולם לא התדפק אדם על דלתי ביתי (כי אין 'דריסת רגל' לאוספי צדקה באותו מחוז, ואף לא נהוג אצל ה'שכנים' ללוות לחם או ביצים זה מזה). זה לי תקופה ארוכה שאנכי מהלך בשברון לב ונפש, מיואש אני מכל חיי כי מה שווה אנכי בעולם, וגמרתי אומר שהיום יהיה האות הזה - אאבד עצמי... ו'חסלת פרשת...' כבר הכנתי את חבל התליה אשר הנך כאן רואה בעיניך, בהגיע שעת 'אמר דין' נעמדתי לצד החבל, ולראשונה בחיי תקפוני מחשבות טוב, ופניתי אל בוראי ואמרתי לו, 'אלוקי השמים והארץ אם אתה קיים הראיני סימן אחד קטן שרצונך בכך שאשאר בין החיים', ומתוך כך עליתי אל חבל התליה וכבר קשרתיו היטב סביב צווארי, באותו רגע שמעתי 'דפיקות' על דלת הבית - לראשונה מזה כארבעים שנה, מכך הבנתי כי אכן הנה הקב"ה שלח לי אות חיים וסימן שרצונו בחיי, בחיפזון ובמהירות הורדתי את החבל מעל צווארי, אלא שעד שירד החבל מעל צווארי וניגשתי לפתוח את הדלת לא מצאתי נפש חיה אצל הדלת. הבנתי מכך שטעות הייתה בידי, ורק דמיוני הטעה בי, א"כ עלי לשוב לחבלי, וכן עשיתי... כאשר היה כפסע ביני לבין המוות, שוב שמעתי דפיקות בדלת, והפעם הם היו חזקות יותר, מיהרתי לשחרר שוב את החבל ההדוק על צווארי, ומשפתחתי את הדלת מצאתיך עומד למולי, ולרוב תדהמתי שאכן 'פנה אל תפילת הערער' ונתקבלה בקשתי, שאלתי אותך מי שלחך כעת הנה... לדעת אם הקב"ה שלחך הנה, כמובן שאביכם קירבו בכל מיני קירוב עד שנהפך ל'בעל תשובה' גמור, הקים בית בישראל והצליח בכל דרכיו... סיים היהודי את דבריו ואמר, התדעו מיהו אותו מגודל שכמעט שם קץ לחייו, הרי אני הוא, זה העומד לפניכם, ועל כל חיי הרוחניים והגשמיים גם יחד הנני חב הכרת הטוב לאביכם המנוח.

הנה מלבד הלימוד ממעשה זה שלעולם אין לאדם להתיימש, ואין יגיעת האדם הולכת לריק, והרי לך, שסוף דבר זכה ר' יוסף להציל בר ישראל ממוות לחיים ולהשיב בן אל אביו שבשמים. אמנם, על הכל, ראינו כאן כי כל יהודי באשר הוא, ואפילו נתרחק כהנה וכנה שאינו מכיר בה' ובתורתו והינו עומד לאבד עצמו לדעת, אם יקרא אל אביו שבשמים הראיני אות חיים ישמע האלוקים לקולו, כמו שענה לאותו יהודי מגודל ושלח לו את ר' יוסף ברגע המכוון ממש.

יכול מרחוק, תלמוד לומר כי תפגע' (והיינו מקרוב), אמור מעתה, מתי יקיים הקב"ה פריקה בבני ישראל, כשיפסיקו 'לעמוד מרחוק' שהרי מיום שחרב ביהמ"ק הפריש הקב"ה שכניה מן הארץ (ר"ה לא.), מה יעשו בני ישראל – יתקרבו אליו ע"י התפילה, כמו"ש (תהלים קמה יח) 'קרוב ה' לכל קוראיו' כי ע"י הקריאה זו התפילה יהיה קרוב אלינו אז יקיים בנו הקב"ה 'עזוב תעזוב' ויפרוק מעלינו כל עול קשה (עוד אמרו לכאר שהקב"ה יפרוק מעלינו את העול כשנקיים 'כי תפגע' מקרוב ומהי ה'פגיעה' זו התפילה כמו שאמרו אין פגיעה אלא תפילה, ברכות כו:).^ט

ישמור פתחי פיו – עיקר עבודת האדם לשמור פיו

איתא במדרש (רבה יח ג) שקרח שאל את משה 'בית מלא ספרים' מהו שיהא חייב במזווה, וענה משה רבינו 'הן', ומבאר ה'חתם סופר' זי"ע,

נוראות אמר הגה"ק מהר"י אסאד זי"ע (דברי מהר"א תהלים י, למה ה' תעמוד ברחוק), הנה הכתוב אומר (שמות כג, ד) 'כי תפגע שור אויבך או חמורו תועה, השב תשיבנו לו. כי תראה חמור שונאך... עזוב תעזוב עמו', ובגמרא (פסחים קיג:): שאלו איך שייך 'אויבך' ו'שונאך', והרי נצטוינו 'לא תשנא את אחיך בלבבך'. ותירצו בגמרא, שמדובר שראה בחברו דבר עבירה באופן שמותר לשנאותו ומצוה לשנאותו (עיי"ש). ואמר המהר"א, הרי הקב"ה מקיים את כל התורה כולה (שמו"ר ל ט), ואם בן כביכול יש לו לקיים בנו בני ישראל מצוות 'פריקה' לסייענו ולהקל מעלינו עול משא הגלות. וא"ת שכך עלתה בידינו כי חטאנו, ומצווה לשנוא את החוטא, הרי אף על 'חמור שונאך' נצטוינו בפריקה. אלא ביאורו, כי דין נוסף נאמר ב'פריקה' והוא מה שאמרו בגמרא 'כי תראה –

עוד בענין התפילה, פעם נסע הגה"צ רבי יהודה לייב קאסטלניץ צוק"ל (אביו של הרה"ק הרמ"ח סלאנים זי"ע) מטבריה לחו"ל אל בית רבו הרה"ק ה'דברי שמואל' זי"ע והייתה הנסיעה קשה ומשברת עצמות, תחילה היו נוסעים ביבשה מטבריה ועד חיפה, משם הייתה הנסיעה בדרך אניה בלב ים עד לאודסה, ומשם שוב ביבשה ברכבת הקיטור עד לגרודנא, ומשם לבית הרבי. אחר כל טלטולי הדרכים הגיע רי"ל בשעטומ"צ לחצר הקודש והסתופף בצילא דמהימנותא תקופת זמן כשהוא נהנה מזיו השכינה... בדרכו חזרה על הרכבת מגרונדא לאודסה והוא זקן וחלוש, ומתייסר ביסורי חולי מעיים הרגיש רי"ל כי גברו יסוריו למעלה ראש ואי אפשר לו לסבול, והיה גונח ונאנח מרוב ייסוריו, נתיישב לצידו יהודי נשוא פנים שניסה לשאלו מיהו ומה מעשיו, ומדוע הינו גונח כ"כ, משראה היהודי כי יסוריו קשים ומרים פסק מלשאלו שאלות מיותרות, ורק אמר לו 'ווארט' מצדיקי אמת, הנה כתיב (תהלים פט, כז) 'הוא יקראני אבי אתה, קלי וצור ישועתי', כי הנה בכל מצב שיהודי נמצא בו, אם יעורר בקרבו לדעת כי הקב"ה הוא אביו אוהבו ומתוך כך יבוא לקרוא – הוא יקראני אבי אתה – בזעקת 'טאטעניו העלף' (אבי אבי עוזר לי והושיעני), אזי קלי וצור ישועתי – יחיש לו הקב"ה ישועה שלימה במהרה (ותתהפך מידת אלוקים - הדין לרחמים וישועות).

הדברים נכנסו בלבו של רי"ל והחל זועק מקירות לבבו טאטעניו העלף, ומיד שכחו כאביו וכל יסוריו נמוגו כלא היו... וכן נמשך כל זמן נסיעתו ברכבת – במשך 'מעת לעת' שלם. ואף עליתו על האניה – כשאינו יודע איך ישא בעצמו את כל חבילותיו ומטלטליו מהרכבת לאניה, והנה צץ לנגדו נער שסייע בעדו להעביר את כל החפצים ללא בקשת תמורת ממון, אף על האניה חזר כל עת הנסיעה טאטעניו העלף... טאטעניו העלף... והיה רי"ל מספר כי מעולם לא הייתה לו נסיעה בלב ים קלה כאותה נסיעה, הים היה רגוע מבלי רוחות סערה, ומשהגיע לחיפה וירד מהאניה על היבשה מצא מיד נער ישמעאלי שלקחו בפרדו לביתו בטבריה, וכל אותה העת ישב רי"ל וחזר בעצמו 'הוא יקראני אבי אתה – טאטעניו העלף שתהיה הנסיעה כראוי ובנקל'... וכל הטובות הללו עבור קריאתו 'טאטעניו העלף' שוב ושוב. מח. פעם נסע המהר"י אסאד זי"ע בדרכו מחוץ לעיר, על אם הדרך סטה בעל העגלה מדרך הישר

באר הפרשה - קרה

כה

(החדש, ריש הפרשה) וז"ל. כי אם תוכו של אדם יקדש כולו כמלאך (כבית המלא ספרים) לא יועיל אם לא יקדש פתחי פיו^ט, וכן להיפך - גדול שמירת הפה אף אם לא יהיה בית מלא ספרים - פירוש, שלא יהיה מלא תורה ויראה, אם רק פתחי פיו שמורים קדוש יאמר לו - אך יזהר שלא יהיה בית העצים והתבן 'מעשי בהמה' שהם רשעים גמורים, אבל

זולת זה עיקר הכל תלוי בפתחי פיו, ולכן בית מלא ספרים בעי מזוזה בפתח דווקא לרמוז כנ"ל.

יהי השם אלוקינו עמנו, ויפרוש את סוכת שלומו עלינו שנוכל להצליח לעלות במעלות השלום והוותרנות, עושה שלום במרומיו הוא ברחמיו יעשה שלום עלינו ועל כל ישראל ואמרו אמן.

והעגלה התהפכה על פניה כשהמהר"י נמצא בתוכה. משנחלץ המהר"י אסאד מתוך העגלה בשעטומ"צ, פנה אליו בעל העגלה שעל הטפשים שבעם היה נמנה. וכה אמר, האשם בהפיכת העגלה הוא הרבי בעצמו כי אם היה הרבי מכון כראוי ב'תפילת הדרך' לא היה קורה כדבר הזה. אמר לו המהרי"א בצחות לשונו, וכי מה ראייה זו כי אנוכי האשם, מי אמר לך שהתפילה מתקבלת לאלתר, והרי רואה אני שאתה התפללת היום שמונ"ע וביקשת 'אתה חונן, חננו מאתך חכמה בינה ודעת' ועדיין לא נגעת בקצה החכמה...

אנשי ירושלים של מעלה היו אומרים, 'בעט און בעט, ער האט גענוג', כלומר, בקש מהבורא שוב ושוב, כי יש לו די והותר לתת לך מאוצרו הטוב.

מט. אומר היה הרה"ק רבי שלומק'ע מזוועהיל זי"ע על דברי חכמים (יומא ח ט) 'מה מקוה מטהר את הטמאים אף הקב"ה מטהר את ישראל', שכמו שמדרך הטובלים במקוה מים - יסגרו העיניים והפה כדי שלא יכנסו בהם המים, כיו"ב הקב"ה מטהר את ישראל על ידי שישמרו כראוי על העיניים ומוצאות זה בסור ברע, ומידה טובה מרובה - גדול שכרו של המקדש פיו לאמר לרעהו דיבורים המעודדים ומחזקים, וכל המרבה לספר הרי זה משובח, עובדא הוה בישיבת פוניבז' בימים ההם כשהגאון רבי יחזקאל לעוונישטיין זצוק"ל היה ה'משגיח' שם, נכנסו אליו כמה בחורים אשר מתוך קנאות התלוננו לפניו על מנהג שנשתרש בין תלמידי הישיבה, שהחברים עורכים לכל חתן - שמחת שבע ברכות, ואז משבחים את החתן בגוזמאות - שלא היו ולא נבראו, התהילה והתפארת לחתן אשר חין ערכו מי ימלל, ומן הראוי לעצור מנהג גרוע זה כמו שאמרה תורה 'מדבר שקר תרחק'. ענה להם המשגיח בחריפות לשונו 'דור זה האחרון חולה במחלה נוראה - שאי אפשר לאיש לשבח את זולתו, עתה כאשר פעם אחת בחיים משבחים מעט את האדם ונותנים לו עידוד וחיזוק - גם את זה ברצונכם לעקור.

נ. ידוע מאמר העולם שבאמירת 'עושה שלום' פוסעים לאחור בכפיפת ראש (או"ח קכ"ג א), כי הדרך להשכין שלום - אך ורק בהכנעה שיחזור לאחוריו שלש פסיעות, ויכוף ראשו לרעהו - ואז הכל יבוא על מקומו לשלום.

{ אז נדברו }

פרשת קרח ע"ז | גליון מספר: 307 | לסדר: "בוקר וידע ה' את אשר לו והקריב אליו..."

להצטרפות לרשימת

התפוצה במייל:

a8447168@gmail.com

גיליון זה נתרם לעילוי

נשמתו הטהורה של

אבי בני הישיבות,

מרן רבי מיכל

יהודה ב"ר משה דוד

ליפקוביץ

זכר צדיק וקדוש לברכה

היא"צ החמישי חל בשב"ק ז',
כ"ו סיון.

זכותו תגן עלינו ועל כל

ישראל אמן.

ת.נ.צ.ב.ה

גיליון זה נתרם בחלקו לזכות

ר' משה בן שרה רבקה הי"ד
בהצלחה בכל מעשה ידיו ונחת
מכל הצאצאים, ולהצלחת כל עם
ישראל, ה' עליהם יחיו.

להשתתפות

בהוצאות הגליון:

- בבנק באמצעות

חשבון 53957

בנק דיסקונט

סניף 106

- בדואר לכתובת

זבולון 9 חיפה

משפחת פולק

תודה מראש!!!

האם אתה זוכר את הספר "כה עשו חכמינו...? ! ? !"

כן... זה הספר שכולנו גדלנו עליו... ותאמין לי... אין ספר יותר טוב ומחנך מזה... אתה יודע למה?? כי בספר הזה כתוב דבר מאוד פשוט... כתוב **כה!!!** כה!!! כה עשו חכמינו!!! כתוב שם בצורה מדויקת מה עשו חכמינו שבזכות זה הם זכו למה שהם זכו!!!

לא פחות ולא יותר... כשהיינו ילדים... המסר היה מאוד ברור: שהיו צדיקים גדולים... והקב"ה מאוד אהב אותם... ולמה הוא אהב אותם?? כי כה עשו חכמינו! כי כך וכך הם עשו... הם למדו תורה... הם עשו מצוות... הם נזהרו מעבירות וכל הסיפורים שכתובים שם בלי עיבוד חריג ובלי המחשה יוצאת דופן... הדברים כמות שהם!! כה!! ככה!!!

ותסלח לי... ה"כה" עשו חכמינו הזה חסר לי עכשיו!!! מרוב שנכנסנו עמוק... ומרוב שאנחנו עוסקים בלהסביר הסברים עמוקים בדברי רבותינו... ומרוב שאנחנו עוסקים בלהרחיק אותם מהמושגים שלנו... באיזשהו מקום אנחנו מפסידים את המסר הפשוט והנורמלי... הההלו... כה עשו חכמינו!! זה מה שהם עשו!!! תעשה ככה גם אתה ותגיע לזה...
המסר הכ"כ פשוט הזה חסר!!! חסר לנו!!!

מה עורר אותי להרגש הזה?? המשפט הנוקב שאומר רבינו הרמח"ל בהקדמה לדרך עץ חיים: **שיעמוד אדם ככל יום פנוי משאחר כל המתשבות, לחשוב ויבדק בלבו: מה עשו הראשונים אבות העולם שכך חשק ה' בהם? מה עשה משה רבינו ע"ה? מה עשה דוד משיח ה' וכל הגדולים אשר היו לפנינו? ויעלה בלבו מה טוב לאדם כל ימי חייו לעשות כן גם הוא וטוב לו...** כתוב כאן: שכל אחד מאיתנו יכול!! וצריך!! לשבת בינו לבין עצמו ולחשוב תכל'ס... מה עשו אבותי ש... שככה בחר בהם ה'?? אני אבדוק... ו... ואעשה כמותם... ואז!! אז גם בי הקב"ה יבחר כמו שהוא בחר בהם... **זה משהו שנוגע אלינו!! גם אני נמצא בפרשה!!!** הסיבה שהתורה מספרת לנו את הסיפור של יוסף הצדיק עם ההתמודדות שלו בקדושה זה לא בשביל שנתנער ונאמר: מה אנחנו מבינים בניסיונות של יוסף הצדיק!! **לא!!!** הסיפור הזה מיועד בשביל שאני ואתה נשב בינינו לבין עצמנו ונחשוב... רגע... מה יוסף הצדיק עשה שהקב"ה כ"כ אהב אותו?? גם... גם אני רוצה שהקב"ה יאהב אותי?? **אז הנה!! זה מה שהוא עשה!! הוא שמר על העיניים!** שמר על הקדושה!! עמד בניסיונות שאני ואתה מכירים אותם מצוין מזירת הרחוב... ואעשה כן גם אני!! וכמו שהקב"ה אהב את יוסף ככה הוא יאהב אותי!! **נקודה!!!!!!** מי שיש לו בעיה עם המשפט הזה... שיארגן הסעות... ו... ואנחנו נוסעים לסיני ומחזירים לשם את התורה... התורה לא ניתנה לנו בשביל שכל הזמן נהיה עוסקים בלנתק אותה מהמושגים שלנו... התורה ניתנה לנו בשביל שנוציא ממנה: כה!!! כה עשו חכמינו!!! וכה אני אעשה ואזכה להגיע לזה...

יש תחום ששמו "סיפורי צדיקים"!! צריך לדעת שסיפורי הצדיקים חייבים להתחלק לשני כרכים!!! **בכרך א'.. צריך להיות כתוב:** מה הם עשו כדי לזכות להיות צדיקים?? מה הם עשו שבזכות זה הקב"ה בחר בהם ואהב אותם ורומם אותם עד השמים... **אחרי!!! רק אחרי!!!** אחרי שנגמור את כרך א'... אחרי שנדע **כה עשו חכמינו!! אחרי** שנדע שהם עשו רצון ה' בלי התחכמויות ובלי שום סיפורים מסתוריים... אלא הלכו ישר כפי שעשה אותם האלוקים וקיימו את רצונם כפי שכל אחד מאיתנו יודע בדיוק מה נדרש ממנו לעשות... **עכשיו!! רק עכשיו** אפשר לפתוח כרך ב'... וכעת אפשר להתחיל סיפורי מופתים וכמו מיני סיפורים מסתוריים אודות כל מיני דברים שאנחנו לא מבינים ורק הצדיקים מבינים... בקיצור: מה שנקרא אמונת צדיקים... אבל כל המושג אמונת צדיקים יכולה להתבסס רק אחרי שסיפרת לי על איזה בסיס הוא היה צדיק!!! אם אתה מתחיל ישר מהסיפורי מופתים?? זה לא אמונת צדיקים... מה הקשר בין זה לאמונת צדיקים?? זה אולי אמונה בקוסמות... אבל מה זה קשור לצדיקים... בשביל שאני אקשר את זה לצדקות... בשביל זה אני חייב לשמוע את הרקע!!! הוא היה צדיק!! וכה!!! כה הוא עשה... ולכן הוא זכה לכך וכך וכך... אה... ככה?? אם כאלו מופתים מספרים על הצדיקים שכה וכה עשו... אז כה אעשה גם אני... וגם אני אזכה לכל זה...

תדע לך בחור יקר: כי קרוב אליך!! זה שייך אליך!! אם אתה תשמור על העיניים... אם אתה תעמוד בניסיונות שהקב"ה מצב לפניך... הקב"ה יבחר בך בדיוק כמו שהוא בחר בצדיקים הכי גדולים... זה בידך!! זה שייך אליך!!! זה לא סיפורים ששייכים למוצאי שבת!!! זה סיפורים ששייכים אליך!!!! רבינו הבעל שם טוב היה מספר סיפורים על יהודים פשוטים שהצליחו לפעול בשמים גדולות ונצורות... ולמה?? כי כל אחד יכול!!!! יש דרך מאוד פשוטה וברורה איך להגיע למדרגות הכי גבוהות... וגם הצדיק הכי נשגב והכי מרומם... אבל איך הוא הגיע למה שהגיע?? כה!!! כה עשו חכמינו... אתה מוזמן לקרא...

מתאים לכל גיל, שפה פשוטה וברורה... כתוב שמה הכי פשוט איך נהיים הכי לא פשוטים.

ה'התייבשות' שאחר החתונה.. מה

פשרה?

בחור יקר: אני הולך לכתוב לך משהו שרק אתה תבין על מה אני מדבר!!! המבוגרים ככל הנראה כבר הספיקו לשכוח... הם כבר לא יבינו על מה אני מדבר... אבל אתה תבין מצויין... **בינינו** יש תופעה כזו שכל האלה האלה שמתחתנים... תוך תקופה קצרה הם נהיים פתאום ממממזה יבשים... מממזה כבדים כאלו... הם פתאום מתחילים לדבר כל היום על כל מיני דברים טכניים כאלו... איפה העגבניות יותר זולות?? האם באושר עד... או בזול ושפע?? מה זה...?? איך נפלו גיבורים... אותו אברך... לפני שנתיים היה פה בשיבה... איזה כררריש הוא היה... הוא סובב את כל הישיבה על האצבע שלו... הוא הרקיד את החחברה בחתונות... הוא הכתיב לתזמורת איזה שיר לשיר... ומתי... היה לו קשששים עם כל הצוות... כל המפתחות של הישיבה היו בידיים שלו... והנה... הוא רק התחתן... פתאום נהיה כזה קבעץ... הולך כזה לאט כזה... פתאום אף אחד כבר לא מפתח ממנו... הוא כבר לא מרשים אף אחד... אומר בדיחות כאלו של אברייכים... חצי מצחיקות חצי לא... הוא כבר לא ציני... שום דבר... סתם ככזה אברייך כזה... אה...??

בחור יקר: התיאור הזה מוכר לך מאיזשהו

מקום??

מה הפשט בזה???? יש איזה מין "יורוס" שעובר על כל אלו שמתחתנים שבבת אחת הם מאבדים את כל הזוהר והיוקרה שלהם... ומדובר בבחורים הכי כבדים בשיבה הכי עוצמתיים... שהרעידו את אמות הסיפים... רק התחתנו?? בוס!!! נחיתה עד הארץ!! בבת אחת הם נהיים כאלו על אש נמוכה כזה... **בקיצור:** זוהי תחושה **מאוד מאוד מוכרת בקרב בחורי ישיבה!!**

עד כאן שאלה ראשונה... קעת נעבור לנושא אחר לגמרי: אלכסנדר מוקדון!!!! האם שמעת פעם את השם הזה?? ובכן: לפני אלפיים שנה היה מלך יווני שקראו לו אלכסנדר מוקדון... והוא כבש את כל העולם!!! הוא מלך בכיפה!!! ויש סביבו כל מיני אגדות מסתוריות... הגמ' בתמיד מספרת שאחרי שהוא גמר לכבוש את ככלל העולם וכבר לא היה לו מה לעשות... אז הוא הלך רחוק רחוק... עד שהוא הגיע למעבר להרי החושך... ושם הוא פגש עם שכולו נשים!!! וגם אותם הוא רצה לכבוש... אז הם אמרו לו: חבל עליך... מה אתה מנסה להילחם בנו... הרי אם תנצח אף אחד לא יתפעל... כי זה לא חכמה לנצח חלשות כמונו... ואילו אם אנחנו ננצח אותך... אז יגידו שנשים ניצחו את המלך הכי חזק בעולם... ואז הוא ויתר להם... והוא היה רעב והוא ביקש שיתנו לו לאכול... נתנו לו ככר לחם מזהב... ופירות מזהב... הכל מזהב... ויש לציין: שזה לא השביע את רעבונו!!! ואז הם הסבירו לו: הרי אתה כל היום מחפש כסף וזהב!! אז הנה... קח תאכל כסף וזהב...

אלכסנדר מוקדון התפעל מאוד מהבית ספר שעשו לו אותן נשים מסכנות מעבר להרי החושך... וכשהוא יצא מהעיר הוא כתב וחרט על שער העיר: "אני אלכסנדר מוקדון שאני שולט על כל העולם עד שבאתי לכאן הייתי שוטה!! וכאן קבלתי דעת!!!"

אה... מה אתה אומר על הסיפור המסתורי הזה?? תמיד סיקרן אותי איפה זה **הרי החושך??** ואיפה זה "מעבר להרי החושך"??? אולי זה ליד נהר הסמבטיון?? תסלח לי אבל בא נשאל כמה... האם יש שם רשת אלחוטית? אלו שמסתכלים באינטרנט... האם אפשר לראות בלוגין...?? ובאופן כללי: על אלכסנדר מוקדון יש כל מיני סיפורים מסתוריים... ולא מדובר באגדות בדויות... אלא הכל גמרות מפורשות ואכמ"ל... אז מה?? מה היה הסיפור שלו?? מה כפשוטו ומה לא כפשוטו?? מה המסר שעומד מאחורי הסיפורים המסתוריים האלו??

פנימיות הענין במאמר הנכתב בעמוד 6 של הגיליון ע"פ דעתו של העורך בלבד ללא אחריות כלל... ניתן להעיר ולהאיר ולחלוק ולטור.

מה ההבדל בין "איש" ל"גבר"?? ("בלעז" "גבבר...")

יש שני פסוקים שהם דומים מאוד!!! הפסוק הראשון הוא בפרק א' בתהילים: **זיהיה כעץ שתול על פלגי מים אשר פריו יתן בלעז וכל אשר יעשה יצלח**... פסוק מוכר... כולנו מכירים אותו... יש על זה אפילו שיר... אבל!! יש פסוק טיפה פחות מוכר... זה פסוק בספר ירמיה פרק י"ז... הפסוק הזה מובא בפרקי אבות... שבבת הקרובה אנחנו נפגש אותו: **זיהיה כעץ שתול על מים ועל יובל יצלח שרשיו ואל יראה כי יבא זוזם ובלעז בצורת לא יראו ולא יביטו בלעזות פרי**

אה...?? אתה שם לב לדימוי: בשניהם כתוב ברכה שאדם יזכה כמו עץ שנמצא בקרבת מים שיעשה פירות... ויצלח... וילבלב... יעלה ויפרח כגן רטוב והכל יהיה טוב...

אבל!! אבל עדיין יש הבדל משמעותי בין שני הפסוקים:

העץ שדוד המלך מדבר עליו מדובר בעץ כזה- אשר פריו יתן בעתו!!! בזמן!! הכל דופק!! אין חריגות! אין בעיות!!! וכככל אשר יעשה יצלח... הכל מצליח... הכל לפי הזמנה... הכל הולך לפי הספר... **לעומת זאת:** העץ שירמיהו מדבר עליו... זה אמנם גם עץ ששתול על מים... והוא גם מצליח מאוד... **אבל!!** יש לו שנת בצורת... ו... והוא אמנם לא דואג... אבל עדיין... יש פה איזה קרעץ- אנחה... יש פה איזה בצורת ש... ש... שזה בסיידר... אל תדאג... חכה חכה... עוד לא ימיש מעשות פרי... אבל לבנתיים יש בצורת...

מה ההבדל??? מה ההבדל בין העץ של התהילים לעץ של ספר ירמיהו???

אתה יודע מה ההבדל בין שני העצים??? ההבדל הוא בכותרת!!!

העץ שדוד המלך מדבר עליו... הכותרת של המזמור א' הוא: **אשרי האיש אשר לא הלך בלעז רשעים וכו' וכו'...** על כל פנים... הכותרת היא "אשרי האיש!!!"

ואילו העץ שירמיהו הנביא מדבר עליו... הכותרת של אותה נבואה היא: **"בחורף הגבר... אשר יבטח בה' יהיה זה מבטחו... יהיה כעץ שתול..."**

ההבדל הוא: שבתהילים יש לנו עסק עם **איש!!!** ובירמיהו יש לנו עסק עם **גבר!!!!!!**

עכשיו... מה ההבדל בין איש לגבר?? לא יודע בדיוק... מה שברור הוא שגבר זה גבר!!!! גבר זה משהו שהוא מדרגה אחת יותר מסתם איש... איש זה איש... לא כל איש הוא גבר... לא לכל איש יש עוצמות של גבר... איש רגיל שלא הלך בעצת רשעים ובדרך חטאים לא עמד... אז יש לו הבטחה... שאל תדאג... שהכל יהיה בסדר... הכל ידפוק... והיה כעץ שתול על פלגי מים... אשר פריו יתן בעתו וכל אשר יעשה יצלח... **אבל!!!!!!** יש לקב"ה סיירת מטכ"ל... קבוצה של גברים!!!! לא סתם אנשים... אלא גברים!!!! כאלו שהקב"ה סומך עליהם... הוא בונה עליהם... הם גבברים!!! סוג אנשים גברים שגם אם תהיה קצת בצורת הוא לא יאבד עשתונות ולא ישבור כלים אלא "ובשנת בצורת לא ידאג"!!!! **זה ההבדל!!!!**

לכל עובד ה' יש את הרגע השבירה שלו... הרגעים שבהם הוא רואה את הדשא של השני ירוק יותר... ורגע... למה לו יש ולי אין?? למה הוא מסודר בחיים יותר ממני?? הרי שנינו יושבים יחד באותו בית מדרש... שנינו עובדי ה'... שנינו לא הולכים בעצת רשעים... שנינו במושב לצים לא יושבים... שנינו בתורת ה' חפצנו ושנינו הוגים בתורה יוסם ולילה... אז למה הוא וכל אשר יעשה יצלח... ואני איכשהו מבוסס רגלי בבוץ?? למה הוא מסודר בחיים הרבה יותר ממני?? למה אני עדיין תקוע בשידוכים... אז זהו!!! את פרק א' בתהילים כולנו יודעים... אבל את פרק י"ז בירמיהו לא כולנו יודעים... שם מדברים על גבר!!!!

ובשביל להיות גבר יתכן שלא מספיק ללמוד תורה כל היום... וגם לא מספיק לא לשבת במושב ליצים... בשביל להיות גבר!!! הקב"ה רוצה: ברוך הגבר אשר יבטח בה'!! אבא שבשמים רוצה את העיניים הנשואות שלך... העיניים הבוטחות שלך... הוא סומך עליך שאתה יכול יותר מכל "איש" אחר... הקב"ה בונה עליך יותר מכל אחד אחר...

מסופר על אחות בבית חולים תל השומר שחזרה בתשובה... ובאו לפני אחד מגדולי הדור וסיפרו לו... שהיא מעידה שמאז שהיא חזרה בתשובה... היא הולכת ברגל מהבית שלה ברמת גן עד בית החולים **ואף פעם לא קרה שירד גשם!!!!** גם כשלפני כן ואחרי כן ירד גשם... אבל כשהיא הלכה ברחוב טיפת גשם לא ירדה!! בזה היא ראתה את ההשגחה פרטית ואת החיך שהקב"ה מחייך בין העננים... כן... אני רואה את השמירת שבת שלך...

נענה אותו גדול בישראל ואמר: אכן!! זו השגחה פרטית ברורה וחיך משמים... אבל אני?? אני יותר אשמח להתבשר בקרוב שאותה אחות הלכה בשבת... **וכן!!!! כן ירד עליה גשם...** אני יותר מעדיף לשמוע שירד עליה גשם מאשר שלא ירד... **ולמה??** כי כל זמן שהקב"ה עושה כזה נס שלא ירד גשם כשהיא הולכת... המשמעות היא שהרש"ע עדיין לא לגמרי סומך על הבעל תשובה הטרי הזה!! הוא צריך להביא לו הוכחות!! אבל כשהיא תתחיל ללכת ירד גשם... זה הוכחה שהרש"ע כבר סומך עליה... זה יהיה ציון הרבה יותר לשבח...

מי שבוטח בה' הקב"ה מציל אותו!!! נקודה!!!! זה לא יעזור!! זו עובדה!!!!

רק מה?? שהכל יהיה חלק? שהכל יגיע מראש על מגש של כסף?? שיהיה לך כבר בחשבון את כל הסכום הנדרש מאיפה לחתן את הבן האחרון... ואין מה לדאוג?? זה לא!!!!!!

רבות רעות צדיק ומכולם יצילנו ה'... מה פירוש?? אם מכולם יצילנו ה' אז כמה זה מגיע לידי ביטוי שיש לו הרבה רעות?? התשובה היא: שהקב"ה מזמין לפני הצדיק הרבה רגעים שלו... של או... מה יהיה?? אני קורס... ו... ואז הקב"ה מגיע ומסמלט!!! בשורה התחנה הכל מסודר... וקבל ביטול... אזעקת שוא... אבל עד אותה הרגעה... יש לו את הרגעים של הרבות רעות צדיק... מה יהיה איתי?? אין לי שמץ של מושג מאיפה אני משיג כסף ל...?? ו... ואז הקב"ה מופיע ומושיע... איש רגיל!!! איש רגיל לא מסוגל להתנהלות שכזו... הוא צריך להיות כעץ שתול על פלגי מים אשר פריו יתן בעתו... אני רוצה כבר עכשיו לשמוע תכנית איך אני מסדר את החיים לטוב ארוך... זה איש... אבל גבר?? גבר זה אחד כזה אשר יבטח בה'!!! גבר זה אחד כזה שיכולה להיות לו שנת בצורת ש... ש... שאין לו מושג מאיפה הוא יסתדר בהמשך החיים... ומה יהיה עם השידוך שלו שמתעכב ומתעכב... ואיו... אבל הוא לא דואג!! כי הוא גבר!! ובהמשך מתברר שכל הדאגה הייתה מיותרת... כי... היה ה' מבטחו... ונער הייתי גם זקנתי ולא ראתי צדיק נעזב... מוקדש במלא הערצה למי שאוחז שם...

שני עולמות. אני פה והוא שם!!!

בפרשת שבוע אנחנו קוראים על העונש הנוראי שהיה לקורח ועדתו שהם נבלעו בתוך האדמה חיים... **לכאורה יש פה תמימה מסוימת:** הרי בסה"כ משה רבינו הוא זה שכביכול הזמין את המיתה המשונה הזו לעדת קורח... הוא זה שגזר ואמר: אם בריאה יבא ה' ופצתה האדמה את פיה וכו'... זאת אומרת: בלעדיו האדמה לא הייתה יוזמת... האדמה לא הייתה מגיעה מעצמה ובלעתי... **אם ככה... אז מה ראה משה רבינו לבחור להם כזה עונש מוזר?? חסרים עונשים אחרים???**

חסר שתצא אש מאת ה' ותאכל אותם בדיוק כפי שהיא אכלה את 250 איש מקטירי הקטורת... זה לא מספיק עונש חמור? למה משה רבינו בחר דווקא בכזה עונש נוראי ומשונה ויוצא דופן שכזה???

סוף סוף פשוט וברור שלמשה רבינו לא היה פה כוונת נקימה חלילה וחס! היה פה בסה"כ ניתוח שהיו חייבים לעשות!! אז חזקה על משה רבינו שהוא לא עשה מה שלא חייבים לעשות... אז למה אי אפשר היה לגמור את הסיפור בצורה פחות מזעזעת???

התשובה היא:

באמת לא הייתה ברירה!! לא היה דרך אחרת!!! רק האמצעי הזה!!!

ולמה?? תבין: אם תשים לב... פרשת קורח מגיעה מיד אחרי פרשת שלח... בדיוק לפני שבוע הגיעו כמה אנשים והוציאו דיבה על הארץ... ו... וכמה מהאספסוף התחילו להשתולל... וכל עם ישראל נגררו אחריהם... ו... ומה התוצאה? כל עם ישראל מתעבים ארבעים שנה במדבר!! רק לפני שנה... אותו סיפור בדיוק... כמה ערב רב החליטו לעשות עגל... כלל ישראל קצת שיתפו פעולה... ואז קרה מה שקרה ועד עצם היום הזה כלנו סובלים מחטא העגל... בקיצור: עם הזמן נוצר מצב מסוים... שכל כמה זמן... קם איזה מישהו אחד בפתאומית... ומעורר פרובוקציה... וככככככככ נתפסים בעבורו... כולם נענשים... כל העסק נתקע...

אפשר ככה לבנות משהו?? אפשר ככה לבנות את כלל ישראל???

אי אפשר!!! אין לזה קיום!!! אין לזה סיכוי!!!

שים לב: עם ישראל כבר היו בשיא פריחתם... לאחר מתן תורה... משה רבינו כבר עלה לשמים... הוא כבר מתעבב שם ארבעים יום... הוא כבר בדרך להוריד את הלוחות... הכל טוב... הכל מתקדם לכיוון הכי חיובי... ואז מגיע מישהו... עושה בלגן... כולם נגררים... ובום!!!! הכל נתקע!!!! הכל נגדע באמצע!! לך רד כי שיחת עמך... הלאה... סוף סוף אחרי שלושה חודשים שמשה עולה לשמים ושוב עולה ויורד... סוף סוף יש כפרה... סוף סוף בונים את המשכן... סוף סוף הגיע חנוכת המשכן... סוף סוף הקב"ה כבר מוכן לשכון בתוכינו ויורדת אש מהשמים ומכפרת על עוון העגל... יופי... העסק מתחיל לזוז... מתחילים לנוע... תוך אחד עשר

ימים כבר נכנסים לארץ ישראל... ואז שוב טראח!!! כמה אנשים מגיעים ומוציאים דיבה... ו... וכל עם ישראל נגררים... ושוב הכל נתקע למשך ארבעים שנה!!! עוד לא הספקנו ללקק את הפצעים ולייבב בחזרה את עם ישראל... ושוב... הפרשיה הבאה... והפעם קורח מגיע ומתחיל להסית את כל עם ישראל... ושוב... כולם איכשהו מתבלבלים... ושוב: הירומו מתוך העדה הזאת ואכלה אותם כרגע... שוב הכל בסכנת התפרקות??

נוצר מצב שאחת לכמה זמן איש אחד יחטא ועל כל העדה יקצוף!!!!

ככה אי אפשר לבנות כלום!!!!

אתה יכול לבנות בעמל וביזע במשך שנה תמימה... ואז מגיע מישהו אחד ותוך לילה אחד מפרק את הכל... **משה רבינו הבין שככה אי אפשר להמשיך!** גם אם נעניש את קורח והסיפור איכשהו ירגע... זה... זה עד הסיפור הבא... כי מחר עוד פעם יבא מישהו... ושוב יעשה פרובוקציות... ושוב... כלל ישראל יעמוד בסכנת הכחדה... זה תכל'ס?? אפשר ככה להעמיד משהו שיחזיק מעמד?? האם יש לכזה דבר סיכוי לאורך זמן???

ככה אי אפשר לבנות את כרם ישראל!!!! אין לזה קיום!!!!

לא הייתה ברירה!!!! ומשה רבינו הוכרח לייצר אמצעי מיגון!!!!

ואכן משה רבינו הופיע מול עדת קורח... והודיע בפני כל עם ישראל:

אין לי ברירה!!!! היות ועכשיו!!!! כלנו אמורים לסבול... כלנו אמורים להיענש... כמו שלפני שבוע... כולנו נענשנו בעוון כמה אנשים שהוציאו דיבה... ככה כולנו עכשיו אמורים להיתפס בעוון קורח... ככה זה אמור היה להיות עד רגע זה!!! **ולכן!!!! היות ואי אפשר שזה ימשיך להיות ככה!** היות ואי אפשר להשאיר את המצב ככה... שכל כמה ימים מגיע חוטא אחד וכולם נענשים בעבורו... **לכן!!!! אין לי ברירה אומר משה רבינו...** ובכח גזירת התורה אני כעת גוזר שתברא **בריאה חדשה!!!!** כמו שהקב"ה ברא את הבריאה הזו שאנחנו נולדנו לתוכה!! ככה אני גוזר שהקב"ה כעת יבא **עוד בריאה!!!! בריאה חדשה!!!! עולם חדש! יקום חדש!!!!** ונעשה כביכול "שתי מדינות לשני עמים..." אני כעת מסמן את המיקום המדויק של עדת קורח... ואני קורא לכולם: העלו מסביב למשכן קורח דתן ואבירם... תעשו הפרדה!!!! יש לכל אחד חמש דקות להחליט באיזה בריאה הוא בוחר... האם בבריאה שאנחנו היינו בה עד היום... או בבריאה החדשה שכעת הקב"ה הולך לברא במיוחד עבור עדת קורח וחבריו במשך כל הדורות... **הנה!!!! מכאן ואילך יש נתק!** קורח יכול להמשיך לעשות מה שהוא רוצה... ו... ואנחנו יצאנו מהתמונה... וזה מה שקרה!! נבראה בריאה חדשה!! עולם חדש ששמו פי הארץ!!! ולעולם הזה נכנסו קורח ועדתו. וישראל נשארו בעולם השני.

עכשיו תבין: כל זמן שקורח ואנחנו... היינו באותו עולם... אז אנחנו נתפסים בעווננו... כי יש כלל שכל

ישראל ערבים זה לזה וכידוע שאם אחד עושה חור בבטן האניה אזי כל האניה טובעת... כל זה נכון כל זמן שאנחנו וקורח נמצאים באותה בריאה!!! כולנו שוכנים על אותו "סדנא דארעא חד הוא..." כולנו נמצאים באותה ספינה... אבל!!!! ברגע שהקב"ה בורא בריאה חדשה בגזירת משה!! זהו!! מכאן ואילך אין קשר בינינו... אנחנו לא לוקחים אחריות אחד על השני... זה שתי ספינות שונות... אתה יכול להמשיך לקדוח כמה שאתה רוצה בספינה שלך... ואותי זה לא מעניין. אני נמצא בספינה אחרת, בבריאה אחרת לגמרי...

שיהיה ברור!!!! אם משה רבינו לא היה גוזר בגזירת התורה שכעת יבא בריאה חדשה... הרי הסוף של הסיפור עם קורח... היה חלילה דומה מאוד לסיפור עם המרגלים... שכל כלל ישראל היו סובלים עד עצם היום הזה מהסיפור הזה... אלא מאי?? בזכות מה הסיפור של קורח נגמר עוד באותו יום... בלי להשאיר צלקות לאורך זמן?? **הודות לבריאה החדשה שהקב"ה ברא בגזירת משה!!** הבריאה החדשה הזו פשוט ניתקה את עם ישראל מהאחריות על מעשיו של קורח!! כן... כל ישראל ערבים זה לזה... כן... אנחנו לוקחים אחריות על כל הבריאה... אבל איזה בריאה?? **הבריאה הזו שאנחנו שוכנים עליה!!!!** אבל הבריאה שנבראה עכשיו?? זה כבר לא בריאה ששייכת אלינו!! זה אוטונומיה נפרדת!! עליה אנחנו לא לוקחים אחריות!! עליה אין דין ערבות!!

מה העומק של העונש שקיבלו עדת קורח???

אם בריאה יבא ה'!!! הנקודה פה זה לא שהם נכנסו בתוך האדמה. הנקודה פה זה לא שהם התגלגלו ונפלו... ואוה... איזה פחד...

לא!! לא זה הנקודה!!! כי אם זו הייתה הנקודה... אז משה רבינו היה מחפש להמתיק את העונש ולעשות עונש פחות נוראי... אלא מאי?? **הנקודה!!!! הנקודה של העונש פה הייתה ה ב ר י א ה ! ! ! ! !** בריאה חדשה!! זו הנקודה שמשך רבינו הוכרח לעשות וזה הבריאה והחידוש שהתחדש באותו יום בעולם באופן כללי!!!! **שזהו!! מכאן ואילך לא יתכן שכל כלל ישראל יתפסו בעוון אדם אחד...** איך?? איך הם באמת לא יתפסו?? פשוט מאוד: כולם יעלו מסביבו... ויסמנו את הרשות שלו... ויגדירו אותה כבריאה אחרת!!!! וזהו!! לא קשור אלינו!! מתנערים מכל שייכות ואחריות אלינו!!!! (אם תעקוב אחרי הפסוקים בפרשה... זה... זה הנושא... זה כל הדו שיח בין משה רבינו לקב"ה... ש... שלא שייך שכולם יתפסו בעוון אחד)

הבריאה הזו שברא משה זו לא בריאה חד פעמית!!!!

זה בריאה שמלווה אותנו יום יום שעה שעה...

לדאבונו הרב... אנחנו חיים פה בארץ הקודש ביחד... ויש בינינו בלע"ר הרבה יראים ושלמים... ולי

סתירה לרגע... שיש לנו עסק עם מוקצה מחמת מיאוס...

יש לנו פלונטר אמיתי בנושא הזה!!! אנחנו אמורים להיקרע בין אהבת ישראל לבין התיעוב הגדול ביותר למשנאיך ה' אשנא ומתקוממין אתקוטט... (כי שוב: הם לא באמת משנאים... הם בסה"כ תינוקות שנשבו...) את כל מה שאני כותב לך עכשיו... פעם זה היה מאוד ברור בייחס לגוי!!! היה מאוד קל לכל יהודי להבין שהגוי טמא!!! אבל לחשוב שיהודי טמא?? מאוד קשה להוציא את זה מהפה... מאוד קשה להכיל את האמת הכואבת הזו... ו... וצריך שזה יהיה קשה... סוף סוף זה בשר משרינו... אבל מצד שני: צריך לדעת שזה ככה!!! צריך לדעת לקחת את המרחק הנכון!!! צריך לדעת שאם החילוני הכניס איזה מונטג' לחנויות הבגדים... הרי מצדי האינטרס הכי בוער זה לא לקנות את הבגד הזה רק בגלל שזה הוא!!! כדי שאף אחד לא יחשוד בי לרגע שהוא הצליח להשפיע עלי...

... ואז מגיע התמים הסדרתי ושואל: מה הבעיה בחולצת מותגים??? מה הבעיה במודעה??? אתה יודע מה הבעיה...?? עזוב... למה שאני אענה לך... תקשיב: בזמן האחרון יש הרבה צרפתים שעלו לארץ... חלקם בקושי מסורתיים... תכנס לבית כנסת שלהם... ו... ותתכופך ככה במקרה ו... ותעמוד שתי דקות על הברכיים... אתה יודע מה יקרה לך? הם יתנפלו עליך כנשוכי נחש!!! מה??? מה קרה?? מה עשיתי??? השתגע... התנוחה הזו על הברכיים זה תנוחה של הנוצרים בצרפת... איך אתה מעיז לעשות את זה בבית כנסת? הם כמעט יהרגו אותך... אה... אתה בקושי דתי... אתה בקושי שומר תורה ומצוות...???

אבל הוא חוצניק!!! ולחוצניקים יש רגישות בייחס לגוי!!! לזר!!! למנותק!!!

ולעשות תנוחה שמזכירה את הנוצרי... הגוי... הטמא... והמרוחק... זה קו אדום שגם המסורתי הכי רחוק... לא יכול להמשיך הלאה... אבל אנחנו היות ואנחנו נמצאים בארץ הקודש... ואנחנו מוקפים באחינו בשרינו שמתנהגים לדאבוננו כמו גוים... המצב הכ"כ מבלבל הזה יצר טשטוש... יצר שטח אפור... ולא באשמתנו!!! זה באמת מבלבל!!!

בשביל זה משה רבינו מסר לנו אמצעי הגנה ששמו:

אם בריאה יבא ה'!!!! ה' מוכן ליצור בינינו בריאה חוצצת!!!! שכאילו אנחנו והם לא נמצאים באותו עולם... אנחנו פה והם שם... אבל!!!!

הבריאה הזו תלויה בנו... אנחנו קודם צריכים לקיים בעצמנו "העלו מסביב"!!! להתנתק... לפרוש... להבין עמוק בפנים שהם לא קשורים אלינו... לסמן אותם ולהחליט בצורה הכי רצינית... אני לא קשור אליהם ואז!!! אז מגיע השלב שבריאה יבא ה'... ואכן אתה מתנתק מכל אחריות אליהם... יתן ה'... והשיב לב אבות על בנים ולב בנים על אבותם ויערה ה' רוח טהרה ממרום ובאו האובדים והנידחים. וישובו אל ה'...

ונבלעת באדמה... אין לנו ברירה אלא לערוק לספינה אחרת... אין לנו ברירה אלא להגדיר ולבטא ולסמן בצורה הכי חדה וברורה אנחנו לא קשורים אליכם!!! אנחנו מנותקים ממכם!!! ורק ככה אנחנו לא נתפס בעונכם...

אם אתה מחזיק פלאפון תואם... (או לא יודע אין קוראים לזה... אתה יודע יותר טוב ממני...) להגיד לך שאתה עושה עבירות?? לא!!! אי אפשר לומר... אבל להגיד שאתה מנותק מהם?? להגיד שאתה לא!!! לא שייך אליהם?? להגיד שאתה עלית מהמשכן שלהם?? לא!!! זה אי אפשר לומר... אם ככה... אז יש לנו כלל שכל ישראל ערבים זה לזה!!! ואם ככה... אז קח בחשבון שאתה ערב קבלן אליהם... ו... וזה לא כ"כ פשוט...

אבל!!!! אם אתה תקנה פלאפון כשר!! פלאפון שכולו מכריז אני מתנתק מהם... לא קשור אליהם... רוצה להראות אחרת מהם... אתה מכריז במעשיך ובהתנתקותך שאני לא רוצה להיות חבר שלהם... זכותך!!! זכותך להוציא את הכסף שלך מאיזה בנק שאתה רוצה... כל זמן שהוא לא פשט את הרגל... אבל!!! להתעקש להשאר שייך... להשאר מחובר אליהם... לרצות להיות כמותם?? אז קח בחשבון שיש לזה מחיר כי סוף סוף אתה באותה ספינה... ואם מישהו קודח אז... אז גם אתה בסיכון... כשהבנק המשותף ביניכם יפשוט רגל גם אתה תצא נקי מנכסך... הבנת את הרעיון???

זו הבריאה החדשה שנבראה בפרשת קורח!!!!

אנחנו צריכים לחזור ולהפנים שוב ושוב:

אנחנו נמצאים בדור מאוד חריג!!! קטבים מאוד קיצוניים מפרידים בינינו!!! בארץ ישראל שוכנים רבבות אלפי ישראל קדושים וטהורים שהקב"ה יושב ומשתבח בהם יומם ולילה חזו בני חביבי... דור שכולו טוב... מדובר במאות אלפים יהודים חרדים לדבר ה'!!! אבל!!!! ברחוב המקביל... או השכן ממול... מדובר בחילוני שעושה מלאכות הרבה בשבתות הרבה... ולא מניח כרת אחד שהוא לא עובר אותו... (כמובן: שמדובר בתינוק שנשבה... ויש לו את הסניגוריה שלו... אבל עלינו הסניגוריה הזו לא תעבוד...) רק שתבינו: יש היסטוריה יהודית סיפורים מסמרי שער אודות כוחות הטומאה שהיו במנזרים של הנוצרים באירופה של פעם... שכח הכישוף הטמא שלהם היה מסוכן... היהודים היו נזהרים אפילו לשמוע את הפעמונים של הכנסייה... שיהיה ברור!!! כמה שהשפעה הטמאה של הכומר הגוי הייתה מרעילה את כל האויר... ההשפעה הזו לעולם לא תוכל להגיע לקרסוליים של רוח טומאה ששוכנת ל"ע על יהודי שעובר את כל העבירות שבתורה... כי מון הנפש החיים אומר: שלגוי אין שום השפעה אמיתית בעולמות העליונים... אבל כשיהודי?? כשיהודי עושה עבירה... הרי הפגם שלו מגיע עד שמי שמים. הרוח רעה שאופפת אותו ומשפיעה על כל הסביבה היא הרבה יותר חמורה מהגוי הכי טמא... וכמה שזה כואב וכמה שקשה לחשוב על זה... צריך לדעת את זה!!!!

נכון... אנחנו צריכים לקרב אותם... ואנחנו צריכים להתפלל עליהם... ואנחנו צריכים גם לאהוב אותם ולבכות עליהם... כי הם אחים שלנו... אבל זה לא

מה יקרו ריען קל מה עצמו ראשיהם אספרם מחול ירבון" בלע"ר יש המון יראים ושלמים... אבל!!! לא יחדל אביון וסביב רשעים יתהלכון... בינינו וסביבנו ובין הרגלים שלנו מסתובבים כל מיני טיפוסים שיש להם מכשירים טמאים... יש בינינו גם אנשים שמדברים לשון הרע ורכילות כל היום... יש בינינו אנשי מצה ומריבה ומחלוקת ו... ... ותכל'ס... כל ישראל ערבים זה לזה!!! וכשאחד קודח בספינה כולם בסכנה... ו... וכשקורה לא עלינו אסון... כולם יודעים במסתרי הלב להצביע על איזה עוון זה הגיע... ואז מגיע בחור או אברך בן עליה ושואל: תכל'ס... מה אני עושה??? כן... אני יודע שכל ישראל ערבים זה לזה... ובגלל המפגעים האלו האשה הצדקנית הזו נפטרה... נו... הלאה... תכל'ס... מה אני יכול לעשות נגד זה??? הרי אני לכשעצמי לא מתעסק במחלוקת... ואני גם לא מחזיק פלאפון לא כשר... אז מה אני עושה להינצל שלא להיכוות בעוונתי?? מה אני עושה כדי לא לטבוע בספינה הזו שהוא קודח בה כעת???

זו!!! זו בדיוק המדוכה שעליה עמד משה בפרשה שלנו!!!

וישמע משה ויפול על פניו... משה רבינו נאנח... שוב פעם מגיע מישהו אחד וקודח בספינה... ו... ומי אח"כ טובע ביים?? בחור ישיבה קדוש וטהור שלא עשה כלום...?? נו... מה עושה משה רבינו?? אם בריאה יבא ה'!!! משה רבינו מחדש שמהים ואילך יש בכוחו של כל אחד מאיתנו ליצור בריאה חדשה!!! ואין?? העלו ל...!!! העלו מסביב למשכן קורח דתן ואבירם... אם אתה רוצה להינצל מהחור שהוא עושה בספינה... הדרך היחידה היא ליצור יחידה חדשה!!! בריאה חדשה!!! ואין בוראים את הבריאה החדשה הזו? באמצעות הפרדה!!! ליצור איזשהו היכר ברור... אני פה ו--- הוא שם!!! אני לא שייך אליו!!! אני לא חבר שלו... אני לא איתו באותה ספינה... שימשיך לקדוח כמה שהוא רוצה כי אני לא בספינה שלו... ה"העלו" הזה יש לו כח לברא בריאה חדשה!!! בריאה שמנותקת מהבריאה שלנו... וממילא אנחנו לא נתפסים בעוונה...

מגיעים בחורים ושואלים: מה הבעיה בפלאפון תואם???

מה הבעיה להיות דומה... רק דומה?? אין בזה שום דבר... רק דומה???

אתם צודקים!!! אין שום בעיה!!! יש עוד משהו שהוא לא בעיה... עומד לו יהודי צדיק תמים... לא שייך לעדת קורח... לא דיבר אף פעם נגד משה רבינו... אבל הוא בדיוק עכשיו בעיצומה של הליכת בוקר ו... והוא צועד כעת ליד משכן קורח דתן ואבירם... זו עבירה?? לא!!! אבל משה רבינו מזהיר אותו: העלו!!! העלו מסביב למשכן קורח דתן ואבירם!! תסתלק משם!! אל תתקרב לשם!! מה?? מה יש?? איזה עבירה יש לצעוד רגלי ליד הבית שלהם?? אין שום עבירה בה!! יש פה רק משהו טכני... היות והם קודחים בספינה... ועוד רגע האדמה נפתחת... וכל כלל ישראל טובע... אז אין לנו ברירה אלא לערוק לספינת הצלה אחרת!!! לערוק מהספינה הקדוחה שעוד רגע היא טובעת

לחידודי:

א. עשרה דברים נבראו בע"ש ביה"ש... פי הארץ וכו' (אבות פ"ה מ"ח) שעתידיה לבלוע את החולקים על משה, יש להבין מה החילוק בין פתיחת ועשיית סדק בקרקע עולם שנחשב שינוי כ"כ גדול במעשה בראשית, עד שהיה צריך לבריא מיוחדת, ולעומת זאת קריעת ים סוף שאף הוא בדרך נס נבקע לשנים וקיבל את המצריים, והוא לא נברא בביה"מ?

ב. "קח את המחנה", לדעת הרדב"ז דס"ל דרפואה סגולית אינה דוהה שבת (עיי' שו"ת הרדב"ז סימן קנ"ד) א"כ צ"ע: היאך הקטיר אהרן קמורת חוץ למחנה שכינה, והרי איכא בזה לאו דהמפטם את הקטורת שלא לצורך מצוה וה"ל לאו שיש בו כרת?

ג. יש להסתפק: מי ששכר מקורח בית, או כל שאר כלים, האם גם הם אלו נלקחו ממנו בדרך נס בעת פתיחת פי האדמה, ונבלעו באדמה? (עיי' קובץ הערות לר' אלהן זצ"ל ס' נ"ד)

ד. עוד יש להסתפק: מה היה דין השקד שייצא מציץ מטה הארץ שפרה, האם כדון קרבנות הנעשים בפנים דדינם כשריפה חוץ למחנה? או כדון קדשי בדק הבית, או דילמא כמנחות (שהרי מינו הוא כמין היוצא מן הארץ וה"ל כמנחות)?

ה. "את מחתות החטאים האלה בנפשותם ועשו אותם ריקועי פחים ציפוי למוזבה ויהיו לאות לבני ישראל" וקשה: הרי קי"ל: ד"אין קטגור נעשה סגור... ומהאי טעמא הנה"ג אינו נכנס בכגדי זהב לקודש הקדשים, ואם כן איך לקחו את אותם ריקועי פחים שבהם חטאו לפני ה', ואותם בעצמם מצפים את המזבה והרי "אינו כדון שיוגף המקצר על המאריך"?

ו. "יורדו הם וכל אשר להם היים שאולה", צ"ע: האם האדמה שמעליהם היה לה דין טומאת מת? האם היה מותר לאחר מכן לאהרן ושני בניו להלך מעל אותה פי הארץ שנבלע מתוכה קורה? דהא כיון שמצד טבע העולם, אדם אינו יכול להיות מתוך האדמה, אזי חוקתם שהם מותם, ולכאורה אין סומכין על מעשה ניסים ולהחשיב אותם כחיים, או דילמא: כיון שהתורה אומרת להדיא "היים שאולה" א"כ התורה בעצמה מעידה שהם נשארו בחיים?

תיאור משעות אחר הצהרים בבית המקדש.. בית חיינו..

השעה 6.30 אחר הצהרים בבית המקדש... לחץ!!!!!! זה התחושה... לחץ!!!!!! תבין: היום לשם שינוי היו הרבה קרבנות עולה!! דווקא שלמים וחטאות היו יחסית פחות... אבל עולות??? עולות היו הרבה מאוד... התוצאה הישירה היא שיש הרבה מאוד אברים להקטיר על המזבח... והאתגר שכעת עומד לפנינו זה להזדרז ולהספיק להקטיר את כל האיברים עד השקיעה!!!!!! אמנם יש לציין שזה לא מעכב!! כי גם אם לא נספיק אפשר עדיין בלילה להמשיך לנסך עד חצות... אבל סוף סוף חביבה מצווה בשעתה... ויש מעלה מיוחדת לא לשהות אלא להזדרז להקטיר את כל האיברים עד השקיעה... אז מי שנכנס ברגעים אלו לעזרה... אפשר למשש באויר את הלחץ!!!!!! הכהנים היומונים... רצים במעלות הכבש הלך חזור... עקב בצד גודל... מעלים... מקטירים... ושוב יורדים... שוב רצים ועולים ושוב יורדים... אבל פתאום!!!!!! נשמע צליל אדיר בעזרה... צליל יפה אבל חזק מאוד מאוד!!!!!!

באותו רגע כל הכהנים שעבדו בימין המזבח... עוזבים כל אחד את מלאכתו... ומתרחקים ביראה!! הולכים כמה פסיעות הצידה!!!!!! ונעמדים לצידי הכבש!!!!!! ואז משתדר ששקט... מה קרה??? מה קרה שפתאום נהיה מין אורה מחשמלת באויר?? למה חצי מהכהנים עזבו את שטח העבודה?? הרי אנחנו עדיין בשיא הלחץ... השעה עדיין לחוצה?? השעון דוחק... אז מה קרה שבדיוק עכשיו כולם כאילו עוזבים את העבודה ומפסיקים את הרצף?? מה התשובה??? כעת הגיעה שעת הבאת הקטורת!!!!!! ואיך כולם יודעים?? אז בשביל זה יש כלי במקדש ששמו "מגרפה"!! לא מדובר במגרפה אלא בכלי שיר עם המון צלילים... וברגע שצריך לתת את האות שהגיע עת להקטיר את הקטורת... כהן אחד לוקח את המגרפה וזורק אותה בין האולם ולמזבח!!!!!! והצליל האדיר והצלול שיוצא מהמגרפה נשמע עד עשר קילומטרים!!!!!! ואז ככולם יודעים שהגיע עת להקטיר את הקטורת!!!!!! כולם יודעים שברגעים אלו זה עת רצון!!!!!! כל אמא בירושלים נכנסת כעת לחדר... ומדברת עם ה'... כל יהודי שצריך ישועה... כעת הוא תופס פינה ושופך צקון לחשו... זה בירושלים אבל במקדש??? ברגעים אלו הכהן שזכה בבוקר בפייס של הקטרת הקטורת... (בפעם השניה... כי כבר בבוקר הוא זכה... גם בשביל הבוקר וגם בשביל בין הערביים) כעת הוא עולה במעלות האולם... עם הכף של הקטורת... וברגע שהוא נכנס לתוך ההיכל בשביל להקטיר... יש לאו דאורייתא: "וככל אדם לא יהיה באוהל מועד בבואו לכפר בקודש עד צאתו"!! לכן ככולם פורשים מההיכל... וחז"ל עשו הרחקה נוספת וגזרו שצריך להתרחק גם מבין האולם ולמזבח!!!!!! ולכן כל הכהנים שהתמקמו מקודם בעבודת ההפשט והניתוח באזור הזה... הם יודעים מראש ש... ש... שאוטוטו... תשמע קול המגרפה והם יצטרכו לפרוש...

ואכן דממת קודש שוררת ברגעים אלו בכל המקדש... וכל אחד מתפלל ונושא תחינה ומהרהר בתשובה על דברים שבחשאי... לב יודע מרת נפשו... ו... ואז לאחר כמה דקות... שוב מופיע הכהן כשהוא יוצא מההיכל... ברגע!!!!!! ובשניה!!!!!! שהוא יוצא... שוב... שוב כל הכהנים מסתערים בחזרה לעבודה... בשיא המרתון... ובשיא הלחץ... שנעלער שנעלער... (מה שאנחנו מכירים מאפייני מצות זה קטן לעומת המתח שיש במקדש ברגעים אלו... רק יחי ההבדל הקטן... בבית המקדש אין צעקות... זה לא מאפיינה ולא בית מטבחים... הכל נעשה בשקט מופתי!! עם תקשורת מאוד ברורה ודרכה בעיניים... פרטים אצל הכהנים... יש להם את זה בגנים...)

עוד רבע שעה שקיעה... יש לציין שברגעים אלו ממש מפלס המתח מתחיל לאט לאט לרדת... כי... כי ברוך ה' אנחנו רואים את האיברים האחרונים מועלים בזה אחר זה על גבי המזבח... בו בזמן שיש עוד רבע שעה עד השקיעה... ברוך ה'... זה בסיידר!!!!!! אנחנו נספיק!!!!!! נספיק להעלות את הכל עד השקיעה!!!!!!

השמש כבר כמעט שוקעת... לפני חצי שעה עוד נכנס הכהן להדליק את הנרות... ו... והנה!! עכשיו ברגעים אלו ממש עולה הלוי שזכה בנעילת השערים... הוא עולה במעלות האולם וניגש לנעול את דלתות ההיכל... תוך כדו!!!!!! ברקע נשמעים קולות של תפילה מבית הכנסת שנמצא בהר הבית סמוך לעזרה... שם עומדים כמה מאות יהודים שהצטרפו לתעניתם הקבועה של אנשי המעמד וכעת הם מתפללים תפילת נעילה... נשמעים כעת הזעקות "פתח לנו שער בעת נעילת שער כי פנה יום"... כן... הם מתפללים עלינו... על כלל ישראל... שה' יתברך יקבל את כל הקרבנות שהקרבנו לפניו... וגם אם חלילה עד עכשיו זה לא התקבל לרצון... כי... כי מי יודע איזה עבירות נעשו אי שם בסתר במשך היום... אז אנא ה'... פתח לנו שער בעת נעילת שער... בעת נעילת שער ההיכל... כי פנה יום... זהו!! היום הזה הרי כבר לא יחזור!! התיקון המיוחד ששייך ליום זה כבר לא יהיה... ולכן ברגעים האלו... רגעי הנעילה... התפילות מתחזקות בייתר שאת וגם מתקבלות יותר... (כן... מה שאנחנו מכירים מיום אחד בשנה הלא הוא יום כיפור... שגם מי שבמשך כל יום כיפור היה רדום, הרי לקראת תפילת נעילה אין אחד שלא מתעורר לחיים... אז בבית המקדש המחזה הזה קיים מידי יום ביומו... כל שבוע קבוצה אחרת הנקראת אנשי מעמד... כל שבוע נבחרים קבוצה אחרת שיקחו אחריות על הקרבנות שיתפללו עליהם שיתקבלו ברצון... אגב: זה לא צחוק... אם השבוע חלילה יקרה משהו... העיניים יהיו נשואות לאנשי מעמד... אוי להם שככה אירע בדיוק בשבוע שלהם... זה לא צחוק... עוד כמה דקות יפתחו שולחנות בהר הבית לכל המאות אנשים שצמו במשך כל היום הארוך והחם הזה... אשר ברכם כשלו מצום ובשרם כחש משמן... הם ישברו כעת את הצום... ומחר שוב...

השמש החלה לשקוע... ו... ואז!! אז לפתע מתחילים להופיע בזריות בזה אחר זה עשרות ומאות בחורים צעירים משיבה קטנה ושיבה גדולה... כולם בשקט ובסדר מופתי... ברצינות ובדריכות... מה זה?? מי זה?? זה הלויים!! מה יש? מה קרה בדיוק עכשיו?? לאיפה הם ממריים?? נו... תנחש מה...?? ברגע שמתחיל הלילה... מתחילה מצות שמירה במקדש... עומד "איש הר הבית" שהוא הממונה המיוחד מטעם הלויים והוא מסווג אותם איש על משמרתו... לכל לוי יש את המשבצת שלו... לכל אחד יש את המקום המסוים שבו הוא שומר... יש כאלו שמקומם הוא על שער העזרה מבפנים... ויש כאלו שמבחוץ... יש גם כהנים ששומרים ואכמ"ל... מעמד השמירה מתחיל!!!!!! בסדר מופתי... וברצינות ובכובד ראש!! אף אחד לא מפטפט... שקט, דממה, דממת מלכות!! שמירת בית המלך!!! ככה הם יעמדו במשך כל הלילה עד הבוקר...

ואז!!!!!! כשנהיה חושך... ובית המקדש התחיל להתרוקן מכל הישראלים שגדשו אותו בהמוניהם... איש איש וסיפורו... איש איש וקרבתו... איש איש והשאלות שהוא נזקק ללשכת הגזית... כעת מגיע השלב הבא!!!!!! ואז נפתחים בעזרה שולחנות ארוכים ארוכים... בשורות מסודרות... ו... ואלפי כהנים נכנסים בזה אחר זה... יש לציין: שלשם שינוי, כעת הם לא לבושים בבגדי כהונה... רק בבגדים שלהם... גם הם כעת יצאו מהמקווה... ו... ומה עכשיו? לאיפה פניהם מועדות?? לאכילת קדשים!!!!!! במשך היום אנשים מקריבים הרבה קדשי קדשים שנאכלים רק לכהנים... ובמשך היום הכהנים לא התפנו לאכול... אבל עכשיו צריך להזדרז ולגמור הכל עד חצות... אל תשכח שאנחנו נמצאים בקיץ... ו... וחצות הלילה זה עוד ארבע שעות בסה"כ... אסור להשאיר נותר... וההמשך בהזדמנות...

גיליון זה יוצא לע"נ
הר"ר אלטר מרדכי בהר"ר דן זצ"ל ברג
אשר הרבין תורה ותורה, והעמיד תלמידים הרבה בא"י ובח"ל
מארא דאתרא
דקהילת "עשרת ראש" מונסי ניו יורק
תלמודו המובהק של רבי משה פינשטיין זצוק"ל
נלב"ע עש"ק פר' שלח תשע"ו, תנצב"ה

דברי שי"ח

ממרן שר התורה הגר"ח קניבסקי שליט"א

פשוט על הפרשה

"ואת כל הרכוש" (טז, לב)

בספורנו מפרש מה שבלעה הארץ את כל רכושם, כדי שלא יזכו שיהנו הצדיקים מעמלם, ע"ש. והוסיף רבינו: רכושו גרם לו להיות בעל גאווה, לכן רכושו נבלע עמו.

עד כמה עמוק ה"גיהנום"

אמר רבינו שליט"א: שמעתי מהגה"צ רבי אליהו דושניצר זצ"ל (ב"ועד" שאמר בישיבה בפ"ת), בא וראה עד כמה נורא הוא עומק הגיהנום, כי הנה בתלמוד ירושלמי (סנהדרין פרק י' סוף הלכה ד'): "כך היתה עדתו של קורח שוקעת ויורדת (בגיהנום) עד שעמדה חנה ונתפללה עליהן", והנה מזמן קורח ועדתו ועד חנה עברו כמה מאות שנים, ובכל זאת ירדו וירדו, עמוק עמוק, ואם לא שבאה חנה והתפללה עליהם היו ממשיכים לירד עמוק יותר ויותר, הרי לנו מכאן עד כמה עמוק הוא הגיהנום, והוא נורא למתבונן!

מדה כנגד מדה בעונש על קורח

שאלה: מהו מדה כנגד מדה בעונש שבא על קורח?

תשובה: בפשוטו רצו שיהיה בולט בלא שום פקפוק שזה יד ה', ולכן היו מוכרחין לעשות דבר משונה ומבהיל כזה.

(דרך שיחה)

עלי שי"ח

"רבי מיכל יהודה"

בסוף השבוע יחול יום היארצייט החמישי למרן ראש הישיבה הגאון הצדיק רבי מיכל יהודה לפקוביץ זצוק"ל. קטנים אנו מכדי לכתוב על ענק כמותו, אך במסגרת זו נביא כמה דברים לא ידועים שהתבטא אודותיו להבחיל"ח רבינו שליט"א.

מאז למד אצלו בבחרותו, מחזיק עצמו רבינו לתלמידו של מרן זצ"ל, הוא התבטל בפניו כתלמיד בפני רבו, וכמה פעמים כשהיו מביאים לו לחתום על כרוז שבו היה חתום כבר הג"ר מיכל יהודה, היה אומר 'מה צריך את החתימה שלי אחרי שר' מיכל יהודה כבר חתם וסירב לחתום (כמובן), היה מקרים רבים בהם כן הצטרף, באחד מהם כתב... דברי מו"ר אין צריכים חיזוק, והכל לפי הענין). בשמחות משפחתיות כשהיה נפגש עמו (כידוע הם מחותנים ביניהם כמה פעמים) היה ניכר בבירור יראת הכבוד שלו והיה מסרב לשבת לפניו והמתין לו עד שיישב.

לאחרונה, תחת אחד השיחים, גולל רבינו את זכרונותיו מרבו זצ"ל: 'נער צעיר הייתי, כבן ארבע עשרה ולמדתי בישיבה לצעירים תפארת ציון בבני ברק, היה שם רמ"ם תלמידי חכמים ממש, אחד מהם - הצעיר שבהם - היה רבי מיכל יהודה, הוא היה חתן סמוך לנישואיו, וחמיו הז'בינקער (הגאון רבי אברהם יצחק גרשנבוין זצ"ל) שהיה ראש הישיבה הכניס אותו למסור שיעורים, אני הייתי מתלמידיו הראשונים בשנה ראשונה של שיעור ו', היינו מכנים אותו 'דער חתן'...

'אמנם הוא היה צעיר בגילו אך היתה לו הערצה גדולה וכולם אהבו לשמוע אותו, כמעט כל בוקר בתחילת השיעור היה אומר דברי מוסר לבחורים וכשהיה צורך היה אומר אף באמצע השיעור, כך היה דרכו'. (לימים - סיפר זאת רבינו כמענה לשאלה מראש ישיבה שבא להתייעץ איך לנהוג באמירת השיעורים, האם לשלב בהם דברי מוסר, וענה לו רבינו כי זוכר שכך עשה הגרמ"ל).

'למדתי אצלו שנה זמן אחד חצי השני של כתובות וזמן אחד פעמיים מסכת נדרים מתחילה ועד סוף. עד היום אני זוכר את זה בזכותי' - הוסיף רבינו מתוך ענווה. זכורני כי כשגמרנו ללמוד אצלו מסכת נדרים, חזרנו על זה ואח"כ אני עם חבר נוסף באנו אליו לביתו, והיה זה שבת קודש, ובחן אותנו משך כמה שעות על כל המסכת...

והוסיף רבינו: היום בישיבות בדרך כלל בכלל לא גומרים את הפרק במסגרת הלימוד עיון בישיבה, לכן לכל הפחות צריך לראות להשלים את זה, ומרן החזון איש היה אומר שיש בזה קצת בזיון למסכת שמתחילים ללמוד בה ולא מסיימים.

ויהי רצון שנזכה לילך בדרכיו ויהיה זה עילוי לנשמתו הטהורה.

דבר העורך

השבת חל יום היארצייט החמישי למרן ראש הישיבה הגאון רבי מיכל יהודה לפקוביץ זצוק"ל, וקבלנו לידינו השבוע תכריך כתבים אשר בשם 'אריה שאג' יקרא ובו מאות שו"ת ששאל המחבר את רבינו שליט"א (אשר עומד לראות אור בקרוב) ובהקדמה מצאנו דבר נפלא שכותב המחבר וז"ל: "וכאן המקום לציין מה ששח פעם מרן ראש הישיבה הגאון ר' מיכל יהודה לפקוביץ זצ"ל, באוזני המגיד מישירים ר' שלמה לוינשטיין שליט"א, וכך סיפר הרב לוינשטיין: "נכנסתי פעם למרן ראש הישיבה ר' מיכל יהודה לפקוביץ זצ"ל בחול המועד פסח, הוא סיפר באותה הזדמנות כמה וכמה סיפורים שמשמעותם היתה שלמרן החפץ חיים זצוק"ל היה רוח הקודש. העזתי פני ושאלתי: ובדרונו יש מישהו עם רוח הקודש? הוא שקע במחשבה והשיב: רוח הקודש אינני יודע אבל אדם שדבר השם ישנו בפיו, וזה [מרן] רבי חיים! [קניבסקי שליט"א]. הוספתי ושאלתי: ודוקא הוא, הלוא הוא הצעיר מכולם! השיב כך: אתה יודע שהוא תלמיד שלי... עניתי: כן, לכך התכוונתי, אז מדוע דוקא מצביע הרב על הצעיר שבחבורה? שוב שקע במחשבה והשיב: ככלות הכל במידות והתמדה הוא מיוחד". סיים הרב לוינשטיין ואמר: "למדנו מכאן, שגם מי שדבר השם בפיו, הרי זו תוצאה של מידות והתמדה, מכאן הכל מתחיל!"

ונוסיף כאן מה שכתב רבינו שליט"א בספרו "ארחות ישר" ערך רוח הקודש: "בסוטה (מ"ח ב') ת"ר משמתו חגי זכרי' ומלאכי נסתלקה רוח"ק מישראל וצ"ע דהא מצינו בכמה מקומות אצל התנאים שהי' להם רוח"ק....

המשך בעמוד הבא

השבת חל יום היארצייט החמישי של מרן ראש הישיבה הגאון רבי מיכל יהודה ליפקוביץ זצוק"ל

• רבינו היה שולח למורו ורבו רבי מיכל יהודה הערות על ספריו - מנחת יהודה, גם חדשים ספורים לפני הסתלקותו של רמ"י כשביקר רבינו בביתו של רמ"י לאסיפה למען קרן ההסעות של חינוך העצמאי העניק רמ"י לרבינו את ספרו על מסכת ב"מ שיצא לאור באותם ימים, ולאחר כמה ימים שלח רבינו מכתב בהערות שהעלה תוך כדי עיונו בספר. רבינו ראה חובה מדין כבוד מו"ר לעיין ולציין הערות. וכמו שכתב במכתבו לרמ"י שמודה לו על שעיין בספרו והעלה הערות שזו תפילת כל מחבר שהספר יבוא לידי ת"ח שיעיינו בו.

• במנחת יהודה עמ"ס קידושין מופיעים ב' הערות שהכניס רמ"י בתוך ספרו בשם רבינו, ששלח לו רבינו על המהדורה הראשונה, ובמהדורה הראשונה מביא אותם רמ"י בתוך הספר.

• א' התלמידים בישיבה אצל רמ"י התקרב לרבינו ובא לספר לרמ"י שראה בגליון הגמרא של רבינו ציון למנחת יהודה. רמ"י אמר לו שישאל רשות את רבינו אם יכול להעתיק, רבינו הסכים, וכשרמ"י הוציא לאור בשנת תשס"ו מהדורה חדשה של מנחת יהודה על מס' ב"ק הוא מביא בהוספות לדף ל"א וז"ל: אמרו לי דבגליון הגמרא של מרן הגר"ח קניבסקי שליט"א כתוב ברש"י ד"ה מאי לאו כו' דבגופו לא משוינן ליה דין בור וכו' דאדם לא הוי בור כתוב וז"ל עי' בס' מנ"י שתמה מה שייך בגופו מפקיר ועי' לעיל רש"י ד"ה אלא [שכתב רש"י שם וז"ל בשלמא כו' אלא גוף מי מפקיר].

• באב תשמ"ו כשאירס רבינו את בנו הגאון רבי יצחק שאול שליט"א עם בת הגר"ב קורלנסקי זצ"ל ונכדת מרן הגרמ"י זצ"ל, ציין רבינו והביא מספר חסידים שכתב שם שהרבה פעמים יש בין אנשים ידידות מיוחדת וזה בשביל צאצאיהם שינשאו ביניהם. [הוא ציין אז שמכוין בזה גם לידידות הגדולה שהיה לו עם הסבא השני רבי אברהם דוד קורלנסקי זצ"ל ששימש במשך שנים גבאי בית המדרש לדרמן].

(יש"כ גדול לנכדו של הגרמ"י זצ"ל הרב ר' יוסף קורלנסקי שליט"א על מסירת הדברים)

"ויקהלו על משה ועל אהרן ויאמרו אלהם רב לכם כי כל העדה כלם קדשים ובתוכם ה' ומדוע תתנשאו על קהל ה'" כבוד תלמידי חכמים

סיפר רבינו בשנות לימודי בישיבת לומזא, ישב לידי יהודי זקן שקראו לו ר' צבי ונכנס מידי יום ללמוד דף גמרא, ושאלני כמה שאלות. אחת מהם: הגמרא בנדרים דף ס"ו ב' מספרת: "ההוא דאמר לה לדביתהו קונם שאי את נהנית לי עד שתטעימי תבשילך לרבי יהודה ולרבי שמעון, ר' יהודה טעים אמר קל וחומר ומה לעשות שלום בין איש לאשתו אמרה תורה שמי שנכתב בקדושה ימחה על המים המאררים בספק ואני על אחת כמה וכמה רבי שמעון לא טעים אמר ימותו כל בני אלמנה ואל יזוז שמעון ממקומו". תמה ר' צבי, מדוע רבי שמעון לא טעם מהתבשיל, מה היה אכפת לו לטעום?!, והשבתי לו, אדרבא רבי שמעון מובן, ומה שיש להבין זו סברתו של רבי יהודה, כי לדוגמא, אם אחד יאמר לאשתו 'קונם עד שהחזון איש יסתובב ברחוב עם בגדי שינה (פי'ז'מה)', וכי יעלה על הדעת שהחזון איש יצטרך לעשות כך, ודאי שלא. וכיון שכן, הדבר אסור מחמת בזיון כבוד התורה. כך היה סבור רבי שמעון שאסור לו למלאות את בקשתו.

ועפ"ז, בהזדמנות אחרת, שח הגר"ח: החזון איש שלח את ר' זליג שפירא לדאוג להשגת כספים לתמיכה בחקלאים הדחוקים בפרנסה, מחמת שמירת השמיטה באותה שנה. היה יהודי יקר תושב תל אביב שאמר כי מוכן לתת את כל הסכום הדרוש, אבל בתנאי שיערכו לכך אסיפה בביתו, בהשתתפות החזון איש (שהחזון איש יבא להשתתף לפחות לשתי דקות). החזון איש לא הסכים בשום פנים ואופן. כיון שסבור היה כי זה בזיון כבוד התורה, לבוא בשביל הכסף, ואסור לעשות כך. ובסוף היהודי לא נתן פרוטה. [א.ה. כן הסביר רבינו שליט"א בטעם החזון איש-שזו היתה סיבת מיאוננו. אך מרן הגרמ"ל שטימן סבור, כי לכאורה לאו דווקא מטעם זה מיאן, ומה שלא הסכים להשתתף באסיפה, היה מסיבות אחרות, כגון שיצטרך ללכת לכל אסיפה של חזוק הדת, ויהיה לו ביטול תורה].

(מאחורי הפרגוד)

יהי רצון שנוכה כולנו להיות ממכבדי תלמידי חכמים ומאורי הדור

המשך דבר העורך:

וגם בדורות האחרונים ידועים כמה דברים כגון מהגר"א ומרבנו החפץ חיים זצ"ל ועוד הרבה גדולים מה שאמרו דברים בלי שידעו מהם כלל והכל נתקיים וגם ראינו הרבה דברים כאלו מרבותינו זללה"ה, וצ"ל שיש הרבה מדרגות ברוה"ק דמה שאמרו בגמ' נסתלקה רוה"ק מישראל הכונה על נבואה ממש שזה נסתלק עד שיבא אליהו.... אמנם גם ברוה"ק שאח"כ יש כמה מדרגות יש שהחכם מרגיש באמת כאילו שהודיעוהו מן השמים כו"כ... ויש הרבה פעמים שהחכם אומר לפי חכמתו מה שנראה לו והקב"ה מסכים עמו.... ובזה ראינו הרבה פעמים אצל הגדולים שלאחד עונים כן ולשני עונים שיעשה להיפך וזה הכל לפי מה שנותנין מן השמים בפיו מה לומר זה ג"כ מעין נבואה קטנה כמש"כ את אשר ישים ה' בפיו אותו אשמור לדבר, ויש הרבה פעמים שברכת חכם ועצתו מתקיימת משום שמתכוין לשם שמים... ויש לפעמים שהברכות והעצות מתקיימות בזכות השואל שמאמין באמונה שלמה שמלת החכם מתקיימת ובזכות זה באמת מתקיים ואם לא הי' מאמין בזה בלב שלם באמת לא היו מתקיימין בו ודבר זה מתחלף לפי השואל.... ודבר זה ראינו כמה פעמים אצל גדולי ישראל, וירא שמים שסומך כל דבר על החכם ושומע לו לכל אשר יאמר יש לו סיעתא דשמיא שנותנין להחכם בפיו מה לומר לו ועצותיו מצליחין בדרך כלל... ואשרי מי שדבוק בחכמים האמתיים ושומע לדבריהם תמיד.... עכ"ל.

יהי רצון שמרן ראש הישיבה זצ"ל יהיה למליץ יושר על כל כלל ישראל ונזכה למלאה הארץ דעה במהרה.

בברכת שבת טובה
צחק שילב (א"ב)

לקבלת הגליון ניתן לשלוח בקשה במייל: 0573145900@okmail.co.il או בפקס: 077-2092005

נשמח לקבל הערות והארות וכן עובדות ושו"ת מרבינו

להנצחות ולתרומות: 053-3145900 כתובת: ר' יהודה הנשיא 52 בני-ברק